

Wungu

Gènere i diversitat cultural a l'escola

Maleta d'activitats per promoure la
coeducació als centres educatius

Equip de treball

ERDISC-UAB, Equip de recerca en diversitat i inclusió en societats complexes. Autoria: Meritxell Argelagués, Miquel Àngel Essomba i Anna Tarrés

Supervisió tècnica

Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

Data i edició

Març de 2022

Agraïments

Volem fer un agraïment especial a totes les persones que ens han acompanyat al llarg de tot el procés, especialment als equips de professionals, famílies i alumnat de les escoles Joan Maragall, Can Vidalet, Folch i Torres d'Esplugues de Llobregat i de l'institut escola Antaviana de Barcelona.

Com citar l'informe

Argelagués, M., Essomba, M., i Tarrés, A. (2022). *Maleta d'activitats per promoure la coeducació als centres educatius*. Barcelona: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement- No comercial-Compartir igual (by-nc-sa) amb finalitat no comercial i amb obra derivada. Es permet copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format, sempre que no tingui finalitats comercials, així com remesclar, transformar i crear a partir del material, sempre que es difonguin les creacions amb la mateixa llicència de l'obra original. Per accedir als continguts de la llicència vegeu: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Índex de continguts

I. Presentació: d'on neix aquesta maleta?	5
II. Coses importants a tenir en compte abans de començar a implementar les activitats	6
III. Fitxes d'activitats	8
1. LA CUINA DE LA COEDUCACIÓ	14
2. EN LA BONA DIRECCIÓ	18
3. AMB EL LLENGUATGE NO S'HI JUGA	22
4. CONVIVÈNCI(ES)	27
5. PASSEM A L'ACCIÓ!	31
6. PLUJA D'IDEES COEDUCATIVES	36
7. ORGANITZEM-NOS	38
8. LA GIMCANA DE LA LLENGUA	44
9. CRÒNICA D'UN VIATGE	47
10. QUI FA QUÈ?	57
11. QUI FA QUÈ A L'ESCOLA?	61
12. FEM ENDREÇA	65
13. ITINERARIS PER A LA IGUALTAT	69
14. UN JOC DE CARTES PER PREDIR EL FUTUR	75
15. ALIANCES QUE TRANSFORMEN	79
16. APRENEM PLEGADES	83
17. DIMENSIONEM	87
18. LA LLAVOR DE L'AVUACIÓ	93
19. DECÀLEG DE BONES PRÀCTIQUES	97
20. L'INVENTARI DE LA COEDUCACIÓ	99
21. ERRADIQUEM LES DIFERÈNCIES	106
22. LES ULLERES DE LA COEDUCACIÓ	109
23. CUIDEM-NOS: EDUCACIÓ FÍSICA I COEDUCACIÓ	112
24. EL MAPA DE LA COEDUCACIÓ	117
25. FEM D'INVESTIGADORES	121
26. PER NADAL, NO TOT S'HI VAL	127

27. HACKEJANT EL CURRÍCULUM	130
28. ELS PETITS CANVIS SÓN PODEROSOS	133
29. PRIMERES IMPRESSIONS	135
30. D'ON VINC	139
31. ESCRITS PER A LA IGUALTAT	142
32. TEIXIM PONTS	148
33. COSTRUÏM UN BANC (DE SABERS FAMILIARS)	155
IV. Annex A. Fonts de les activitats	160

I. Presentació: d'on neix aquesta maleta?

El document que teniu a les mans és un dels fruits del projecte “WUNGU. Gènere i diversitat cultural a l'escola”¹ coordinat pel grup de recerca ERDISC de la Universitat Autònoma de Barcelona durant els anys 2020 i 2021, i promogut i finançat per la Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa del Departament d'Educació de la Generalitat, en el marc del “Pacto de Estado contra la violència de género” (Ministerio de Igualdad).

La “Maleta d'activitats per promoure la coeducació als centres educatius” s'adreça als centres de primària i secundària que voleu fer de la coeducació una realitat tangible i sostenible en el temps. A aquest efecte, posem a la vostra disposició un conjunt d'activitats que s'orienten a promoure processos transformadors, en clau coeducativa i de diversitat cultural, des d'una perspectiva comunitària, per tal que la coeducació no esdevingui una fita o compromís a assolir en solitari, sinó un projecte engrescador i compartit entre les diferents persones de la vostra comunitat educativa.

En coherència, les activitats que trobareu en aquesta Maleta, s'adrecen tant als i les professionals del centre en sentit ampli (professorat, professorat, equip directiu, referents de l'espai de menjador, referents de l'espai d'extraescolars, responsables d'administració i serveis i altres professionals), com a l'alumnat i les seves famílies. Es tracta, per tant, d'aconseguir que la coeducació esdevingui una fita compartida per tal de promoure processos i accions el màxim coherents i coordinades possibles.

D'altra banda, volem destacar que les activitats d'aquesta Maleta no han estat concebudes a mode de receptari que prescriu una sèrie de passos a fer de manera rígida, sinó com una proposta viva, oberta i subjecte a revisió que, sobretot, s'ha d'adaptar a les vostres necessitats, motivacions i expectatives.

Finalment, dir-vos que aquesta Maleta acull activitats de collita pròpia i activitats adaptades d'altres fonts. Cal tenir present que són moltes les persones i entitats que des de fa anys treballen en l'àmbit de la coeducació, per la qual cosa, a dia d'avui existeixen recursos d'una qualitat extraordinària que hem volgut visibilitzar a través d'aquest document. A l'Annex A, trobareu una taula amb les fonts emprades per a l'elaboració de cadascuna de les activitats.

Només ens queda desitjar-vos que gaudiu molt del trajecte i esperem que aquesta Maleta us permeti arribar allà on us proposeu com a comunitat educativa!

Equip ERDISC-UAB

---

¹ Per més informació del projecte WUNGU, us recomanem consultar el document “Presentació del projecte WUNGU. Gènere i diversitat cultural a l'escola” que trobareu dins del mateix espai web que aquest document.

II. Coses importants a tenir en compte abans de començar a implementar les activitats

- ☞ Si bé és cert que aquesta Maleta es pot utilitzar com un banc de recursos autònom per treballar la coeducació, us recomanem, com a pas previ a la implementació de les activitats, **dur a terme un procés d'autoavaluació** sobre l'estat de la coeducació al vostre centre.
- ☞ A aquest efecte, posem a la vostra disposició una eina específica **en format rúbrica** que es troba a dins de la *“Guia per a l'autodiagnòstic del centre en matèria de coeducació”*, que trobareu dins del mateix espai web que aquest document. L'ús d'aquesta eina us pot ser de molta utilitat per establir un primer espai de diàleg entre els i les professionals del centre al voltant de la coeducació, acordar quines persones lideraran aquest procés i quins rols assumiran i, alhora, us permetrà identificar els àmbits prioritaris a on focalitzar el vostre treball coeducatiu.
- ☞ Les activitats que conté aquesta Maleta han estat dissenyades per tal que puguin ser replicades per qualsevol professional de dins o de fora del centre amb ganes de treballar per a la millora de la coeducació. No obstant això, cal tenir ben present que **el paper de la persona dinamitzadora de les activitats és cabdal pel bon funcionament i la sostenibilitat dels processos**, per la qual cosa us oferim algunes pistes per orientar la tria d'aquesta persona:

Perfil de la persona dinamitzadora

- Tenir bones habilitats de comunicació.
- Estimular i afavorir la participació, posant en valor a totes les persones del grup.
- No imposar de manera unilateral les seves opinions, sinó mostrar una actitud receptiva i oberta a qualsevol idea, inclús aquelles que puguin incomodar.
- Mostrar una escolta activa al llarg de tota l'activitat
- Ser capaç de generar un clima de confiança i de respecte entre les persones participants i reconduir, si cal, de manera harmoniosa les tensions i conflictes.

- ☞ La Maleta conté un total de **33 activitats**, corresponents als 36 ítems de la rúbrica (que es troba dins de la *“Guia per a l'autodiagnòstic del centre en matèria de coeducació”*). Això significa que, si com a pas previ, heu dut a terme el procés d'autodiagnòstic, trobareu una proposta d'acció per a cadascun dels ítems que conté aquesta eina. La taula que segueix, relaciona cadascuna de les activitats de la Maleta amb l'ítem de la rúbrica al qual pretén donar resposta i en detalla els objectius:

Nom activitat	Ítem de la rúbrica	Objectius activitat	Pàgina
1. LA CUINA DE LA COEDUCACIÓ	1. El Projecte Educatiu del Centre (PEC)	1) Reflexionar sobre la coeducació. 2) Elaborar de manera conjunta, un mapa de conceptes associats a la coeducació.	14
2. EN LA BONA DIRECCIÓ	2. Projecte de Direcció (Pdd)	1) Reflexionar sobre els continguts del projecte de direcció des d'una perspectiva coeducativa. 2) Aportar propostes de millora per a l'actualització del projecte de direcció.	18
3. AMB EL LLENGUATGE NO S'HI JUGA	3. Projecte lingüístic (PL)	1) Promoure la reflexió sobre l'ús del llenguatge sexista i les seves conseqüències. 2) Acordar pautes i estratègies per implementar canvis per a l'ús d'un llenguatge no sexista i no androcèntric al centre educatiu d'acord amb el marc normatiu.	22
4. CONVIVÈNCI(ES)	4. Projecte de convivència (PC)	1) Facilitar un espai per compartir creences, cercar un llenguatge comú. 2) Elaborar una definició consensuada del concepte "convivència".	27
5. PASSEM A L'ACCIÓ!	5. Pla d'acció tutorial (PAT) / Pla d'orientació educativa i acció tutorial (POEAT)	1) Reflexionar sobre l'acció tutorial des d'una perspectiva de gènere. 2) Identificar propostes de millora per tal de dotar el PAT d'una perspectiva coeducativa.	31
6. PLUJA D'IDEES COEDUCATIVES	6. La Programació general anual del centre (PGA)	1) Recollir propostes d'acció en clau coeducativa per part de tots els agents educatius del centre. 2) Avaluar les propostes i consensuar quines es poden incorporar a la PGA del nou curs.	36
7. ORGANITZEM-NOS	7. Normes d'organització i funcionament del centre (NOFC) 9. Equip directiu	1) Reflexionar sobre els continguts del document NOFC des d'una perspectiva coeducativa. 2) Aportar propostes per a la millora de l'organització i la convivència al centre.	38
8. LA GIMCANA DE LA LLENGUA	8. Llenguatge dels documents	1) Identificar els usos sexistes del llenguatge (escrit, iconogràfic, etc.) al diferents espais del centre. 2) Adquirir eines per expressar-se a partir d'un llenguatge no sexista.	44
9. CRÒNICA D'UN VIATGE	10. Comissió de coeducació	1) Reflexionar sobre la viabilitat de crear una comissió de coeducació al centre; 2) Planificar un procés de treball per a la creació de la comissió de coeducació	47
10. QUI FA QUÈ?	11. Accions per a fomentar la participació igualitària de l'alumnat	1) Ser capaç d'identificar i classificar els rols de gènere. 2) Prendre consciència de la corresponsabilitat. 3) Identificar pràctiques per a la millora de la corresponsabilitat al centre.	57
11. QUI FA QUÈ A L'ESCOLA?	12. Accions per a fomentar la participació	1) Identificar els rols de gènere en la distribució de tasques relacionades amb l'escola. 2) Prendre consciència de la importància de la corresponsabilitat.	61

	igualitària de les famílies	3) Identificar estratègies per implicar a les famílies al centre basades en la corresponsabilitat.	
12. FEM ENDREÇA	13. Planificació estratègica	Prioritzar -de manera participada- les accions coeducatives susceptibles de ser incorporades a la PGA del nou curs	65
13. ITINERARIS PER A LA IGUALTAT	14. Ús dels protocols	1) Reflexionar sobre la importància dels protocols, com a instrument per afavorir la igualtat i la no discriminació. 2) Aproximar-se als protocols ja existents i valorar la seva adequació a les necessitats i realitat del centre. 3) Valorar la utilitat dels protocols que ja s'utilitzen com a recurs per a fomentar la coeducació.	69
14. UN JOC DE CARTES PER PREDIR EL FUTUR	15. Accions de sensibilització	1) Identificar situacions i persones que han actuat com a limitadores o possibilitadores de la nostra trajectòria educativa. 2) Prendre consciència de la pròpia vivència respecte el fet d'aprendre i ensenyar. 3) Reflexionar sobre el rol del professorat més enllà de la transmissió de contingut. 4) Reflexionar sobre el rol del professorat des de la facilitació i l'acompanyament.	75
15. ALIANCES QUE TRANSFORMEN	16. Participació en activitats, campanyes, projectes, etc.	1) Reflexionar sobre la importància del treball en xarxa com a ingredient clau per a la sostenibilitat dels processos. 2) Promoure un primer diagnòstic per identificar les potencialitats de l'entorn comunitari del centre.	79
16. APRELEM PLEGADES	17. Pla de formació	Elaborar una proposta de formació en clau coeducativa de manera participada entre l'equip del centre i les famílies	83
17. DIMENSIONEM	18. Seguiment	Elaborar -de manera participada- indicadors per a la identificació de situacions de discriminació i abús per raó de gènere.	87
18. LA LLAVOR DE L'AVALUACIÓ	19. Avaluació	1) Reflexionar i compartir mirades entorn a l'avaluació. 2) Reflexionar sobre la viabilitat de promoure processos avaluatius al centre en l'àmbit coeducatiu.	93
19. DECÀLEG DE BONES PRÀCTIQUES	20. Difusió	1) Identificar els elements comuns de les pràctiques coeducatives que es promouen al centre. 2) Elaborar un decàleg, de manera consensuada, que estableixi les característiques d'una pràctica coeducativa.	97
20. L'INVENTARI DE LA COEDUCACIÓ	21. Currículum 22. Materials didàctics	1) Avaluar els materials curriculars del centre des d'una perspectiva coeducativa. 2) Definir una criteris comuns que orientin la selecció de nous materials curriculars des d'una perspectiva coeducativa.	99
21. ERRADIQUEM LES DIFERÈNCIES	23. Foment de la participació igualitària de l'alumnat	1) Compartir les pràctiques educatives adreçades a promoure la participació de tot l'alumnat i al repartiment equitatiu de responsabilitats. 2) Identificar aquelles pràctiques susceptibles de ser replicades al conjunt del centre educatiu per tractar-se de pràctiques d'èxit.	106
22. LES ULLERES DE LA COEDUCACIÓ	24. Estratègies d'aprenentatge cooperatiu	1) Compartir, entre tot l'equip, les estratègies basades en l'aprenentatge cooperatiu que es promouen des dels diferents àmbits del centre. 2) Analitzar aquestes accions des d'una perspectiva de gènere, per tal de dotar-les d'un major sentit coeducatiu.	109
23. CUIDEM-NOS: EDUCACIÓ FÍSICA I COEDUCACIÓ	25. Activitats espai educació física	1) Avaluar les activitats que es promouen en l'àmbit de l'educació física des d'una perspectiva coeducativa. 2) Establir criteris coeducatius que orientin la planificació de les accions d'educació física.	112
24. EL MAPA DE LA COEDUCACIÓ	26. Coherència de les accions	1) Generar un espai per compartir la tasca coeducativa que es promou.	117

	31. Pràctiques en clau coeducativa	2) Identificar oportunitats per a generar sinèrgies de cara a promoure una acció coeducativa transversal al centre.	
25. FEM D'INVESTIGADORES	27. Organització i distribució dels espais	1) Reflexionar sobre les desigualtats en els usos dels espais del centre per raons de gènere. 2) Identificar indicadors per a la diagnosi dels espais en clau de gènere. 3) Elaborar propostes per implementar el procés de diagnosi.	121
26. PER NADAL, NO TOT S'HI VAL	28. Jocs, joguines i altres recursos	1) Identificar els continguts sexistes de les campanyes publicitàries de les joguines; 2) Reflexionar sobre les conseqüències i l'impacte que això suposa pel desenvolupament dels infants.	127
27. HACKEJANT EL CURRÍCULUM	29. Llenguatge dels materials i recursos didàctics	1) Fer emergir el currículum ocult. 2) Ser conscients dels missatges de gènere, sexualitat, cultura i religió que traspassem a l'alumnat (i a les famílies). 3) Crear contrarelats més respectuosos amb la diversitat sexual, de gènere, i cultural.	130
28. ELS PETITS CANVIS SÓN PODEROSOS	30. Creences i expectatives del professorat	1) Prendre consciència del potencial transformador de 'educador/a. 2) Reconèixer les capacitats i habilitats necessàries que contribueixen a una educació de qualitat, i també reconèixer les possibles dificultats que hi pot haver.	133
29. PRIMERES IMPRESSIONS	32. Pla d'acollida	1) Reflexionar sobre el poder de les primeres impressions i com això condiona la qualitat dels vincles que establim. 2) Reflexionar sobre quina imatge projectem com a centre i quines accions es podrien emprendre per fer del procés d'acollida un espai coeducatiu.	135
30. D'ON YINC	33. Entrevistes amb les famílies	1) Reflexionar sobre el rol de la família i la diversitat familiar com un valor positiu. 2) Elaborar propostes per fer dels espais de tutoria individual un recurs al servei de la coeducació.	139
31. ESCRITS PER A LA IGUALTAT	34. Carta de compromís educatiu	1) Reflexionar sobre els procediments i continguts de la carta de compromís educatiu. 2) Identificar propostes de millora per consolidar aquest recurs.	142
32. TEIXIM PONTS	35. Estratègia de comunicació amb les famílies	Promoure la reflexió i la resolució positiva de situacions que es poden donar amb les famílies.	149
33. COSTRUÏM UN BANC (DE SABERS FAMILIARS)	36. Foment de la participació de les famílies	1) Reflexionar sobre l'estat de la participació de les famílies al centre. 2) Promoure la creació d'un banc de sabers familiars al centre educatiu.	155

☞ Veureu que cadascuna de les activitats de la Maleta està encapçalada per una taula-resum (com la que segueix), pensada per facilitar-vos la tria de les activitats. La informació que conté aquesta taula és **orientativa**, per la qual cosa, podeu adaptar-la segons els vostres interessos, necessitats o possibilitats.

☞ A continuació de la taula-resum, trobareu la proposta de l'activitat estructurada en **4 seccions**:

Secció	Continguts
1. Presentació	<ul style="list-style-type: none"> Es justifica la importància de promoure l'activitat des d'una perspectiva coeducativa. S'explica a quin tipus de centres s'adreça l'activitat i quina és la finalitat d'aquesta. S'explicita (quan es considera necessari) quines accions cal haver promogut de manera prèvia a l'activitat. La informació que conté aquesta secció pot ser de gran utilitat per a la persona dinamitzadora, de cara a emmarcar i introduir l'activitat a les persones participants.
2. Desenvolupament de l'activitat	<ul style="list-style-type: none"> Es descriuen els passos, de manera orientativa, per dur a terme l'activitat, així com la durada aproximada de cadascun d'ells. Es plantegen preguntes, tramades en color lila, per tal que la persona dinamitzadora plantegi a les participants. S'aporten algunes reflexions per a la dinamització de l'activitat. Es referencien els materials de suport de l'activitat, en forma d'Annexos dissenyats per ser impresos i/o projectats.
3. Pistes per seguir avançant	<ul style="list-style-type: none"> Es proposen estratègies per donar continuïtat a l'acció, ja que tot i que l'activitat té valor i sentit en si mateixa, en moltes ocasions pot esdevenir el primer pas d'un procés de treball més ampli.
4. Per saber-ne +	<ul style="list-style-type: none"> S'aporten recursos (guies, manuals, llibres, dossiers, recursos visuals i audiovisuals, etc.) per aprofundir en la temàtica que planteja l'activitat i/o per donar continuïtat a l'activitat.

☞ Si el temps i la predisposició del grup ho permeten, es pot plantejar la possibilitat de concloure cadascuna de les activitats fent una **roda de valoracions** a partir d'una (o més d'una) de les preguntes com les que segueixen.

- Què t'emportes a la motxilla d'aquesta sessió?

- Què és el que més t'ha sorprès o cridat l'atenció del que s'ha parlat avui?
  - En quin àmbit o àmbits t'agradaria seguir aprofundint?
- ☞ Cada activitat va acompanyada d'un o més **anexos**, que han estat concebuts com a materials de treball i s'han dissenyat amb el propòsit que puguin ser imprimibles.
- ☞ Totes les activitats que trobareu en aquesta Maleta, es corresponen amb els **estadis no iniciat i bàsic** de la rúbrica WUNGU (que trobareu a dins de la "Guia per a l'autodiagnòstic del centre en matèria de coeducació) esmentada anteriorment. Per tant, totes elles s'encaminen a assentar les bases i generar uns marcs de treball favorables per iniciar la coeducació des de diferents àmbits.
- ☞ En la mesura del possible, s'ha vetllat per dissenyar, o bé adaptar, activitats adreçades a diversos agents de la comunitat educativa (professionals del centre, alumnat, famílies, altres agents de l'entorn, etc.). Tanmateix, i pel fet que les activitats que conté la Maleta es corresponen amb estadis inicials, en molts casos trobareu que les activitats s'adrecen a l'equip de professionals del centre entès en sentit ampli, ja que en aquest tipus de contextos bàsics, considerem que és l'equip de professionals (i especialment l'equip directiu) qui ha d'assumir el lideratge inicial dels processos que es plantegen al llarg d'aquest document. Sense el convenciment i la implicació de l'equip directiu pot ser molt complicada la sostenibilitat d'aquest tipus de processos.
- ☞ De la mateixa manera que a l'inici d'aquesta secció us recomanàvem, com a pas previ a la implementació de les activitats, realitzar un procés d'autodiagnòstic, també us recomanem que, una vegada implementades les activitats, **disposeu d'un espai per avaluar el procés efectuat** (per exemple, cap a finals de curs). Aquest espai pot ser-vos de gran utilitat per reflexionar sobre els avenços, aprenentatges i constatar els impactes que han tingut les accions. Endemés, us permetrà analitzar el procés efectuat i aportar elements de millora per seguir avançant de cara al nou curs escolar, tot establint els objectius a assolir i identificant les accions més adients, la seva Temporalització, etc.

Aquí teniu algunes qüestions que poden ser d'utilitat per fer emergir el debat:

Àmbit	Qüestions
I. Sobre el procés efectuat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A on hem tingut més dificultats a l'hora d'organitzar les activitats? Què podríem fer per millorar-ho? ▪ Quines persones podríem implicar més activament en la organització de les activitats? ▪ Com ens hem relacionat durant tot el procés? Què podríem millorar? ▪ La planificació que hem dut a terme ha estat realista i adequada als nostres ritmes i possibilitats? Què podríem millorar? ▪ La difusió que hem fet de les activitats ha estat adequada per arribar a totes les persones destinatàries? Què podríem millorar?

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Com valorem les activitats que hem dut a terme, des d'una perspectiva de: nombre de persones participants, satisfacció de les temàtiques abordades, grau d'implicació de les participants, utilitat dels continguts? ▪ Etc.
2. Sobre els canvis o impactes observats	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hem observat millores o canvis a nivell coeducatiu des que vam iniciar aquest procés? En quins àmbits i de quina manera? Considerar els 5 grans àmbits d'acció:<ul style="list-style-type: none"> ○ Model educatiu del centre (documents del centre, ús de la llengua, etc.) ○ Gestió i organització del centre (equip directiu i educatiu, processos de seguiment, avaluació, difusió, etc.) ○ Contextos d'aprenentatge (currículum, materials, etc.) ○ Vincle amb les famílies ○ Creences i pràctiques del professorat ▪ Hem observat canvis en altres àmbits? Quins? ▪ Etc.
3. Sobre el futur	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Quins aprenentatges hem efectuat gràcies a l'experiència promoguda i com els podem aprofitar de cara el proper curs? ▪ Quins objectius pensem que ja hem assolit i quins hem de seguir treballant? ▪ Com podem concretar aquests objectius en accions concretes i com ens organitzarem per dur-les a terme? ▪ Etc.

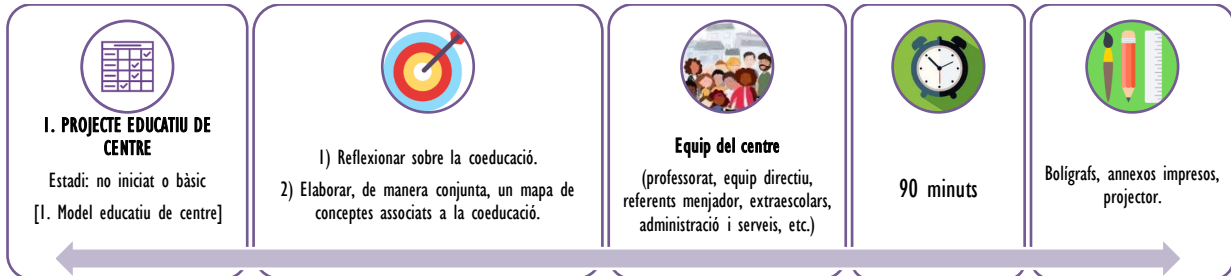

III. Fitxes de les activitats

I. LA CUINA DE LA COEDUCACIÓ

I. Presentació

- ☞ La revisió del Projecte Educatiu de Centre (en endavant, PEC), és una acció **clau** per incorporar la perspectiva coeducativa als centres educatius i hauria de servir per reflexionar, explicitar i consensuar les línies que regeixen la pràctica coeducativa i que són coherents a la realitat del centre.
- ☞ Un dels primers passos a fer en la revisió del PEC des d'una perspectiva coeducativa, és definir què s'entén per coeducació, un concepte que requereix d'un procés de reflexió de tot l'equip educatiu del centre. D'aquesta manera, una vegada definit aquest concepte, es podran concretar els principis o objectius pedagògics (que també haurien de quedar recollits al PEC) per tal de fer efectiva la coeducació.
- ☞ En coherència al marc normatiu, l'activitat que us proposem, pretén promoure un primer espai de trobada i reflexió entorn el concepte de coeducació que parteixi de la pròpia experiència personal, per orientar-se cap a una visió conjunta i compartida de com s'entén la coeducació en el marc del vostre centre educatiu. Per tant, us proposem un viatge fascinant que us permetrà transitar del "jo" al "nosaltres" per tal començar a construir un sentit compartit al voltant del gènere. Us animeu?
- ☞ Aquesta activitat està pensada per aquells centres educatius que disposen d'un PEC que no esmenta el concepte de "coeducació" o bé, l'esmenta, però no concreta els principis o objectius pedagògics fer-la efectiva.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora explica a la resta del grup quin és l'objectiu de l'activitat i l'emmarca dins del procés de revisió del PEC del centre des d'una perspectiva coeducativa [5 minuts].

2. Seguidament, es demana a les persones assistents que reflexionin individualment i durant uns 10-15 minuts sobre el seu procés d'escolarització durant l'etapa de primària a partir d'una sèrie de les preguntes (vegeu **Annex 1**). Per fer-ho, es poden repartir fulls amb les preguntes impreses o bé projectar-les en un espai visible de la sala [15 minuts].
3. A continuació, la persona dinamitzadora planteja dues preguntes per estimular el debat:

- ✓ Quines situacions que heu identificat com a no igualitàries o discriminatòries quan heu pensat en la vostra experiència, penseu que encara es produeixen als centres educatius en general?
- ✓ I en aquest centre?

4. En el transcurs del debat, la persona dinamitzadora pren nota de les principals idees i conceptes que vagin sorgint. I una vegada tancat el debat, les repassa en veu alta, incidint especialment en les reflexions que tenen a veure amb el propi centre educatiu [30 minuts].
5. Seguidament, introdueix el concepte "coeducació" entesa com una eina útil i necessària per solucionar i entendre moltes de les dificultats, conflictes i violències que es produeixen al centre educatiu i llegeix la definició aportada pel Departament d'Educació:

"La coeducació és l'acció educativa fonamentada en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de tot l'alumnat, independentment del seu sexe potenciant així la igualtat real d'oportunitats".

6. A continuació, formula una nova pregunta per tal per tal de fer emergir aquelles qüestions i conceptes nuclears vinculats a la coeducació i s'obre un debat durant uns 15-20 minuts. En aquesta ocasió, demana a les persones assistents que s'agrupin en grups de 3-4 persones, a poder ser, referents dels diferents espais del centre (professorat, espai de migdia, serveis, etc.). Es reparteixen post-its a cada grup, perquè anotin els seus "ingredients" (un per post-it). La idea és construir un **mapa conceptual** a partir de les diferents aportacions, que serveixi de base per elaborar una definició del concepte coeducació, a partir de la següent pregunta [15-20 minuts]:

- ✓ Quins ingredients hauria de tenir la nostra recepta de la coeducació, és a dir, quins aspectes hauríem de tenir en compte a l'hora d'abordar la coeducació al nostre centre?

7. Tot seguit, demana a una persona portaveu de cada grup, que comparteixi amb la resta les seves propostes. La persona dinamitzadora pren nota de les aportacions més rellevants i va enganxant i agrupant els post-its en un lloc ben visible de l'espai [15 minuts].

8. Una vegada acabada la roda de presentacions, esmenta els aspectes més destacables (per exemple, aportacions que més s'han repetit, aspectes que li hagin cridat l'atenció, etc.) i s'emplaça a seguir donant continuïtat a aquest procés [10 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Per tal de donar continuïtat a la feina feta a través d'aquesta activitat, es pot valorar la possibilitat de crear un petit grup de treball (format, per exemple, per 1-2 persones representants de cadascun dels col·lectius de professionals del centre), per tal de consensuar amb la direcció del centre una definició de "coeducació" que tingui en compte les propostes incorporades al mapa conceptual.
- ☞ D'altra banda, i una vegada consensuada la definició de coeducació, es pot donar continuïtat al procés efectuat, generant nous espais de treball entre aquest grup de treball i la direcció del centre que permetin concretar els principis i/o objectius coeducatius, que també haurien de quedar recollits al PEC. Mitjançant aquest procés es garanteix que la coeducació esdevé un element contextualitzat i coherent a la realitat del centre i no un mer concepte teòric.

4. Per saber-ne +

"La coeducació i la gestió de la diversitat a les aules" (2013)

-Fil a l'Agulla-

- Dossier pedagògic adreçat a professorat de primària i secundària.
- Aporta elements per a la reflexió, entorn al gènere i les discriminacions i propostes operatives.
- Disponible a:
https://filalagulla.org/wp-content/uploads/2021/02/guia_coeducacio_fil_a_lagulla.pdf

Guia didàctica "L'escola de demà" (2014)

-CoeducAcció-

- Guia elaborada que acompanya el vídeo "L'escola del demà. Una experiència de coeducació a l'escola bressol" (vegeu-lo a: <https://www.youtube.com/watch?v=OCTTAwkkasw>)
- Guia disponible a:
http://associacioperlacoeducacio.org/wp-content/uploads/2016/12/GuiaDidactica_L-ESCOLA-DEL-DEMA.pdf

Guia de coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració del PEC

- Document elaborat l'any 2008 que aporta una gran diversitat de recursos i propostes per a l'acció, així com un marc teòric molt ric.
- Disponible a:
https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/publicacions_elines10.pdf

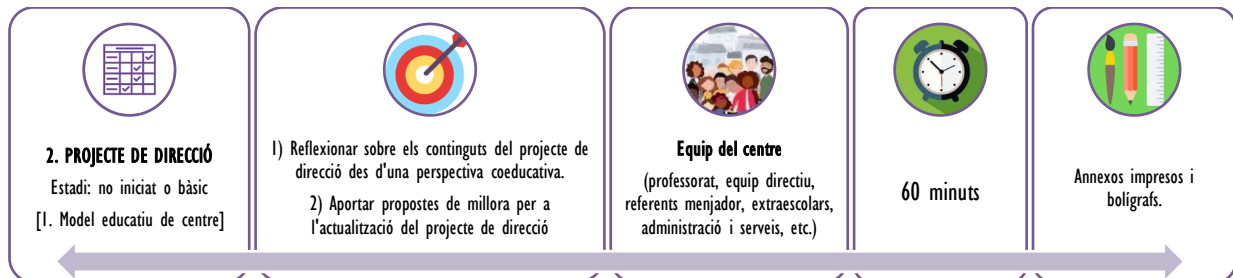
Annex I. Qüestionari: “LA MEVA EXPERIÈNCIA”

Et proposem que repassis la teva escolarització a primària en clau de gènere durant uns 10-15 minuts. Per ajudar-te et proposem algunes qüestions:

1. Com era la teva escola? Mixta, segregada, coeducativa?
2. La presència de dones i homes professors/es era igual?
3. Pensant en la socialització de gènere, quines normes i quins valors de gènere es transmetien des del centre educatiu i des del professorat? Es donava el mateix missatge a nens i nenes? La transmissió era conscient, oberta i visible, o subtil i inconscient? (Pensa en el llenguatge, els continguts curriculars, les normes del centre, les expectatives i els comentaris del professorat, els continguts dels recursos educatius, els usos que es feien de les joguines, etc.)
4. A què jugaves al pati? A quin lloc del pati jugaves? Amb qui jugaves? Hi havia diferències entre nens i nenes? El professorat/centre hi intervenia?
5. Quin paper ha tingut l'educació afectiva emocional a la teva escola? Creus que et van ensenyar a resoldre i gestionar els conflictes d'una manera positiva?
6. Quin tractament de la diversitat sexual i de gènere es feia al centre? Pensa en el nivell de continguts curriculars, però també dels valors inconscients transmesos, el tipus d'acompanyament a famílies diverses o infants/joves LGTBI, la gestió de conflictes/agressions homòfobes...
7. Creus que nens i nenes tenien “els mateixos drets”? I les mateixes oportunitats reals?

2. EN LA BONA DIRECCIÓ

I. Presentació

- ☞ El projecte de direcció (PdD) és un instrument essencial perquè ordena el desplegament i l'aplicació del projecte educatiu per al període de mandat de la direcció del centre, en concreta l'estructura organitzativa i n'inclou uns indicadors, derivats del que estableix el projecte educatiu del centre, que han de servir per avaluar l'exercici de la direcció.
- ☞ El projecte de direcció ha d'establir les línies d'actuació prioritàries que s'han de desenvolupar durant el període de mandat i, si escau, ha de formular propostes en relació amb l'adaptació o modificació, total o parcial, del projecte educatiu.
- ☞ La revisió del PdD per part d'aquells equips directius que vulguin renovar el seu mandat, és una acció clau en matèria coeducativa i hauria de possibilitar l'actualització d'aquest document des d'una perspectiva coeducativa i plenament coherent amb el PEC.
- ☞ Aquesta activitat està pensada per aquells centres en què el PdD no esmenta la coeducació o l'esmenta de manera genèrica sense especificar les línies o estratègies per fer-la efectiva. S'orienta a la revisió dels continguts del PdD des d'una òptica coeducativa i coherent amb el PEC.
- ☞ Com que aquesta activitat és concebuda com a punt de partida, proposem que hi participin representants de tot l'equip del centre i no només l'equip directiu. D'aquesta manera, les aportacions seran més profundes i el debat més ric!

ATENCIÓ: recomanem dur a terme l'activitat nº 1 d'aquest document (LA CUINA DE LA COEDUCACIÓ) com a pas previ a la realització d'aquesta activitat.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de l'activitat, es fa arribar a les persones participants el PdD vigent per tal que se'l llegeixin.
1. La persona dinamitzadora presenta l'activitat (objectius, durada, format, etc.) [5 minuts].
2. Seguidament, demana a les participants que s'agrupin en grups de 2-3 persones (en funció del nombre de participants) i se'ls facilita una pauta per a l'anàlisi del PdD en clau coeducativa (vegeu **Annex 1**), que hauran d'emplenar [15 minuts].

3. A continuació, la persona dinamitzadora va enumerant cadascuna de les qüestions que apareixen a la pauta i la persona portaveu de cada grup comparteix les seves aportacions amb la resta de participants. En el transcurs de les aportacions, pren nota d'aquelles qüestions més rellevants. Per fer-ho, pot utilitzar una taula com la de l'Annex 2 [30 minuts].
4. Es tanca la sessió rellegant aquells aspectes més rellevants, agraint la participació i aportacions de les participants i emplaçant-se a donar continuïtat al procés [10 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Aquesta activitat pretén esdevenir un punt de partida des del qual re-pensar el projecte de direcció en clau coeducativa i en coherència amb el procés efectuat.
- ☞ Les aportacions efectuades pels i per les diferents professionals del centre esdevenen una informació de gran utilitat per orientar processos i continguts d'aquest document, i, alhora, per a promoure l'adhesió de tot l'equip envers el projecte.
- ☞ La complexitat i amplitud de moltes de les qüestions plantejades en aquesta activitat requerirà, probablement, debats successius per aprofundir i matissar algunes de les qüestions abordades.

4. Per saber-ne +

Documents per a
l'organització i la gestió dels
centres (curs 2021-22)
-Departament d'Educació-

- Document que aporta informació actualitzada de la documentació que es genera al centre.
- Disponible a:
https://documents.espai.educacio.gencat.cat/IPCNormativa/DOIGC/DOIGC_Organitzacio.pdf

Projecte de direcció 19-23 escola
Ramon Casas
-Núria Buyreu Juan-

- Aquest document estableix a la seva visió i missió el concepte de coeducació i defineix accions específiques orientades a aquest fi.
- Disponible a:
<https://agora.xtec.cat/ceipramoncasas/wp-content/uploads/usu1758/2020/01/PROJECTE-DE-DIRECCI%C3%93-19-23-1.pdf>

Guia de coeducació per als centres
educatius: pautes de reflexió i
recursos per a l'elaboració del PEC

- Document elaborat l'any 2008 que aporta una gran diversitat de recursos i propostes per a l'acció, així com un marc teòric i legal molt ric.
- Disponible a:
https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/publicacions_elines10.pdf

Annex I. Pauta per reflexionar sobre el projecte de direcció (PdD)

Pregunta	Reflexions
1. Considereu que el concepte coeducació que apareix al document és coherent a la realitat del centre i al PEC?	
2. De quina manera incorporariu la coeducació a les línies d'acció prioritàries que estableix el PdD? A quines necessitats donarien resposta aquestes línies?	
3. Quins canvis organitzatius creieu que caldria impulsar per fer efectives aquestes línies d'acció?	
4. Quins indicadors es podrien incorporar per mesurar el desplegament d'aquestes accions i els resultats assolits?	

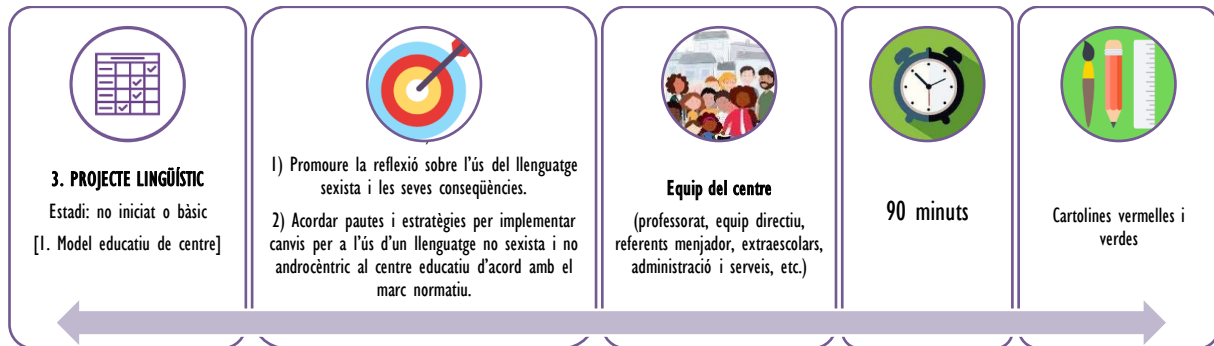

Annex 2. Síntesi de les reflexions sobre el projecte de direcció (PdD)

Aspecte a valorar	Fortaleses	Aspectes a millorar
1. Coherència del concepte de coeducació envers realitat del centre i el PEC		
2. Incorporació de la coeducació a les línies d'acció prioritàries		
3. Canvis organitzatius necessaris		
4. Indicadors de seguiment i resultats en clau coeducativa		

3. AMB EL LLENGUATGE NO S'HI JUGA

1. Presentació

- ☞ El Projecte Lingüístic (en endavant, PL) recull les pautes generals de l'ensenyament i l'ús de les llengües al centre per tal d'adaptar-les a la seva realitat sociolingüística, per la qual cosa cal revisar-lo en clau coeducativa, ja que a través del llenguatge es vehiculen significats culturals i sistemes de valors que s'incorporen als aprenentatges.
- ☞ El PL hauria d'incloure pautes per implementar canvis per a l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric, relacionades amb el desenvolupament d'estratègies per fer front a l'ús d'estereotips sexistes en el llenguatge.
- ☞ El PL també ha de ser l'instrument de referència per garantir que el llenguatge –escrit o iconogràfic- d'ús en els diferents àmbits de la vida del centre -pedagògic, organitzatiu, administratiu, relacional, etc.- no contribueixi a perpetuar o, fins i tot, afavorir la discriminació per raons de gènere, d'origen, etc.
- ☞ Aquesta activitat està pensada per aquells centres que disposen d'un Projecte Lingüístic que no esmenta l'ús del llenguatge no sexista com a mesura per avançar en la coeducació, o bé, que ho esmenta però que no defineix pautes o estratègies concretes per implementar canvis en l'ús del llenguatge.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de l'activitat, cal facilitar la darrera versió del Projecte Lingüístic del centre a totes les persones participants, per tal que puguin fer-ne una lectura acurada.
1. La persona dinamitzadora reparteix una cartolina de color verd i una de color vermell a cada participant i explica el funcionament de l'activitat: la persona dinamitzadora llegirà un seguit de frases afirmatives i tot seguit les persones participants aixecaran la cartolina verda si estan d'acord amb la frase i la vermella si hi estan en desacord [5 minuts].
2. La persona dinamitzadora llegeix una frase (**Annex 1**) i s'espera a que tothom aixequi la seva cartolina. Seguidament, es convida a les persones participants a compartir la seva opinió entorn a aquella frase. A continuació, es procedeix amb la següent frase, s'obre un torn de paraules i així successivament fins a la darrera

frase. La persona dinamitzadora disposa d'un quadre (**Annex 2**) que pot servir de guia de cara a aportar elements i enriquir el debat i tancar de manera correcta cada debat [30 minuts].

3. Per concloure aquesta 1a dinàmica, es fa una roda de tancament en què cada persona explica els canvis d'opinió que ha experimentat durant el debat, si és que n'ha experimentat algun [10 minuts].
4. Una vegada establert un marc de treball favorable –gràcies a la reflexió i debat entorn l'ús del llenguatge- la persona dinamitzadora proposa fer un pas més i endinsar-se en l'anàlisi del PL des d'una perspectiva coeducativa. Per fer-ho possible, planteja dues preguntes a les persones participants i per a cadascuna d'elles s'estableixen 15 minuts de debat [30 minuts]:

1) Penseu que el PL d'aquest centre és prou explícit pel que fa a l'ús del llenguatge com a estratègia coeducativa i de gestió de la diversitat?

2) Quins aspectes penseu que hauria d'incloure el PL d'acord amb la realitat del vostre centre?

5. En el transcurs del debat, la persona dinamitzadora pren nota dels aspectes més rellevants en un paperògraf o similar, i conclou la sessió esmentant aquelles aportacions més rellevants i es compromet a fer les gestions necessàries per tal de donar continuïtat al procés iniciat [15 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Per tal de donar continuïtat a la feina feta a través d'aquesta activitat, es pot valorar la possibilitat de crear un petit grup de treball (format, per exemple, per 1-2 persones representants de cadascun dels col·lectius de professionals del centre), per tal de reflexionar i consensuar amb la direcció del centre quins canvis introduir al PL.

4. Per saber-ne +

Recursos pel tractament del llenguatge des d'una perspectiva de gènere

- **"Tractament lingüístic del gènere en el Departament d'Educació"** (2020): https://documents.espai.educacio.gencat.cat/eines/llengua/Tractament_Ling.pdf
- **"10 punts per visibilitzar les dones en el llenguatge"** (Ajuntament de Barcelona, 2017): <https://ajuntament.barcelona.cat/guia-de-llenguatge-no-sexista/pdf/decaleg-llenguatgeinclusiu-v20.pdf>
- **"Guia per a l'ús no sexista del llenguatge a la Universitat Autònoma de Barcelona"** (Servei de llengües i Observatori per a la Igualtat de la UAB, 2011 (rev)): <https://www.uab.cat/doc/llenguatge>
- **"Guia de comunicació inclusiva"** (Grup Alba, 2021): <https://aalba.cat/data/eshop/aalba2/uploads/docs/Guia%20de%20comunicacio%20inclusiva%20Grup%20Alba.pdf>
- **"Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya"** (Generalitat de Catalunya, 2011): <https://llengua.gencat.cat/permalink/c2f7c918-5382-11e4-8f3f-000c29cdf219>

¿Qué es...? El lenguaje sexista (2003)

- Unitat didàctica desenvolupada per l'Instituto Asturiano de la Mujer que proposa diverses activitats orientades a la reflexió entorn el llenguatge que utilitzem i les seves implicacions.
- Disponible a: <http://www.fundacioncives.org/rec/recursos/materiales-didacticos-para-la-coeducacion-lenguaje-sexista.html>

Annex I. Afirmacions sobre la llengua i l'ús del llenguatge

1. La lingüística és una ciència neutra, no té gènere.

2. La llengua obeeix a unes normes gramaticals i per això no pot ser sexista.

3. És més correcte dir l'home que la humanitat.

4. El masculí és el genèric que s'ha d'utilitzar per referir-se a tots els gèneres, en canvi el femení només s'ha d'emprar quan el que es designa és únicament femení.

5. Fer servir expressions del tipus "això són mariconades" o insultar a partir d'insults del tipus de "que et donin pel cul" és una manera de parlar i no un acte discriminatori envers les persones homosexuals.

6. L'ús de la barra elimina el llenguatge sexista. Ex.: el/la.

7. Desdoblar i fer un ús del llenguatge no sexista és pesat i avorrit, i fa que els textos siguin més feixucs.

8. El llenguatge és el reflex de la realitat.

Annex 2. Guia per a la dinamització de l'activitat

Fraser	Reflexions/ idees per dinamitzar el debat
<p>1. La lingüística és una ciència neutra, no té gènere.</p>	<p>Malgrat que la ciència se'ns presenta com una cosa objectiva i que va més enllà de la subjectivitat del o la científic/a, això no és així i hi ha molta recerca que mostra els biaixos socials i culturals del que s'anomena coneixement científic. Cal tenir en compte que el coneixement està condicionat per les persones que el formulen, que tenen un cert grau d'impacte en el que estudien. Podem dir que la ciència és difícilment neutral o objectiva, sinó més aviat producte d'un context social i cultural androcèntric i heteronormatiu. Per tant, la lingüística, en tant que ciència, tampoc no és neutra. Recordem que malauradament la lingüística ha estat desenvolupada per homes, dirigida als homes en un context institucional androcèntric. Per tant, cal qüestionar "les veritats absolutes" que provenen de la lingüística.</p>
<p>2. La llengua obeeix a unes normes gramaticals i per això no pot ser sexista.</p>	<p>En primer lloc, seguint amb el fil de l' explicació anterior, és important entendre algunes d'aquestes normes gramaticals com a normes que privilegien l'esfera masculina i, per tant, els homes. Són normes que perpetuen les desigualtats de gènere, com l'ús del masculí genèric. Les normes lingüístiques són sexistes perquè són arbitràries —podrien ser totalment diferents o contràries— i responen als interessos d'un context (hetero)masclista (ens podem preguntar per què el femení no és el genèric i el masculí sí). En segon lloc, les normes es poden canviar i de fet evolucionen constantment, com ho fan les llengües, que són una cosa dinàmica. El fet que hi hagi unes normes no significa que no es puguin canviar.</p>
<p>3. És més correcte dir l'home que la humanitat.</p>	<p>Normalment s'utilitza el terme home per fer referència a tota la humanitat i és un fenomen que hem naturalitzat. Però no té res a veure amb el que és més o menys correcte. Recordem que és un ús sexista del llenguatge en tant que exclou les dones. El problema fonamental de perpetuar aquest ús rau en el fet que vivim en una societat masclista, per tant el llenguatge és un reflex de la realitat alhora que en perpetua els valors imperants. És un cicle viciós que es retroalimenta i que per tant cal trencar-lo, per naturalitzat que ho tinguem.</p>
<p>4. El masculí és el genèric que s'ha d'utilitzar per referir-se a tots els gèneres, en canvi el femení només s'ha d'emprar quan el que es designa és únicament femení.</p>	<p>A partir dels arguments anteriors, podem reflexionar entorn de la discriminació que representa el fet que habitualment quan parlem en masculí genèric ho fem per referir-nos a dones i homes i, en canvi, quan usem el femení, la majoria de persones senten que només es fa referència a les dones. Podem preguntar-nos: com ens sentim quan ens parlen en femení genèric? I si som dones i ens parlen en masculí? Ens sentim representades? Els usos lingüístics són dinàmics i podem reaprendre amb certa facilitat.</p>

<p>5. Fer servir expressions del tipus “això són mariconades” o insultar a partir d’insults del tipus de “que et donin pel cul” és una manera de parlar i no un acte discriminatori envers les persones homosexuals.</p>	<p>El llenguatge sexista no només afecta les dones. En la nostra quotidianitat trobarem moltes expressions o frases que vinculen l’homosexualitat amb idees negatives o expressions pejoratives. És una altra manifestació de la discriminació envers totes les persones que no compleixen les normes que marca el sistema sexe-gènere (en aquest cas, ens referim a la norma heterosexual). Aquest ús del llenguatge és una discriminació en si mateix alhora que representa una vivència de la sexualitat heterocèntrica i poc integradora. Ens pot semblar una qüestió poc important, o que fins i tot és una manera de parlar inconscient i que fem servir sense mala intenció, però això no ens ha de fer oblidar les conseqüències que aquest ús del llenguatge té. Associar l’homosexualitat a un aspecte negatiu genera un context de discriminació envers les persones que no són heterossexuals i pot generar un autoconcepte també negatiu. Fer referència a pràctiques sexuals —que culturalment s’associen a l’homosexualitat, tot i que no només les persones homosexuals les practiquen— com la penetració anal de manera despectiva o associant-les a aspectes negatius és una altra forma de discriminació subtil.</p>
<p>6. L’ús de la barra elimina el llenguatge sexista. Ex.: el/la.</p>	<p>L’ús de la barra pot ser una estratègia o una eina per evitar fer un ús del llenguatge sexista, però amb això no n’hi ha prou. Cal conèixer altres manifestacions del llenguatge sexista de la mateixa manera que tècniques o eines que ens permetin expressar-nos diversament. De fet, normalment es recomana fer servir com a darrera opció l’ús de la barra per evitar que la lectura pugui resultar més difícil; prèviament, podem usar altres tècniques com, per exemple, fer servir els mots genèrics o els mots invariables (ex.: alcaldia, infància o infants, la persona, etc.). Podem usar la barra en tot un document però continuar reproduint estereotips sexistes</p>
<p>7. Desdoblar i fer un ús del llenguatge no sexista és pesat i avorrit, fa que els textos siguin més feixucs.</p>	<p>Tal com hem comentat en la frase anterior, hi ha moltes maneres d’incloure variacions en el nostre llenguatge perquè no sigui sexista, que no són desdoblar formes. D’altra banda, l’argument que presenta la frase no ens serveix perquè, malgrat que en un inici canviar la manera d’expressar-nos pugui requerir un esforç, hem de recordar que no fer-ho estarà discriminant o invisibilitzant una part important de la població. I això és especialment important quan som amb persones que tot just estan aprenent el llenguatge. Ens referim a les nenes i als nens. Aquest argument s’utilitza normalment com a excusa per no canviar determinats hàbits, per mandra o poca responsabilitat.</p>
<p>8. El llenguatge és el reflex de la realitat.</p>	<p>Sí, però no només, perquè també la crea, ja que és performatiu.</p>

4. CONVIVÈNCI(ES)

I. Presentació

- ☞ El Projecte de convivència és l'instrument on es reflecteixen les accions que el centre desenvolupa per capacitar tot l'alumnat i la resta de la comunitat educativa per a la convivència i la gestió positiva dels conflictes.
- ☞ El Projecte de Convivència ha de respondre a les necessitats concretes de cada centre i de les persones que en formen part.
- ☞ Tanmateix, per elaborar o revisar aquest document amb la participació de tota la comunitat educativa es requereix d'un espai previ de reflexió conjunta orientat a la sensibilització envers el potencial d'aquest recurs.
- ☞ L'activitat que us proposem a continuació s'orienta a facilitar un espai conjunt per compartir creences, parlar, escoltar, cercar un llenguatge comú i arribar a una concepció de convivència, consensuada per tothom que hi participa. Què entenem per convivència? Què és la convivència? Què pensem sobre la convivència en el nostre centre? Quins són els temes rellevants en el marc de la convivència? O per on i com podem començar a treballar plegats i plegades?

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora dona la benvinguda i introdueix l'activitat. Seguidament, reparteix un petit qüestionari a cadascuna de les persones participants (vegeu **Annex 1**) per tal que l'empleni individualment [10 minuts].
2. A continuació, proposa a les persones participants que s'apleguin en grups de 2-3 persones (en funció del nombre de persones) i reparteix una còpia de l'**Annex 2 a cada grup** per tal que estableixin acords [15 minuts].
3. Tot seguit, demana a una persona portaveu de cada grup que comparteixi amb la resta del grup les afirmacions que han triat i el motiu. Mentrestant, la persona dinamitzadora va prenent nota de les aportacions en un lloc ben visible o a través de post-its, per exemple [15 minuts].
4. Finalment, demana al grup:

Quines són les 3 afirmacions més prioritàries i per quin motiu?

- Es tanca la sessió rellegant aquells aspectes més rellevants, agraint la participació i aportacions de les participants i emplaçant-se a donar continuïtat al procés [10 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- L'activitat proposada us permetrà assentar les bases d'aspectes clau vinculats a la convivència, per tal de facilitar la posterior actualització del projecte de convivència.
- Es pot valorar la idoneïtat de promoure aquesta mateixa activitat, adreçada a la resta d'agents educatius. A aquest efecte, a l'Annex 2 del document "Projecte de convivència i èxit educatiu" (<http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/documents/PdC.pdf>), trobareu activitats específiques adreçades a famílies, alumnat, etc.

4. Per saber-ne +

Projecte de convivència i èxit educatiu
(2021)

-Departament d'Educació de la
Generalitat-

- Recull els continguts de l'aplicació informàtica que el Departament d'Educació posa a l'abast dels centres per a l'elaboració del Projecte de convivència.

- Disponible a:**
<http://http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/documents/PdC.pdf>

Curs: Coeducació i resolució de conflictes: Eines per la gestió de conflictes incorporant la perspectiva de gènere

- Fil a l'Agulla-

- En aquesta formació de la cooperativa Fil a l'agulla, hi trobareu eines per promoure el desenvolupament integral dels joves, més enllà del que tradicionalment s'atribueix a la feminitat o a la masculinitat, i donar i construir eines per a la gestió alternativa dels conflictes i per incorporar la perspectiva de gènere en l'acció educativa.

Gestió i resolució positiva dels conflictes

-Departament d'Educació de la
Generalitat-

- Espai web del Departament d'Educació de la Generalitat amb nombrosos recursos de sensibilització i reflexió, bones pràctiques, formació, eines, etc. per a la gestió constructiva dels conflictes que es produeixen al centre.
- Disponible a:**
<http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/recursos/resconflictes/conflicteslleus/>

Annex I. Qüestionari sobre la convivència

- 1) Si-us-plau, llegeix detingudament cadascuna de les següents afirmacions. Valora el teu grau d'acord. De l'escala de l'1 (totalment en desacord) al 4 (completament d'acord).

Afirmació	Resposta
1. La millora de la convivència és un mitjà per garantir l'ensenyament i l'aprenentatge.	1 2 3 4
2. Els nostres pensaments ens condicionen les emocions a partir dels quals actuem d'una manera o d'una altra. La coherència entre pensament, emoció i acció és fonamental per al benestar individual i col·lectiu.	1 2 3 4
3. La capacitat del professorat per reflexionar sobre la seva pràctica docent i experimentar noves metodologies que faciliten l'expressió d'inquietuds, anhels, emocions, sentiments i idees de l'alumnat, incideix de manera directa en la convivència de l'aula i del centre.	1 2 3 4
4. Un seguiment sistemàtic de les absències de l'alumnat i una comunicació àgil i immediata amb les famílies, eviten problemes d'absentisme.	1 2 3 4
5. El currículum, la metodologia de gestió de l'aula i la manca de lideratge del professorat, poden ser la causa de molts conflictes.	1 2 3 4
6. L'organització i les estructures del centre són sovint causa de conflictes.	1 2 3 4
7. L'existència de canals de participació reals de tots els estaments del centre, i especialment de l'alumnat, potencia el sentiment de pertinença, la millora del clima i la convivència escolars.	1 2 3 4
8. La convivència positiva requereix l'elaboració d'unes normes clares i consensuades amb la participació de tota la comunitat educativa.	1 2 3 4
9. El professorat té cura en utilitzar un llenguatge i un tractament de les matèries, que facin visibles totes les diversitats en totes les activitats del centre.	1 2 3 4
10. No podem permetre que l'alumnat porti cap símbol religiós, cultural o de pertinença a un grup, encara que siguin diferents dels que han estat presents tradicionalment en la nostra societat	1 2 3 4
11 El professorat necessita ajut a l'hora de plantejar i abordar certs problemes de convivència a l'aula o al centre.	1 2 3 4
12. Els espais d'esbarjo, entre classe i classe, el menjador, els passadissos, l'autobús,... s'autoregulen i no influeixen en el desenvolupament de l'aprenentatge	1 2 3 4
13. No és necessari que el professorat actuï quan un conflicte es produeix fora del centre, són les famílies o els agents socials externs qui ha de resoldre'l.	1 2 3 4
14. Els estils de comunicació que s'estableixen entre la comunitat educativa poden crear malentesos, distorsions o manques d'informació.	1 2 3 4

- 2) Un cop has acabat, tria i ordena les tres afirmacions que consideres fonamentals tenint en compte el moment actual del centre: (formula-les de forma positiva i amb claredat)

1a: _____

2a: _____

3a: _____

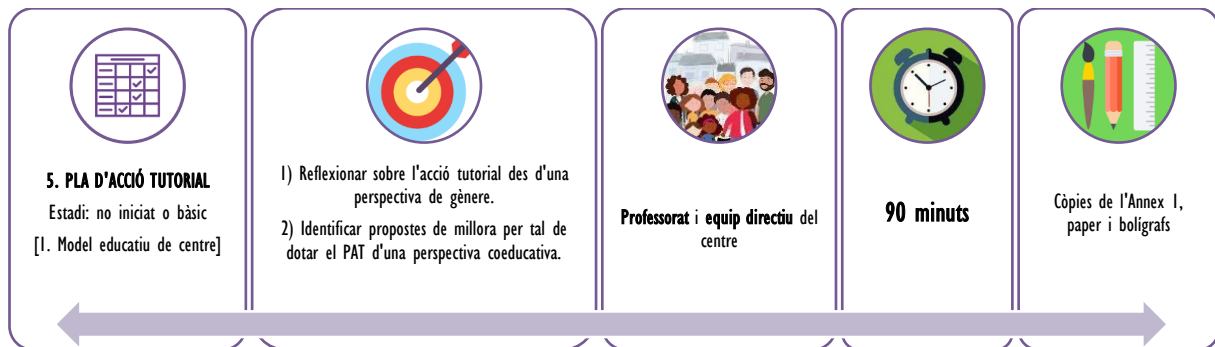
Annex 2. Dinàmica en petit grup

Un cop heu acabat de compartir les reflexions, trieu i ordeneu les tres afirmacions que heu acordat són fonamentals:
(formuleu-les de forma positiva i amb claredat)

	Afirmacions prioritàries	Aspectes a matissar, millorar, incorporar, etc.
1r lloc		
2n lloc		
3r lloc		

5. PASSEM A L'ACCIÓ!

I. Presentació

- ☞ El Pla d'acció Tutorial (en endavant, PAT)² té com a finalitat donar coherència a l'acció tutorial del centre i facilitar orientacions i materials al professorat per portar-lo a terme d'acord amb els continguts del PEC.
- ☞ El PAT ha de donar resposta a les necessitats de l'alumnat, a les demandes de la societat actual i del mercat de treball, garantint el màxim d'èxit per a tothom de manera que s'afavoreixi la igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat.
- ☞ L'acció tutorial ofereix nombroses oportunitats d'interacció i d'enriquiment entre l'alumnat, les famílies i professorat i, alhora, esdevé un espai privilegiat per a detectar situacions de risc en infants i adolescents. En aquest sentit, vetllar per la incorporació de la perspectiva coeducativa al PAT és cabdal per a la reducció de les desigualtats educatives i la promoció de l'èxit educatiu per a tothom. Això sí, cal garantir la coherència entre les accions establertes al PAT i la resta d'accions desenvolupades per l'equip de professionals del centre.
- ☞ Aquesta activitat està pensada per aquells centres que disposen d'un Pla d'Acció Tutorial que no esmenta el concepte de coeducació, o bé que sí que l'esmenta, però no explicita les accions que es duran a terme en el marc de l'acció tutorial per fer-la efectiva. Pretén esdevenir un primer pas per tenir el Pla d'Acció Tutorial del centre de la mirada coeducativa a través d'un espai de reflexió i debat al voltant de l'acció tutorial des d'un enfoc coeducatiu.

ATENCIÓ! Per dur a terme aquesta activitat caldrà haver definit prèviament el concepte de coeducació i els objectius coeducatius del centre (vegeu activitat 1).

² Aquest concepte també engloba el Pla d'Orientació Educativa i Acció Tutorial (POEAT)

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora dona la benvinguda i proposa a les i als participants que s'ajuntin en grups de 3-4 persones (dependrà del nombre total d'assistents). La idea és crear, com a mínim, 3 grups. Per tal que el debat sigui el més enriquidor possible, es demana que la composició de cada grup sigui el màxim heterogènia possible, tant pel que fa al gènere, l'edat, el grup de referència, etc. de les persones participants [5 minuts].
2. Seguidament, facilita a cadascun dels grups un qüestionari en paper amb una sèrie de preguntes relacionades amb l'acció tutorial i la orientació (**Annex 1**). Cada grup disposa de 25 minuts per a contestar conjuntament i per escrit les preguntes [25 minuts].
3. A continuació, una persona portaveu de cada grup comparteix en veu alta les aportacions. Mentrestant, la persona dinamitzadora, va prenent nota de totes les aportacions en un paperògraf, pissarra analògica o digital, etc. (vegeu proposta de format a l' **Annex 2**) i al finalitzar destaca aquelles més rellevants o sobre les que hi ha hagut més quòrum [25 minuts].
4. Tot seguit, formula la següent pregunta, que cada grup haurà de debatre internament per, posteriorment, compartir-ho amb la resta de grups [15 minuts]:

De quina manera penseu que el Pla d'acció tutorial podria contribuir a consolidar les fortaleces descrites i fer front a les limitacions o dificultats que heu identificat?

5. A partir d'aquí, s'obrirà un nou torn de paraules i cada grup farà les seves aportacions. En el transcurs del debat, la persona dinamitzadora anirà prenent nota de les aportacions i s'emplaçarà a fer-les arribar a l'equip directiu del centre per tal de seguir aprofundint en el procés iniciat [20 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Una vegada finalitzada l'activitat, seria recomanable fer arribar les aportacions del grup a l'equip directiu del centre i a les persones referents de la coordinació pedagògica per tal que valorin com incorporar-ho al PAT del centre.

4. Per saber-ne +

Coeducar en el marc de l'acció tutorial

- Unitat didàctica del Departament d'Educació de la Generalitat que aporta pistes per a l'acció.
- **Disponible a:**
<http://xtec.gencat.cat/web/.content/al fresco/d/d/workspace/SpacesStore/0056/749e93ae-925f-4eaf-9c6a-9e269f981b74/coeducar.pdf>

Mòdul formatiu: Tutoria i orientació acadèmica

- Unitat didàctica de l'Ateneu XTEC per aprofundir en la coeducació des de l'acció tutorial.
- **Disponible a:**
http://ateneu.xtec.cat/wikiform/wikiexport/cursos/escola_inclusiva/dco2/mo dul_3/practica_3

Elements del Pla d'Acció Tutorial

- Document breu que sistematitza els elements que haurien de forma part del PAT.
- **Disponible a:**
http://xtec.gencat.cat/web/.content/cu rriculum/professionals/fp/accio-tutorial-i-orientacio/pla-accio-tutorial/Elements_PAT.pdf

Annex I. Qüestionari sobre l'acció tutorial

Pregunta	Resposta (destacar tant les fortalezes com els aspectes de millora)	Propostes per incloure al Pla d'Acció Tutorial
1) Quins aspectes considerem prioritaris en l'orientació de l'alumnat? Són els mateixos per nens i nenes o caldria desenvolupar accions específiques?		
2) Com a claustre, quins són els objectius que ens proposem en l'orientació escolar, personal i professional? Tenim en compte la necessitat d'eradicar els estereotips sexistes o altres situacions que generi desigualtat per raons de gènere?		
3) En el marc de l'acció tutorial, oferim de forma intencional i sistematitzada models que afavoreixin la construcció d'identitats no estereotipades?		
4) Com a professionals, aprofitem els espais de tutoria per identificar situacions de risc en termes de gènere i abordar-ho, tant de manera individual, com grupal i amb la família?		

Pregunta	Resposta (destacar tant les forteses com els aspectes de millora)	Propostes per incloure al Pla d'Acció Tutorial
5) L'acció tutorial que duem a terme, preveu accions amb les famílies per fer efectiva la coeducació? I amb els agents de l'entorn?		
6) El PAT preveu accions generals i específiques segons la llengua, origen cultural, etc. de les famílies?		
7) Concebem les reunions individuals amb les famílies com un espai de coneixement dels diferents contextos familiars i de reconeixement mutu, o com un espai d'informació i d'intercanvi d'informació relacionada amb l'àmbit acadèmic?		
8) Davant d'una situació de risc per raons de gènere identificada a l'aula, disposem d'un protocol, decàleg, full de ruta, etc. que orienti el procediment a seguir amb la família de l'alumne/a i amb els agents de l'entorn?		

Annex 2. Diagnòstic de l'acció tutorial al centre

FORTALESES	DEBILITATS
PROPOSTES DE MILLORA DEL PAT DEL CENTRE	

6. PLUJA D'IDEES COEDUCATIVES

I. Presentació

- ☞ La Programació General Anual (PGA, en endavant) és el document normatiu que concreta les actuacions per a cada curs a partir del Projecte Educatiu de Centre.
- ☞ La PGA ha d'explicitar les prioritats i els aspectes relatius al funcionament del centre pel curs escolar, fent èmfasi en les prioritats del curs, tot concretant els objectius en accions específiques.
- ☞ Generalment, el procés de revisió i actualització d'aquest document sol recaure en l'equip directiu del centre, tot i que es recomana que sigui el fruit d'un treball amb l'equip del centre.
- ☞ Aquesta activitat està adreçada a aquells centres que disposen d'una Programació Anual de Centre que, o bé no estableix cap objectiu relacionat amb la coeducació, o sí que n'estableix, però sense especificar les accions concretes que es duran a terme per assolir els objectius coeducatius; pretén esdevenir el punt de partida per incorporar la mirada coeducativa a la PGA mitjançant una dinàmica participativa oberta a tota la comunitat educativa del vostre centre.

ATENCIÓ! Per dur a terme aquesta activitat és recomanable haver definit prèviament el concepte de coeducació i els objectius coeducatius del centre (vegeu activitat 1).

2. Desenvolupament de l'activitat

1. En primer lloc, caldrà fer arribar una comunicació (mail, carta, etc.) a totes les famílies i a l'alumnat, explicant-los la voluntat de l'equip del centre de comptar amb la seva opinió per començar a definir possibles activitats en matèria de coeducació que quedaran recollides a la Programació Anual del Centre (PGA) i descriure l'activitat que es durà a terme (vegeu proposta tot seguit).
2. En segon lloc, caldrà habilitar un espai del centre visible i accessible pels diferents agents educatius (alumnat, famílies i equip del centre) a on es

Orientacions

Per tal de garantir la màxima equitat en la participació, recomanem que aquelles famílies que no tinguin l'oportunitat de participar en aquesta activitat en persona, puguin fer arribar les seves propostes de manera telemàtica.

recolliran les propostes. L'únic requisit d'aquest espai (a banda de l'accessibilitat) és que s'hi puguin penjar papers sense que es facin malbé per la pluja, el vent, etc.

- Una vegada triat l'espai més idoni, es procedirà a la seva preparació, tot penjant un fil d'una punta a l'altra del mur o paret (en el qual, s'aniran penjant els papers de les propostes amb agulles d'estendre la roba). Us recomanem també, penjar un cartell ben vistós amb la pregunta que ha de suscitar les respostes:

Quina activitat o activitats creus que caldria dur a terme des de l'escola per afavorir la igualtat de gènere? I qui hi hauria de participar?

- Al llarg d'una setmana (o del temps que es valori convenient), i durant les estones d'entrada i sortida de l'alumnat de l'escola, la persona dinamitzadora convidarà a les famílies i a l'alumnat a escriure les seves propostes en un paper que penjaran al fil amb l'ajuda d'una agulla d'estendre la roba. Pel que fa als i les professionals del centre, també disposaran d'aquest espai per poder anotar les seves respostes. Recomanem que al final de la resposta, la persona que l'ha escrit pugui especificar si és una família, alumne/a o professional del centre. D'aquesta manera serà més fàcil identificar els interessos comuns i específics dels diferents agents educatius.

3. Pistes per seguir avançant

- Una vegada tancat el termini per aportar propostes, la persona dinamitzadora les recollirà i les farà arribar a l'equip directiu per tal que les valorin. Recomanem en aquest punt, la possibilitat de crear un grup de treball amb 1 o 2 persones representants de cadascun dels col·lectius del centre, per tal que puguin valorar les propostes fetes de cara a incorporar-les a la PGA.
- L'activitat **FEM ENDREÇA** d'aquesta Maleta, aporta pistes per planificar les accions de cara a incorporar-les a la PGA.
- Una vegada actualitzada la PGA del nou curs, seria molt recomanable idear alguna estratègia per fer una devolució a tota la comunitat educativa dels seus continguts com a agraïment per la implicació i la feina feta (per exemple, una presentació a l'inici del curs, coincidint amb les reunions d'obertura del nou curs escolar).

4. Per saber-ne +

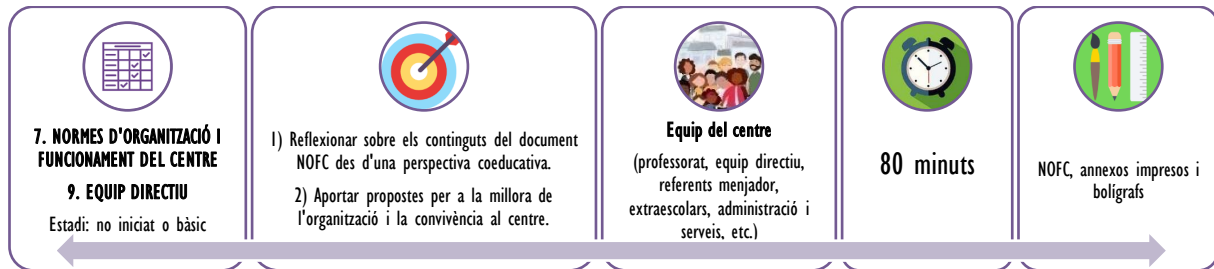
La documentació del centre educatiu

-Diego Haro Nieto-

- En aquest document trobareu exemples molt útils per a concretar les vostres propostes d'acció en clau coeducativa.
- Document disponible a:
https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_edi_m02_/web/fp_edi_m02_htmlindex/media/fp_edi_m02_u4_pdfindex.pdf

7. ORGANITZEM-NOS

I. Presentació

- ☞ L'organització, l'ordre de les jerarquies i les pautes de funcionament marquen el dia a dia del centre educatiu i poden afavorir o obstaculitzar les relacions de convivència.
- ☞ En aquest sentit, un tipus d'organització horitzontal que promogui espais de participació per a totes les persones i a on els diferents espais i temps educatius estiguin subjectes a una normativa que consideri la realitat i diversitat existent, esdevé un context favorable pel treball coeducatiu.
- ☞ Per tant, l'organització no és una finalitat en si mateixa, sinó un instrument per desenvolupar i fer possible el projecte (co)educatiu i, en últim terme, assolir l'èxit educatiu de l'alumnat.
- ☞ Precisament, les normes d'organització i funcionament del centre (en endavant NOFC), és l'instrument que acull els elements relacionats amb l'estructura organitzativa del centre (estructura organitzativa, organització el centre, aspectes relacionats amb la convivència, participació o col·laboració de les famílies, criteris i mecanismes pedagògics, procediments, etc.).
- ☞ L'activitat que us proposem pretén promoure la reflexió entorn els continguts de les NOFC des d'una perspectiva coeducativa i, de retruc, analitzar l'estructura organitzativa del centre, especialment la de l'equip directiu. S'adreça a tot l'equip del centre amb l'objectiu de vetllar per la coherència i continuïtat dels continguts establerts en aquest document.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de dur a terme l'activitat, es fa arribar les NOFC a les persones participants per tal que es llegeixin els continguts del document de manera acurada.
1. La persona dinamitzadora presenta l'activitat i demana a les participants que facin grups de 2 o 3 persones (en funció del tamany del grup). Seguidament els reparteix una pauta per grup per a l'anàlisi de les NOFC des d'una perspectiva coeducativa (vegeu **Annex 1**) [10 minuts].
2. Cada grup disposa d'uns 20 minuts per respondre les qüestions que apareixen a la pauta [20 minuts].
3. A continuació, la persona dinamitzadora llegeix la 1a pregunta de la pauta i cada grup (a través d'una persona portaveu) comparteix les seves reflexions amb la resta del grup. En el transcurs de les aportacions, la persona dinamitzadora va prenent nota, utilitzant si vol, una graella com la de l'**Annex 2** [40 minuts].
4. Es tanca la sessió rellegant aquells aspectes més rellevants que han sorgit, agraint la participació i aportacions de les participants i emplaçant-se a donar continuïtat al procés [10 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Aquesta activitat esdevé un punt des del qual iniciar un procés més profund de revisió de l'estructura organitzativa del centre i de la seva normativa de funcionament coherent amb els principis de la coeducació.
- ☞ Cada centre haurà de valorar com materialitzar aquest procés, ja sigui amb la constitució d'un grup de treball, una comissió específica, etc.

4. Per saber-ne +

Documents per a l'organització i la gestió dels centres (2021)

-Departament d'Educació de la Generalitat-

- Document que presenta els continguts de cadascun dels documents propis dels centres educatius.
- Disponible a:
https://documents.espai.educacio.gencat.cat/IPCNormativa/DOIIC/PEC_Documentos_gestio.pdf

Guia de coeducació per als centres educatius (2008)

- M. Roset, E. Pagès, M. Lojo, E. Cortada-

- En aquest document s'aprofundeix, entre d'altres, en l'anàlisi de l'organització dels centres des d'una perspectiva coeducativa i s'aporten recursos per a l'acció.
- https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/publicacions_eines10.pdf

Annex I. Pauta per a l'anàlisi de les NOFC des d'una perspectiva coeducativa

Pregunta	Resposta (destacar tant les fortaleses com els aspectes de millora)	Propostes de millora
1) La coeducació (o alguna de les seves derivades) s'esmenta al llarg del document, ja sigui com a principi bàsic o través d'accions específiques que es promouen?		
2) L' estructura organitzativa (equip directiu i altres òrgans de govern) que estableix el document facilita el desenvolupament del treball coeducatiu al centre?		
3) S'estableixen mesures relacionades amb la convivència al centre encaminades a garantir la no discriminació de les persones per raó de gènere o d'orientació afectiva sexual?		

4) Aquestes mesures, s'apliquen de manera transversal als diferents temps i espais del centre (aula, pati, espai menjador, extraescolars del centre, entrades i sortides, etc.)?		
5) Les mesures relacionades amb la participació de les famílies al centre, consideren les diferents realitats i contextos familiars a fi i efecte de no perpetuar les desigualtats de gènere?		
6) Què trobeu a faltar al document en matèria coeducativa o bé, quins aspectes considereu que caldria desenvolupar o aprofundir més en matèria de coeducació?		
7) A l'hora de de revisar o actualitzar els continguts del document, s'ha implicat a l'alumnat i llurs famílies?		

Annex 2. Graella pel buidatge de les aportacions més rellevants amb relació a les NOFC

Ítem	Fortaleses	Mancances	Propostes de millora
1) Coeducació			
2) Estructura organitzativa			
3) Mesures de convivència			

4) Transversalitat de les mesures			
5) Participació de les famílies			
6) Mancances			
7) Procediment d'actualització de les NOFC			

8. LA GIMCANA DE LA LLENGUA

I. Presentació

- ☞ El llenguatge, com a transmissor bàsic de la cultura d'una societat, reflecteix, interacciona amb la realitat a cada moment. Per tant, a través del llenguatge anomenem i interpretem la realitat en la que vivim.
- ☞ L'ús del llenguatge no és neutral, per la qual cosa, pot esdevenir un vehicle de transmissió dels estereotips i prejudicis i d'invisibilització de determinats col·lectius, com per exemple les dones.
- ☞ Als espais educatius, el llenguatge oral, escrit i iconogràfic, és el principal vehicle de comunicació, per la qual cosa cal vetllar per un correcte ús des d'una perspectiva coeducativa.
- ☞ Per tant, un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge esdevé un potent motor de canvi que els centres educatius poden utilitzar per a fer front a les desigualtats de gènere.
- ☞ Aquesta activitat s'adreça a aquells centres que no han iniciat una revisió de la documentació que produeixen des d'una perspectiva de gènere i pretén aportar elements per a la reflexió sobre les implicacions d'un ús sexista del llenguatge.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora demana a les persones participants que facin grups de tres o quatre persones i explica que, durant uns minuts, cada grup haurà de buscar, dins de les instal·lacions del centre, missatges o frases en què es faci un ús sexista o androcèntric del llenguatge, i elaborar propostes alternatives [5 minuts]. Per a les persones que no estiguin familiaritzades amb el tema, se'ls pot facilitar el material de suport que trobareu a l'**Annex 1** d'aquesta activitat, per tal que el puguin consultar.
2. Seguidament, es reparteix una cartolina, pega i tisores a cada grup. Durant 20 minuts la meitat dels grups podran passejar pel centre educatiu buscant exemples de sexisme lingüístic (cartells, anuncis, comunicats, etc.). L'altra meitat dels grups buscarà el mateix en revistes i diaris. Tot el que trobin ho poden retallar i enganxar a la cartolina; en cas que no es pugui retallar, es poden fer fotos o bé copiar la frase i la font (per exemple: "tots els professors" escrit en un cartell a l'entrada de l'escola) [25 minuts].
3. Es proposa a cadascun dels grups que acabi de fer el collage i divideixin la cartolina en dues parts. A la segona part hi han d'escriure altres maneres de dir el mateix sense fer un ús del llenguatge no sexista. Si tenen temps poden decorar la cartolina [10 minuts].

4. A continuació, cada grup mostra la seva cartolina, llegeix les frases i explica què ha trobat. Finalment, els grups llegeixen les alternatives que han pensat i les comentem. Podem fer les preguntes següents per incentivar el debat i concloure l'activitat [10 minuts]:

En quins llocs apareix el llenguatge sexista? És molt present en el nostre entorn?
De quina manera ens condiona?
Se'ns acudeixen altres exemples de la nostra vida quotidiana?

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ L'activitat proposada, esdevé un primer pas per a transformar el llenguatge emprat al centre des d'una perspectiva coeducativa.
- ☞ Una vegada finalitzada l'activitat, es poden aprofitar les reflexions i aportacions per a elaborar, per exemple, un document que estableixi els criteris o requisits per a l'elaboració de documents des d'una perspectiva no sexista.

4. Per saber-ne +

Recursos pel tractament del llenguatge des d'una perspectiva de gènere

- **"Tractament lingüístic del gènere en el Departament d'Educació"** (2020): https://documents.espai.educacio.gencat.cat/eines/llengua/Tractament_Ling.pdf
- **"10 punts per visibilitzar les dones en el llenguatge"** (Ajuntament de Barcelona, 2017): <https://ajuntament.barcelona.cat/guia-de-llenguatge-no-sexista/pdf/decaleg-llenguatgeinclusiu-v20.pdf>
- **"Guia per a l'ús no sexista del llenguatge a la Universitat Autònoma de Barcelona"** (Servei de llengües i Observatori per a la Igualtat de la UAB, 2011 (rev)): <https://www.uab.cat/doc/llenguatge>
- **"Guia de comunicació inclusiva"** (Grup Alba, 2021): <https://aalba.cat/data/eshop/aalba2/uploads/docs/Guia%20de%20comunicacio%20inclusiva%20Grup%20Alba.pdf>
- **"Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya"** (Generalitat de Catalunya, 2011): <https://llengua.gencat.cat/permalink/c2f7c918-5382-11e4-8f3f-000c29cdf219>

¿Qué es...? El lenguaje sexista (2003)

- Unitat didàctica desenvolupada per l'Instituto Asturiano de la Mujer que proposa diverses activitats orientades a la reflexió entorn el llenguatge que utilitzem i les seves implicacions.
- Disponible a: <http://www.fundacioncives.org/rec/recursos/materiales-didacticos-para-la-coeducacion-lenguaje-sexista.html>

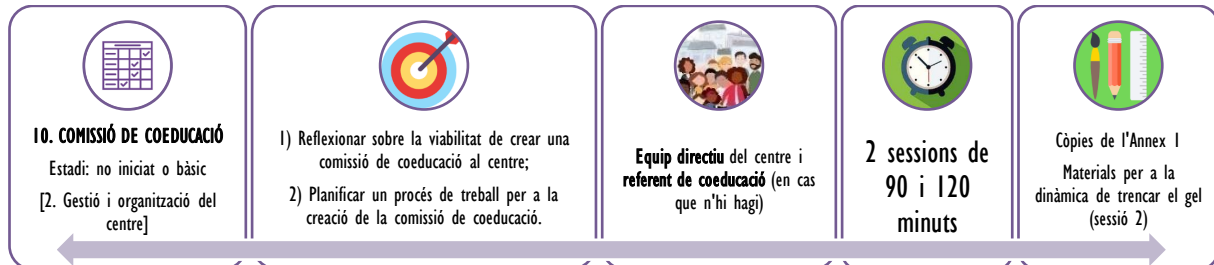

Annex I. Material de suport: 3 manifestacions de l'ús sexista del llenguatge

<p>1. Ús del masculí genèric</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Erròniament es pensa que el masculí és la forma adequada per designar el conjunt de la humanitat, tant homes com dones. Així, sovint escoltem expressions com els nens, els mestres, els pares, etc. Però, malgrat que l'ús del masculí és gramaticalment correcte, no té en consideració les dones. Les nenes i les dones han d'aprendre quan les inclouen en el masculí i quan no, i sovint no se senten identificades, al contrari, se senten invisibilitzades. Per exemple, si una professora entra a classe diu "bon dia a tots!", tots els nens i nenes contestaran: "bon dia!". Però si després la professora diu: "els nens que vulguin jugar a futbol que aixequin la mà" o "necessito dos alumnes forts per moure la taula", en aquests casos, les nenes no sabran si s'està referint a elles o no, i probablement cap no aixequi la mà. El masculí genèric genera incertesa entre les nenes. ▪ A més, és normal preguntar-se, per què el femení no pot ser la manera universal de designar les persones? Això té a veure amb la idea que allò femení està subordinat a allò masculí. Així, trobem explicacions errònies que diuen que les paraules femenines es formen a partir del masculí, ja que són paraules derivades. En català, tant les formes femenines com les masculines es formen afegint una derivació a l'arrel. No és cert que el femení es formi a partir del masculí. De fet, hi ha masculins que es formen a partir del femení mitjançant el sufix "-ot", com bruixot, didot, ninot (ICD, 2005). ▪ Una altra conseqüència de l'ús del masculí genèric és que sovint moltes nenes i dones acaben parlant en masculí quan parlen d'elles mateixes o d'un grup de noies. Sol succeir que quan ens trobem davant d'un grup compost per dones i un o dos homes, es parla en masculí. Quin és el motiu d'aquesta desigualtat? Novament, trobem el diferent valor i reconeixement de les dones respecte dels homes, és a dir, l'androcentrisme.
<p>2. Transmissió d'estereotips sexistes</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Moltes vegades atribuïm determinades característiques a homes o dones, i per tant, també a nens i nenes. El llenguatge que acostumem a fer servir per als infants varia en funció del seu sexe-gènere, i el tipus d'adjectius utilitzats pel professorat està fortament diferenciat segons aquest aspecte, de manera que als nens se'ls atribueix ser forts, segurs, independents i curiosos; mentre que a les nenes se les presenta com a dependents, afectuoses, dòcils, passives, ordenades i col·laboradores. L'adjectivació dels individus als primers anys de vida es converteix en un procés de construcció de les identitats de gènere. ▪ Amb relació a això, es fan servir augmentatius o paraules que potencien les característiques tradicionalment associades a la masculinitat per als nens (homenot, fortot, tabalot, etc.) i per a les nenes, en canvi, es fan servir diminutius o paraules que potencien els trets associats tradicionalment a la feminitat (bonica, petitona, etc.). Quan un infant trenca el gènere establert se l'acostuma a assenyalar amb un apel·latiu associats al gènere contrari: "aquesta nena és un cavallot", per dir que no respon a l'expectativa de feminitat; o "aquest nen és una floreta", en el cas de masculinitats no normatives.
<p>3. Discriminació i invisibilització de les dones</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De vegades les dones reben un tracte desigual o discriminatori a través dels usos lingüístics, per exemple s'utilitza senyora/senyoreta per diferenciar l'estat civil de les dones, mentre que el tractament masculí sempre és senyor, estigui casat o no. Així, els infants s'adrecen al professorat de manera diferenciada: senyoreta o senyo per a les dones i profe per als homes. ▪ Quant a la invisibilització, aportem tot seguit un exemple molt clar proposat per Victòria Sau: "El poblat sencer va partir l'endemà en unes trenta piragües, i ens va deixar sols amb les dones i els menors dins de les cases abandonades". 52 frases com aquestes, habituals en el llenguatge quotidià, exclouen les dones de la comunitat, i les infantilitzen.

9. CRÒNICA D'UN VIATGE

I. Presentació

- ☞ El "Pla per a la igualtat de gènere en el sistema educatiu" (2015), estableix com a objectiu específic la promoció de la figura del referent de coeducació dins del consell escolar, podent ésser la figura referent qualsevol persona del consell escolar (mare, pare, alumnat, professorat, etc.).
- ☞ Tanmateix, la coeducació és una fita exigent que requereix d'una acció coordinada i col.laborativa de diferents persones de la comunitat educativa, per a l'assoliment d'una fita comuna: la igualtat efectiva de les persones.
- ☞ Per tant, comptar amb un grup divers i motivat de persones és important, no només per a l'assoliment dels objectius, sinó, sobretot, per a la sostenibilitat -a mitjà i llarg termini- dels processos.
- ☞ L'activitat que us presentem a continuació està pensada per aquells centres que, o bé no disposen de cap persona referent en matèria de coeducació, o bé, compten amb única persona, encarregada d'impulsar i coordinar el treball coeducatiu al centre i s'orienta a la generació de condicions que afavoreixin la creació d'una comissió de coeducació al centre educatiu.
- ☞ Cal tenir present que promoure la creació d'una comissió de coeducació requereix d'uns temps i uns espais mínims. Per aquest motiu, hem preparat una activitat estructurada en 2 sessions, cadascuna de les quals us permetrà assolir unes fites específiques. Recomanem que entre una sessió l'altra no deixeu passar més de 15 dies per no perdre l'energia i la motivació.

ATENCIÓ! En alguns centres, la creació de la comissió de coeducació serà concebuda com un requisit indispensable per a la posada en marxa de la resta d'activitats coeducatives, mentre que en d'altres centres, la comissió serà un dels resultats de promoure accions coeducatives al centre. Sigui com sigui, la creació d'una comissió de coeducació és una oportunitat magnífica per treballar des d'un altre paradigma que, de ben segur, us oferirà moltíssimes oportunitats per pensar i repensar-vos de manera col·lectiva, més enllà de l'àmbit coeducatiu.

2. Desenvolupament de l'activitat

2.1 Sessió 1: Estem preparats/des per emprendre el viatge? [90 minuts]

L'objectiu d'aquesta 1a sessió és aportar elements per a la reflexió sobre la viabilitat de promoure una comissió de coeducació al centre educatiu (més enllà de la motivació que tinguem per crear-la).

Aquesta sessió s'adreça, especialment, a l'equip directiu i a la persona referent de coeducació del centre (en cas que n'hi hagi). Tanmateix, cada centre haurà de valorar la conveniència d'implicar a altres persones de l'equip.

La dinàmica proposada és la següent:

- 1) La persona dinamitzadora³ explica l'objectiu i dinàmica de l'activitat i, seguidament, llegeix cadascuna de les preguntes de l'**Annex 1** i per a cada pregunta obre un torn de debat. En el transcurs del debat pren nota de les aportacions més rellevants a la columna "Resposta" de la taula de l'**Annex 1** [30 minuts].
- 2) Una vegada plantejades totes les preguntes, repassa les aportacions més rellevants de cadascuna d'elles i, seguidament, llegeix les "Recomanacions" de la mateixa taula de l'**Annex 1** [20 minuts].
- 3) Per tancar la sessió, s'obre un debat per valorar la conveniència de promoure la creació de la comissió de coeducació o bé, de promoure altres processos previs a la creació de la comissió amb alguns o tots els agents que volem que la conformin (professionals del centre, alumnat, famílies, altres agents de l'entorn) [30 minuts].

2.1 Sessió 2: Planifiquem el viatge [120 minuts]

En cas que a la 1a sessió hagueu valorat la conveniència de promoure la creació d'una comissió de coeducació al vostre centre, us proposem dur a terme una 2a sessió per començar a concretar els propers passos de cara a fer-la efectiva.

Aquesta sessió s'adreça, a les persones que han participat en la 1a sessió d'aquesta activitat.

Concretament, aquesta sessió hauria de servir per resoldre els següents interrogants:

Qui?	Acordar el perfil i nombre de persones que podrien conformar la comissió de coeducació del centre.
Com?	Reflexionar sobre les estratègies per fer la crida i motivar a les persones a formar part de la comissió.
Per què?	Consensuar un argumentari per justificar a les persones a qui es convidarà a participar, la necessitat de treballar la coeducació i la importància de comptar amb elles.
Quan?	Decidir en quin moment i en quins espais es convida a les persones a participar i a unir-se al grup motor.

La dinàmica proposada és la següent:

- 1) Llegir els continguts de l'**Annex 2**, que ofereix una sèrie d'orientacions per facilitar-vos la presa de decisions (Qui, Què, Com, Quan)
- 2) Anotar a la taula de l'**Annex 3**, les decisions preses.

³ Per la naturalesa d'aquesta activitat, es pot valorar la conveniència que no hi hagi cap persona dinamitzadora.

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Una vegada consensuat el qui, què, per què i quan, arriba el moment de l'acció: en primer lloc, a través de la posada en marxa de l'estratègia o estratègies per a la captació dels membres per a la comissió. I una vegada disposeu dels membres que formaran part de la comissió, arriba el moment de fer la 1a reunió!
- ☞ A continuació us donem algunes pistes per orientar la 1a reunió amb la comissió de coeducació del vostre centre. Molta sort en aquesta aventura!

La primera trobada de la comissió de coeducació

La 1a trobada de les persones que conformen la comissió de coeducació és un moment cabdal en el marc del procés que esteu impulsant. En aquest sentit, plantejar una trobada en què tothom se senti interpel·lat i convidat a participar, en què el clima sigui distès i els objectius assolir siguin clars, són elements que poden contribuir a l'èxit de la trobada i, consegüentment, de tot el procés.

És important vetllar per l'espai que acollirà la vostra trobada. Cal que sigui un espai còmode i que tingueu previst alguna cosa per picar o beure si la reunió s'allarga. Pel que fa a la disposició de la sala, és important que permeti que tothom es pugui veure. En aquest sentit, una disposició en forma de cercle i sense mobiliari al mig pot afavorir la dinàmica grupal.

Pel que fa a la dinamització de la trobada, es recomana que recaigui sobre alguna de les persones que ha impulsat la creació de la comissió.

Els **objectius** generals per aquesta 1a trobada són:

- Contextualitzar la feina que es vol fer i els antecedents en matèria d'educació (per què estem aquí? Cap a on ens volem encaminar? Què esperem d'aquest procés?)
- Explicar quina és la funció d'aquesta comissió i quines implicacions tindrà a nivell de càrregues de feina.
- Presentar els membres del grup i compartir amb la resta del grup els interessos, motivacions i inquietuds al voltant de la coeducació i del procés que es vol emprendre. Proponem 2 dinàmiques per dur a terme aquesta presentació (vegeu les dues propostes al final d'aquesta taula).
- Acordar quins són els millors dies i hores per reunir-se.
- Decidir com es gestionaran els documents que es vagin produint en el marc de la comissió (carpetes compartides, altres?)
- Acordar quin serà el sistema de coordinació i comunicació del grup (WhatsApp, Telegram, mail, altres...).

A fi i efecte de contribuir a generar un clima distès, es pot optar per una dinàmica de coneixença. Us en proposem 2 a continuació per si són del vostre interès.

Dinàmica 1 per trencar el gel

- ☞ Tot i que és probable que la majoria de persones que conformeu el grup ja us conegueu, aquesta dinàmica us ha de permetre quines són les vostres qualitats, motivacions i inquietuds i, per tant, esbrinar què podeu aportar al grup.
- ☞ Recomanem que la persona dinamitzadora de la trobada, dinamitzi aquesta activitat, tot prenent nota de les aportacions i ressaltant aquells aspectes més destacats durant la posada en comú.

FUNCIONAMENT:

- ☞ La persona dinamitzadora demana a les assistents que es posin dretes en cercle

- ☞ Seguidament, agafa un cabdell de llana, i amb el cabdell a la mà es presenta, tot dient el seu nom, quin tipus d'agent és de la comunitat educativa, què se li dona bé fer i que l'ha impulsat a implicar-se amb aquesta comissió. Una vegada acabada la seva intervenció, agafa el tros de fil que sobresurt del cabdell amb una mà i amb l'altra, llança el cabdell a una altra persona.
- ☞ Quan aquesta persona rep el cabdell, repeteix la seqüència de la presentació, es queda un tros més de fil i llança de nou el cabell a una altra persona. Així successivament fins arribar a la darrera persona del grup.
- ☞ Una vegada acabades les presentacions, el grup estarà unit per una fila xarxa de fils que els uniran. En aquest moment, la persona dinamitzadora intervé, posant de relleu les aportacions de les persones del grup, remarcant el valor de tots els sabers i interessos que les persones han compartit (siguin o no professionals), i la necessitat de complementar-se i col·laborar. També aprofitarà per remarcar les inquietuds expressades per les persones entorn al procés que s'iniciarà i que poden ser l'embrió dels objectius a treballar.

Dinàmica 2 per trencar el gel

- ☞ Tot i que és probable que la majoria de persones que conformeu el grup ja us conegueu, aquesta dinàmica us ha de permetre quines són les vostres qualitats, motivacions i inquietuds i, per tant, esbrinar què podeu aportar al grup.
- ☞ Recomanem que la persona dinamitzadora de la trobada, dinamitzi aquesta activitat, tot prenent nota de les aportacions i ressaltant aquells aspectes més destacats durant la posada en comú.

FUNCIONAMENT:

- ☞ Repartiu un full de paper i un bolígraf/llapis per a cadascuna de les persones participants. Teniu 5 minuts per tal que cadascú hi escrigui: 3 qualitats que la identifiquin; 2 interessos o aficions pròpies (o coses que se li donin bé); 1 motivació relacionada amb la coeducació.
- ☞ Un cop transcorreguts el 5 minuts, feu una posada en comú del què heu escrit, explicant a la resta del grup el que heu escrit. Podeu començar, per exemple, per les qualitats i fer una roda. Seguidament podeu continuar pels interessos i finalment, les motivacions.
- ☞ La suma de tot plegat, us permetrà descobrir que heu configurat un equip motor divers i molt ric. Aquesta dinàmica us permetrà veure, per tant, quines són les vostres fortaleces com a grup.

4. Per saber-ne +

Comissions de gènere als centres educatius

- Guia de l'AFFAC amb indicacions per a la creació d'una comissió de gènere.
- Disponible a: <https://affac.cat/wp-content/uploads/2020/12/Guia-comissions-de-g%C3%A8nere.pdf>

Com crear una comissió de gènere a la teva escola o institut?

- Document de treball, resultat de la 2a trobada vers les escoles feministes
- Disponible a: <http://www.escolesfeministes.org/wp-content/uploads/2020/10/escolesfeministes-segona-trobada-comissions-genero.pdf>

Espai web Comissió de Coeducació de l'Escola la Maquinista de Barcelona

- Portal web amb diferents recursos gestionats per la comissió de Coeducació, entre ells, un vídeo amb la presentació de la Comissió.
- Disponible a: <https://coeducacio.escolalamaquinista.cat/pagina-exemple/>

Annex I. Preguntes sessió I: Estem preparats/des per emprendre el viatge?

Pregunta	Recomanacions	Resposta
1) Com a equip directiu , sentim que la coeducació és una prioritat i ens hi volem implicar activament a mitjà o llarg termini?	El paper de la direcció d'un centre per a l'assoliment d'un repte de la magnitud de la coeducació és cabdal per a l'èxit dels processos. En aquest sentit, si com a equip directiu, sentiu que les vostres forces han d'anar cap a una altra direcció, potser és millor aplaçar la creació de la comissió de coeducació fins que el context sigui més favorable i cercar altres estratègies a curt termini per a promoure la coeducació.	
2) En general, les i els professionals del centre , perceben la necessitat de treballar per a la millora de la coeducació en aquest centre? En aquest sentit, pensem que podem comptar amb algunes d'aquestes persones per implicar-s'hi activament o abans caldria un treball previ de sensibilització?	Disposar d'una visió comuna sobre la necessitat d'aprofundir en el treball coeducatiu és un element facilitador de molts processos. Si considereu que, en termes generals, l'equip no comparteix aquesta visió, seria recomanable promoure processos previs, orientats a la difusió i sensibilització entorn a la necessitat de promoure la coeducació.	
3) Com a centre, tenim la capacitat i estem disposats/des a fer canvis a nivell organitzatiu per afavorir el desenvolupament real de la coeducació? De quina manera?	La sostenibilitat d'un procés com la coeducació ni pot dependre únicament de la bona voluntat de les persones que la promouen. En aquest sentit, és molt necessari pensar, preveure i planificar aquells canvis a nivell organitzatiu que puguin afavorir la conciliació de la tasca coeducativa dels i les professionals referents de la coeducació, amb la seva tasca professional (docent o no docent).	
4) L' alumnat d'aquest centre, percep la necessitat i està habituat a participar en espais de treball a nivell comunitari? En cas que sí, pensem que podria implicar-se activament en l'aventura de la coeducació?	El paper de l'alumnat en la millora de la coeducació és clau (i sovint no es té en consideració). Tanmateix, abans de promoure la creació d'una comissió de coeducació, cal reflexionar sobre el camí efectuat amb l'alumnat pel que fa al treball coeducatiu, el seu nivell de sensibilització envers aquesta qüestió i, també, la seva experiència en la participació en espais de treball a nivell comunitari.	

<p>5) Considerant els vincles que mantenim amb les famílies del centre, pensem que les podríem implicar activament per a la millora de la coeducació o que, abans, caldrien accions prèvies d'acostament, sensibilització, etc.?</p>	<p>La participació de les famílies a la comissió de coeducació és molt important. Tanmateix, abans d'implicar-les en aquesta aventura, cal valorar i reflexionar sobre la qualitat dels vincles establerts amb les famílies i si és necessari promoure accions prèvies per "preparar el terreny" abans de convidar-les a participar en la comissió. Altrament, la nostra crida pot estar abocada al fracàs.</p>	
<p>6) Actualment, al centre, existeix algun espai de treball, grup, comissió, etc. que pels seus objectius, bagatge, etc. podria assumir la funció de comissió de coeducació o és preferible crear la comissió des de zero?</p>	<p>Abans de proposar la creació d'una nova comissió, cal reflexionar sobre els espais de treball i coordinació existents al centre. Pot passar, per exemple, que un centre no disposi d'una comissió de coeducació, però sí, d'una comissió de convivència formada per diferents agents de la comunitat educativa, i que es valori la pertinença d'aprofitar el bagatge i el capital acumulat per reformular els objectius d'aquesta comissió ja existent i orientar-la específicament cap a objectius coeducatius, en comptes de crear un nou grup de treball. D'aquesta manera, optimitzarem els recursos existents i evitarem solapaments.</p>	

Annex 2. Orientacions per a planificar el viatge

Pregunta	Orientacions
1) QUI?	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pel que fa al tamany, us proposem que la comissió de coeducació tingui entre 4 i 10 persones. D'aquesta manera podreu assegurar que les reflexions són variades i tenen en compte els diferents punts de vista, que representen les diferents veus del centre. Tingueu en compte que un grup format per menys de 4 persones, pot ser difícil de sostenir en el temps, i un grup de més de 10 persones, pot ser difícil de gestionar. 2) No patiu si el grup és petit i d'entrada no teniu representades totes les persones de la comunitat educativa. De ben segur que trobareu moments adequats per convidar a aquestes persones a participar-hi! 3) Pel que fa als membres del grup, a banda de l'equip directiu, seria recomanable comptar amb representants dels diferents professionals del centre (professorat de diferents cicles, professionals de l'espai de migdia, de les extraescolars, altres), així com representants de l'alumnat i de les famílies. Pel que fa a aquestes últimes, no cal que siguin, necessàriament, famílies de dins de la junta de l'AFA, ja que la participació és oberta a tothom. 4) És molt recomanable vetllar per la diversitat en la composició de la comissió, no només a nivell intergrup, sinó també intragrupal. Per exemple, si es convida a famílies a participar, és molt recomanable vetllar per la diversitat, tant el que fa al gènere, l'origen, l'edat, etc. De la mateixa manera, és molt recomanable que les i els professionals que s'implicaran siguin el màxim representatius de la diversitat del centre. 5) Finalment, es pot valorar la possibilitat de convidar a algun referent d'algun ens o organització del territori amb qui ja existeixi una experiència prèvia de treball i que es consideri que pot aportar valor afegit. 6) Una vegada identificats els possibles perfils d'interès, es pot dissenyar una proposta teòrica de comissió, com per exemple: 1 membre equip directiu+ 2 membres claustre+ 1 representat espai menjador+ 1 representant alumnat+ 2 representants famílies + 1 representant ens del territori. A partir d'aquí, caldrà pensar en el COM convidar-les a participar (vegeu secció següent).
2) COM?	<ol style="list-style-type: none"> 1) A l'hora de convidar a les persones a participar a la comissió, es poden promoure diferents estratègies, algunes més directives i d'altres menys. Optar per unes o altres, té implicacions diferents, per la qual cosa haureu de valorar amb quin tipus us sentiu més còmodes o , fins i tot, adaptar-les si no us n'acaba de convèncer cap! 2) Una primera proposta (més directiva) consisteix a contactar directament amb aquelles persones que considereu que encaixen més amb el perfil que heu pensat. Aquesta opció té menys costos a nivell de gestió, però, per contra, és poc equitativa en termes de participació, ja que no ofereix les mateixes oportunitats a tota la comunitat educativa. 3) En l'extrem oposat, es poden promoure estratègies de caire participatiu, aprofitant els espais de trobada de què ja disposa el centre (claustres, en el cas del professorat, reunions de coordinació o de comissions, en el cas d'altres professionals del centre, assemblees, reunions d'AMPA/AFA, d'inici o de final del curs en el cas de l'alumnat i llurs famílies), per tal de donar a conèixer la proposta de crear una comissió de coeducació i convidar a la gent a participar-hi.

3) PER QUÈ?

Sigui quina sigui l'opció triada per convidar a les persones a participar en la comissió, caldria **elaborar un relat** que recomanem que tingui en compte els següents aspectes (sobretot quan us adreceu a les famílies):

- 1) Cal que el **discurs sigui molt planer, proper i informal**, i defugui de tecnicismes per tal que pugui interpel·lar a totes les persones que conformen la comunitat educativa del centre. Endemés, recomanem que no duri més de 15-20 minuts.
- 2) **Contextualitzar i explicar** perquè voleu avançar en el treball coeducatiu (emfasitzant, sobretot, els beneficis de cara a l'alumnat) i les avantatges de disposar d'una comissió de coeducació. En aquest punt, és recomanable aportar exemples entenedors i propers de què vol dir coeducar i quins són els àmbits e què us agradaria focalitzar la coeducació.
- 3) Explicar la necessitat que la comissió estigui formada per diferents agents de la comunitat i explicitant la importància del paper que poden jugar les famílies, l'alumnat, les i els professionals del centre... en definitiva: **CADA PERSONA ÉS ÚNICA I COMPTA!**
- 4) Explicar que formar part de la comissió implica un **compromís mínim d'un curs escolar** (tot i que està més que justificat que per canvis en les circumstàncies personals, familiars, laborals, etc. d'un membre del grup, aquest/a no pugui mantenir el seu compromís inicial).
- 5) Explicitar que no **cal tenir coneixements tècnics ni cap formació específica** per implicar-se en la comissió, senzillament il·lusió i ganes d'implicar-se en un projecte conjunt per avançar en la igualtat de gènere al centre!
- 6) En el cas de l'equip de professionals del centre, **caldria fer explícites quines mesures s'han previst des de l'equip directiu**, per compensar la dedicació extra que pot suposar formar part de la comissió, així com altres mesures que afavoreixin la gestió i organització de la pròpia treballadora (bàsicament per evitar que la persona vegi aquesta invitació com una carrega afegida de feina i la declini d'entrada).

Una vegada feta la presentació, pot ser un bon moment per establir un diàleg amb les persones, tot convidant-les a expressar les seves inquietuds i motivacions, una informació molt valuosa per començar a fer camí plegades i plegats!

Tingueu en compte també, que implicar-se en una comissió d'aquesta naturalesa és una tasca exigent i que aquesta decisió no pot ser presa cuita-corrents, per la qual cosa és molt recomanable donar un marge de temps a les persones (d'una setmana per exemple) perquè s'ho rumiïn i un mail o telèfon de contacte per fer arribar la seva decisió, així com per resoldre nous dubtes sobrevinguts.

4) QUAN?

Quan hagueu decidit l'estratègia o estratègies que utilitzareu per convidar a les persones a formar part de la comissió de coeducació i hagueu elaborat un relat per comunicar, és el moment de planificar la vostra estratègia de captació, tot establint els moments i la tipologia d'agents a la que us adreçareu, així com la o les persones encarregades de la captació.

Annex 3. Decisions preses per emprendre el nostre viatge

Pregunta	Acords presos
1) QUI?	
2) COM?	

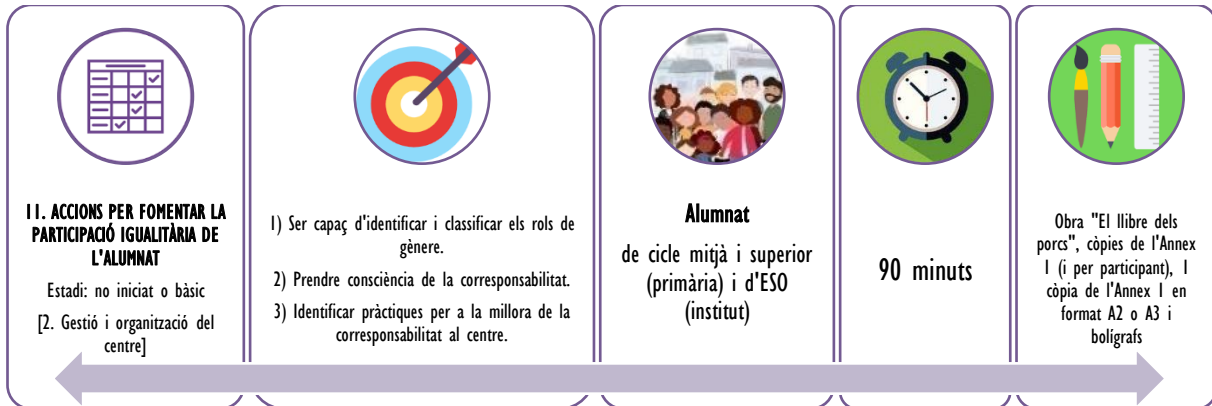
3) PER QUÈ?

4) QUAN?

10. QUI FA QUÈ?

1. Presentació

☞ Els rols de gènere expressen el comportament que, en una societat concreta, s'espera d'una persona per raó del seu sexe. Per exemple, un dels rols assignats tradicionalment als homes és el de ser responsables de les activitats productives i les activitats de representació política. Per altra banda, un dels rols assignats tradicionalment a les dones és tenir cura de les persones dependents (mainada i individus d'edat avançada), el manteniment de la llar, a banda de ser la responsable de les relacions afectives.

☞ Aquesta activitat s'adreça a aquells centres que no promouen accions específiques per a fomentar una participació igualitària de l'alumnat i proposa, com a 1r pas, un espai de reflexió sobre la diferència de rols a les famílies, la càrrega mental i la doble jornada laboral que acostumen a patir les dones, per tal de fer emergir la mirada crítica envers aquestes desigualtats, així com la necessitat de coresponsabilitzar-se per fer-hi front.

Atenció: aquesta activitat es basa en el conte "El llibre dels porcs" (d'Anthony Browne). Per tant, uns dies abans convindria adquirir-ne un exemplar.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La professora o professor introdueix l'activitat, tot explicant els objectius, el sentit de l'activitat i el seu funcionament. Seguidament, presentarà el llibre que servirà de base per a l'activitat [10 minuts].
2. A continuació, es llegirà el conte en veu alta. Pot fer-ho la persona que dinamitza la activitat o es pot fer grupalment. I una vegada feta la lectura, Tot seguir, s'obrirà un torn de paraules per si hi ha algun dubte sobre els continguts del conte i es farà una petita introducció al que pot ser el debat després de la fitxa [10 minuts].
3. Seguidament, es reparteix una fitxa a cada alumne/a (vegeu **Annex 1**) i s'explica que caldrà emplenar-la partint de la realitat de la seva llar o llars. [10 minuts].

4. En una taula de buidatge hi haurà a la pissarra (es pot imprimir en format A3 o A2 la taula de l'Annex 1) la es procedirà a fer el recompte a mà alçada dels resultats [10 minuts].
5. Seguidament, i en base als resultats obtinguts, s'obrirà un 1r debat en base a una sèrie de preguntes guia per facilitar-lo [20 minuts]:

- 1) Perquè creieu que algunes tasques són dutes a terme majoritàriament per homes? I per dones?
- 2) Creieu que hi ha alguna raó per a que no puguin fer qualsevol feina independentment del seu sexe?
- 3) Qui té més feines assignades en general, els homes o les dones?
- 4) Quines són les associades a cada sexe? Perquè creieu que és així?

Cal tenir clars alguns conceptes relacionats amb el tema per a poder reforçar el treballat. Recomanem fer una aproximació prèvia sobre la importància de la coresponsabilitat (vegeu apartat Per saber-ne +).

6. A continuació, s'obrirà un 2n torn de debat per reflexionar sobre la diferència de rols a l'aula i al centre en general. Algunes preguntes per orientar el debat són [20 minuts].

- 1) Penseu que a la classe o a l'escola en general també es donen aquestes diferències entre nens i nenes?
- 2) Podríeu posar algun exemple?
- 3) Com viviu aquestes situacions?
- 4) Què penseu que es podria fer per evitar-ho?

7. Es pot concloure la sessió fent una roda de tancament i demanant a cada participant que comparteixi alguna cosa que hagi après i/o que l'hagi sorprès de tot el que s'ha dit [10 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

Les reflexions de l'alumnat aporten pistes molt valuoses per reflexionar des de l'equip del centre sobre quines mesures es podrien promoure per afavorir la coresponsabilitat i quins espais es podrien impulsar.

4. Per saber-ne +

Estereotips i rols de gènere -Departament d'Educació-

- Mòdul formatiu del recurs Ateneu (de l'XTEC) sobre estereotips i rols de gènere.
- Disponible a:
https://ateneu.xtec.cat/wiki/form/wikiexport/cursos/curriculum/interniv/prevm/modul_1/apartat_2

Masculinitat(s) -Ajuntament de Barcelona-

- Recurs pedagògic de l'Ajuntament de Barcelona per treballar aspectes clau vinculats al gènere i les seves derivades.
- Disponible a:
<https://ajuntament.barcelona.cat/recursospedagogics/ca/masculinitats/introduccio>

Construcció dels rols de gènere al sistema educatiu (2017) -P. Terrassa-

- Treball de final de grau que aprofundeix en l'anàlisi de l'àmbit de cultura i valors al currículum de primària de Catalunya.
- Disponible a:
https://www.upf.edu/documents/3622820/3627942/TFG_P_Terrassa.pdf/4aa2b132-d654-c810-89ab-39787c4b3163

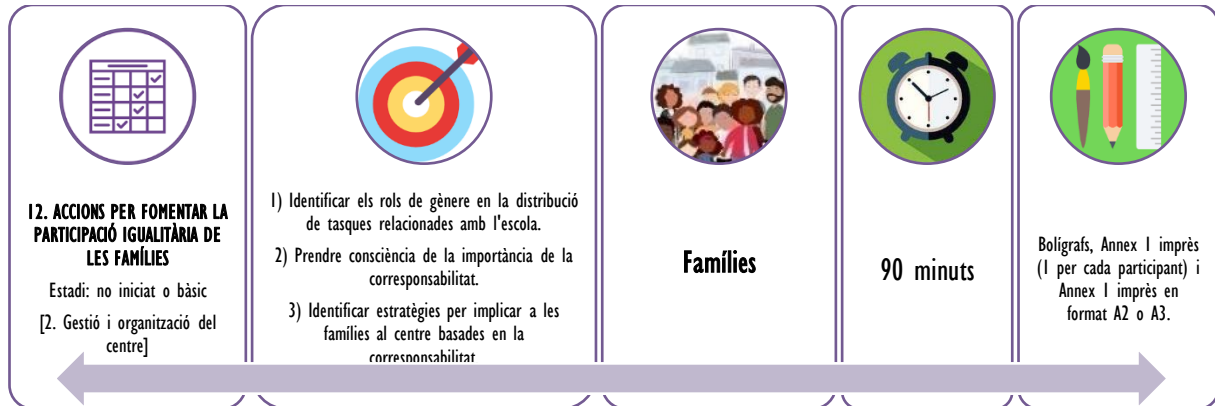

Annex I. Graella per anotar les respostes

Tasques	Mare 1	Mare 2	Pare 1	Pare 2	Jo	Germana/es	Germà/ns	Persona contractada	Altres
Posar i treure roba a la rentadora									
Estendre la roba									
Guardar la roba									
Preparar els àpats									
Fer la compra									
Cuinar									
Parar la taula									
Anar a les reunions de l'escola									
Participar a l'AMPA/AFA									
Apuntar-vos als casals, extraescolars, etc.									
Netejar la casa									
Endreçar la casa									
Cuidar el jardí i/o les plantes									
Pintar la casa									
Canviar bombetes									
Fer bricolatge									
Desembussar el wàter o la pica									
Fer la barbacoa									
Netejar el cotxe									
Comprar roba									
Comprar regals									

11. QUI FA QUÈ A L'ESCOLA?

1. Presentació

☞ Els rols de gènere expressen el comportament que, en una societat concreta, s'espera d'una persona per raó del seu sexe. Per exemple, un dels rols assignats tradicionalment als homes és el de ser responsables de les activitats productives i les activitats de representació política. Per altra banda, un dels rols assignats tradicionalment a les dones és tenir cura de les persones dependents (mainada i individus d'edat avançada), el manteniment de la llar, a banda de ser la responsable de les relacions afectives.

☞ Aquesta activitat s'adreça a aquells centres que no promouen accions específiques per a fomentar una participació igualitària de les famílies i proposa, com a 1r pas, establir un espai per a la reflexió de mares i pares entorn els rols que assumeixen envers l'escola i les seves derivades en termes de desigualtats, així com l'elaboració conjunta d'estratègies o accions encaminades a afavorir la coresponsabilitat en aquest àmbit.

IMPORTANT! en la mesura del possible, i atès que el l'objectiu d'aquesta activitat és afavorir la coresponsabilitat, caldria vetllar per una presència equilibrada de mares i pares. D'aquesta manera, endemés, el debat serà més ric!

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora introdueix l'activitat, tot explicant els objectius, el sentit de l'activitat i el seu funcionament. És molt important introduir els conceptes que s'abordan al llarg de l'activitat: gènere vs sexe, rols de gènere i coresponsabilitat. [10 minuts].
2. Seguidament, es reparteix una fitxa a cada persona (vegeu **Annex 1**) per tal que l'empleni a partir de les dinàmiques de la seva llar [10 minuts].

3. En una taula de buidatge hi haurà a la pissarra (es pot imprimir en format A3 o A2 la taula de l'Annex 1) es procedirà a fer el recompte a mà alçada dels resultats [10 minuts].
4. Seguidament, i en base als resultats obtinguts, s'obrirà un 1r debat en base a una sèrie de preguntes guia per facilitar-lo [30 minuts]:

- 1) Quines diferències i semblances observeu en les respostes aportades?
- 2) A què creieu que és degut?
- 3) Penseu que és responsabilitat de l'escola vetllar perquè mares i pares s'impliquin de la mateixa manera?
- 4) Podríem dir que en aquesta escola mares i pares són coresponsables de l'educació i estudis dels seus fill/es?
- 5) En quina mesura?

Cal tenir clars alguns conceptes relacionats amb el tema per a poder reforçar el treballat. Recomanem fer una aproximació prèvia sobre la importància de la coresponsabilitat (vegeu apartat Per saber-ne +).

5. A continuació, s'obrirà un 2n torn de debat per aportar propostes encaminades a afavorir la coresponsabilitat i la participació igualitària envers l'escola. Algunes preguntes per guiar el debat [20 minuts]:

- 1) Quines estratègies o accions penseu que es podrien promoure des d'aquest centre per afavorir la coresponsabilització de les famílies?
- 2) Com a famílies, quin paper penseu que podríeu jugar-hi? Què podríeu aportar per aconseguir-ho?
- 3) Coneixeu els diferents canals que teniu per participar en la presa de decisions del centre?
- 4) Com els valoreu? Són suficients?

6. Es pot concloure la sessió fent una roda de tancament i demanant a cada participant que comparteixi alguna cosa que hagi après i/o que l'hagi sorprès de tot el que s'ha dit. També es pot aprofitar la cloenda per informar que tota la informació aportada al llarg de l'activitat es farà arribar a l'equip del centre per tal de valorar la possibilitat d'iniciar un procés de transformació que reverteixi en la millora de la coresponsabilitat al centre.

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Les reflexions de les famílies esdevenen una informació clau per orientar accions adreçades a implicar més i millor a les famílies, ja sigui a través d'espais formals o informals i des d'un principi de coresponsabilitat educativa.
- ☞ En aquest sentit, es pot valorar la possibilitat de seguir indagant i aprofundint en aquest àmbit comptant amb la mirada de les famílies, com a garant d'un procés fructífer.

4. Per saber-ne +

Estereotips i rols de gènere -Departament d'Educació-

- Mòdul formatiu del recurs Ateneu (de l'XTEC) sobre estereotips i rols de gènere.
- Disponible a:
https://ateneu.xtec.cat/wiki/form/wikiexport/cursos/curriculum/interniv/prevm/modul_1/apartat_2

Masculinitat(s) -Ajuntament de Barcelona-

- Recurs pedagògic de l'Ajuntament de Barcelona per treballar aspectes clau vinculats al gènere i les seves derivades.
- Disponible a:
<https://ajuntament.barcelona.cat/recursospedagogics/ca/masculinitats/introduccio>

Construcció dels rols de gènere al sistema educatiu (2017) -P. Terrassa-

- Treball de final de grau que aprofundeix en l'anàlisi de l'àmbit de cultura i valors al currículum de primària de Catalunya.
- Disponible a:
https://www.upf.edu/documents/3622820/3627942/TFG_P_Terrassa.pdf/4aa2b132-d654-c810-89ab-39787c4b3163

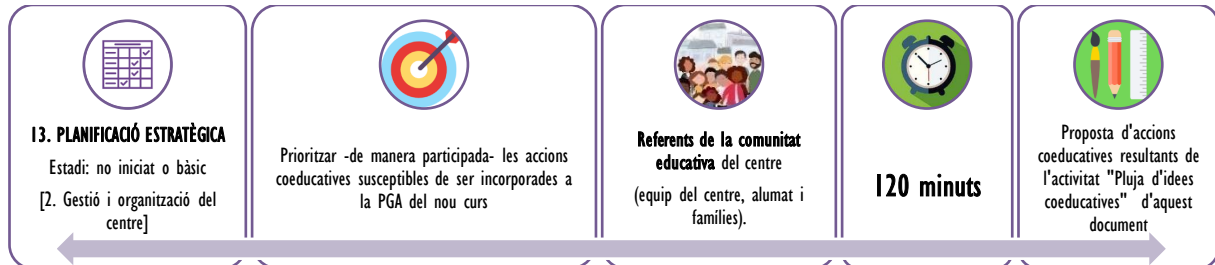
Annex I. Graella per anotar les respostes

Tasques	Mare principalment	Pare principalment	Tots dos per igual	Altres persones	Ningú
Llegir (si cal, respondre) les comunicacions que emet l'escola via mail, paper, Telegram WhatsApp, etc. (notes informatives, circulars, etc.)					
Comunicar-se amb els i les professionals de l'escola davant qualsevol incidència, dubte, etc.					
Assistir a les reunions grupals de l'escola (reunions del grup classe)					
Assistir a les reunions individuals amb el tutor/a (tutories)					
Participar o col·laborar amb l'AMPA/AFA, consell escolar, comissions, grups de treball, etc.					
Assistir a les festes o altres esdeveniments de l'escola					
Realitzar les inscripcions dels fills/es a les extraescolars, servei de menjador, d'acollida, etc. de l'escola					
Portar els fill/es a l'escola					
Recollir els fills/es de l'escola					
Participar al grup de WhatsApp (o similar) de pares/mares de la classe					
Preparar l'esmorzar dels fill/es i, si cal, les motxilles amb tot el material que cal portar					
Participar en xerrades, tallers, etc. organitzats per l'escola sobre temes relacionats amb la criança dels fill/es i o els seus estudis					
Recollir el fill/a l'escola quan s'ha posat malalt/a					
Organitzar el regal del o de la professora a final de curs					

12. FEM ENDREÇA

I. Presentació

- ☞ La planificació és una estratègia cabdal per a l'assoliment dels objectius (co)educatius d'un centre.
- ☞ L'instrument que recull la previsió d'objectius a aconseguir i d'actuacions a realitzar al llarg del curs escolar és la Programació General Anual del Centre (PGA).
- ☞ L'activitat que us proposem s'adreça a aquells centres que no disposen d'una planificació estratègica de les accions coeducatives que promouen, ja sigui en el marc de la PGA o d'algun altre document, i s'orienta a la prioritització de les accions coeducatives més adients a la realitat i necessitats del centre, per tal de posar-les en coneixement a l'equip directiu.
- ☞ Pel que fa a les persones participants, proposem comptar amb referents de tota la comunitat educativa.

ATENCIÓ! Abans de dur a terme aquesta activitat, és molt recomanable haver definit els objectius coeducatius i les accions coeducatives que dureu a terme (vegeu activitats 1 i 6 d'aquest document).

2. Desenvolupament de l'activitat

1. Una vegada disposeu de totes les propostes d'accions coeducatives a desenvolupar (vegeu activitat "Pluja d'idees coeducatives"), arriba l'hora d'organitzar-les.
2. Per fer-ho, proposem que la persona dinamitzadora llegeixi en veu alta cadascuna de les propostes d'activitat escrites als fulls resultants de l'activitat esmentada i la resta de les persones del grup les vagin agrupant, ja sigui per la temàtica, enfoc, tipologia, persones a les que s'adreça l'activitat proposada, etc. D'aquesta manera es podrà detectar aquelles propostes que tenen més incidència, aquelles que se solapen, aquelles que no són pertinents, etc.
3. Una vegada agrupades les diferents propostes d'activitat, toca connectar-les amb els objectius coeducatius del PEC de l'escola. Per fer-ho, es pot dibuixar una taula de gran format amb la següent estructura:

Nom del 1r objectiu coeducatiu del PEC	Nom del 2n objectiu coeducatiu del PEC	Nom del 3r objectiu coeducatiu del PEC	Nom del 4t objectiu coeducatiu del PEC	Etc.
<i>Enganxar els fulls amb les propostes d'activitats relacionades amb aquest objectiu</i>	<i>Enganxar els fulls amb les propostes d'activitats relacionades amb aquest objectiu</i>	<i>Enganxar els fulls amb les propostes d'activitats relacionades amb aquest objectiu</i>	<i>Enganxar els fulls amb les propostes d'activitats relacionades amb aquest objectiu</i>	<i>Enganxar els fulls amb les propostes d'activitats relacionades amb aquest objectiu</i>

4. L'objectiu d'aquesta dinàmica és garantir que totes les accions que es proposin en clau coeducativa, responguin a algun dels objectius coeducatius establerts al PEC. Altrament es córrer el risc de promoure accions descontextualitzades i que no responen a uns objectius previs.
5. Aquelles activitats que no tinguin la seva correspondència amb algun dels objectius del PEC es deixaran en quarantena i no es prioritzaran en el marc de la PGA.
6. Una vegada feta l'endrega de les activitats segons els objectius als que responen, toca prioritzar-les, definint quines es promouran al llarg del curs escolar. En aquest punt, convé esmentar que no totes les activitats coeducatives de la PGA han de provenir, necessàriament de la proposta feta a l'activitat "Pluja d'idees coeducatives" d'aquest document, sinó que poden conuiu amb altres accions estratègiques detectades per l'equip educatiu del centre.
7. Per dur a terme la prioritització de les activitats proposem la següent dinàmica:
  - La persona dinamitzadora proposa la creació de grups de 3-4 persones (segons el nombre d'assistents a l'activitat). És molt recomanable que a cada grup hi hagi representants dels diferents agents del centre (equip de l'escola, alumnat i famílies).
  - Es demana a cadascun dels grups que durant 10 minuts identifiqui 3 accions coeducatives del mural que considera prioritàries (proposem 3 accions, tot i que si es valora convenient, en poden ser més).
  - Posteriorment, s'obre un torn de debat en què cada grup, a través d'una persona portaveu, comparteix la tria feta i la justifica.
  - Una vegada feta tota la roda de propostes, arriba el moment de votar les accions que es consideren prioritàries. Per fer-ho, la persona dinamitzadora, que ha pres nota de totes les propostes fetes per cadascun dels grups, llegeix en veu alta cadascuna de les accions i dona vot individual a les persones assistents. Cada persona només pot votar 3 accions com a màxim.
8. La persona dinamitzadora s'emplaça a compartir amb l'equip directiu, les accions prioritzades i a vetllar perquè s'incorporin algunes d'aquestes accions a la PGA del centre (responsabilitat que recau sobre l'equip directiu, tal i com està establert al marc legal).

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Una vegada prioritzades les accions o activitats coeducatives que s'incorporaran a la PGA per part de l'equip directiu del centre, caldrà decidir, per a cadascuna d'elles: la temporalització, les persones referents, els recursos necessaris, etc.
- ☞ A l'**Annex 1**, trobareu una taula per orientar-vos en la presa de decisions per a cadascuna de les accions o activitats proposades. La idea és emplenar una taula per a cada activitat o acció que hagueu triat.

4. Per saber-ne +

Manual para poner en marcha el Programa (2017) -Grup de recerca ERDISC-UAB-

- En aquesta guia trobareu orientacions molt detallades per a promoure processos planificats des d'una perspectiva comunitària.
- Disponible a:
https://pagines.uab.cat/exitoeducativo/sites/pagines.uab.cat.exitoeducativo/files/manual_para_poner_en_marcha_el_programa_2018_0_0.pdf

Guia per elaborar i aplicar un pla estratègic (2007) -Generalitat de Catalunya-

- Recurs de referència pensat per a totes les organitzacions (especialment els centres educatius) que volen iniciar-se en la planificació estratègica i comptar amb un pla adient a les seves necessitats.
- Disponible a: <https://xarxanet.org/biblioteca/guia-elaborar-i-aplicar-un-pla-estrategic>

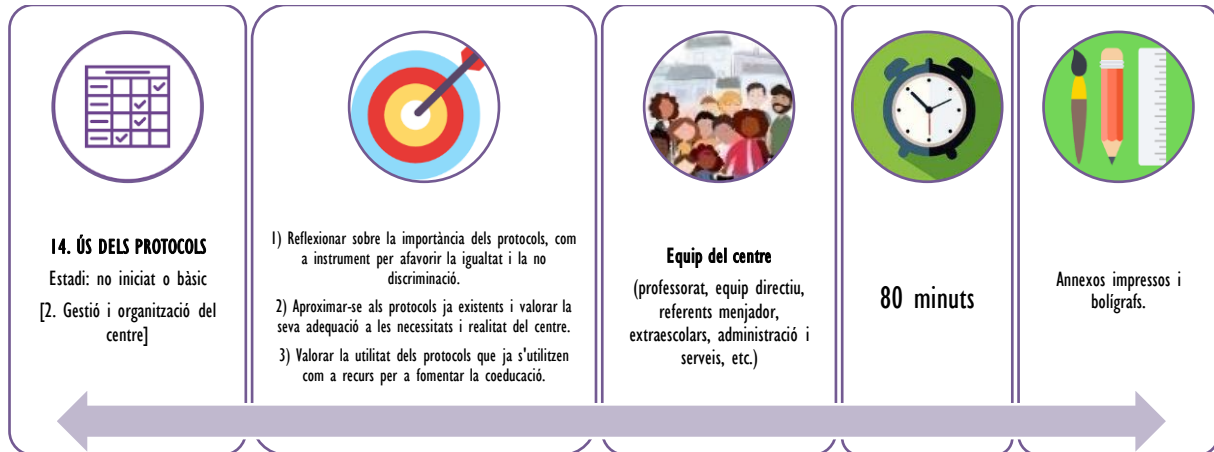

Annex I. Fitxa de l'activitat o acció coeducativa

Pregunta	Resposta
1. Nom de l'activitat o acció	
2. Breu descripció i justificació de la necessitat de promoure aquesta acció	
3. Què pretenem a través d'aquesta activitat o acció? Descriure els objectius.	
4. Què esperem que canviï gràcies a aquesta activitat o acció?	
5. A qui s'adreça aquesta activitat o acció de manera preferent?	
6. Com ens podem adreçar a aquestes persones per tal d'implicar-les?	
7. Quin és el millor moment per dur-la a terme, tenint en compte les necessitats de les diferents persones destinatàries?	
8. Què necessitem per dur-la a terme?	
9. Quina persona o persones podrien dinamitzar-la?	
10. Altres coses a tenir en compte?	

13. ITINERARIS PER A LA IGUALTAT

I. Presentació

- ☞ Els centres educatius són espais de socialització i esdevenen el marc idoni on treballar els valors de la igualtat, el dret a la diferència i el respecte als drets humans. Per aconseguir-ho cal que vetllin per la construcció d'un entorn amable a on tot l'alumnat pugui viure i convida en igualtat de condicions.
- ☞ Els protocols, des de la seva coherència amb el marc normatiu vigent, doten als i a les professionals del centre de recursos per a promoure processos que propiciïn el desenvolupament integral de l'alumnat, mitjançant pautes d'actuació específiques coherents, en aquest cas, amb els principis de la coeducació i de la no discriminació per raons de gènere.
- ☞ Aquesta activitat s'adreça a aquells centres que, o bé, no utilitzen protocols propis ni aliens com a estratègia per avançar en la coeducació, o bé, que no disposen de protocols propis, però sí que n'utilitzen d'aliens.
- ☞ La finalitat d'aquesta activitat es donar a conèixer els protocols elaborats des de diferents departaments de la Generalitat de Catalunya i promoure un espai de reflexió per valorar-ne l'adequació a la realitat del centre.
- ☞ Per tal que els protocols esdevinguin un recurs transversal al llarg dels diferents espais i temps del centre, seria molt adient comptar amb la participació de persones de l'equip del centre referents dels diferents espais (professorat, equip directiu, referents de menjador, d'extraescolars, d'administració, etc.). D'aquesta manera, es podrà garantir una intervenció integral i coherent amb independència dels espais i temps escolars.

2. Desenvolupament de l'activitat

Opció A. Centres educatius que no utilitzen protocols propis ni aliens

1. La persona dinamitzadora presenta l'activitat, emfasitzant la importància de disposar de protocols com a instrument al servei de la coeducació, un recurs que aporta autes d'actuació específiques per fer front a situacions que poden suposar una discriminació de l'alumnat per raons de gènere. Seguidament, presenta els

objectius de l'activitat i especifica que, aquesta se centrarà únicament en els protocols dissenyats des de la Generalitat de Catalunya [10 minuts].

2. A continuació, proposa a les persones participants que s'ajuntin en grups de 3-4 persones (en funció del tamany del grup). L'únic requisit per realitzar l'agrupació és garantir la diversitat en la composició de cadascun dels grups, tant pel que fa al càrrec que desenvolupen al centre. D'aquesta manera, les aportacions i el debat serà molt més enriquidor. Seguidament, reparteix una còpia de l'**Annex 1** a cadascun dels grups (que conté una breu descripció dels principals protocols de la Generalitat per treballar la igualtat de gènere) i es demana a cada grup que llegeixi la descripció de cadascun dels protocols que consta a la taula i a continuació, que reflexioni sobre les necessitats del centre per a cadascun dels àmbits que proposa el protocol, per tal de determinar la prioritat d'aquell protocol. Per fer-ho, disposeu d'una taula a l'**Annex 2**, que es pot anar emplenant a mà [30 minuts].
3. A continuació, una persona portaveu de cada grup, exposa a la resta de les persones els protocols que ha considerat més adients i els motius. Mentrestant, la persona dinamitzadora, prendrà nota de les aportacions. Per fer-ho, pot utilitzar una taula com la de l'**Annex 3** [30 minuts].
4. Una vegada tancada la roda de valoracions, la persona dinamitzadora exposa quins són els protocols que han generat un major interès i s'emplaça a seguir treballant amb l'equip directiu per tal d'aprofundir en el treball efectuat a través d'aquesta activitat, per tal de valorar la incorporació de protocols en la dinàmica diària del centre [10 minuts].

Opció B. Centres educatius que no utilitzen protocols propis però sí d'aliens

Per aquells centres que ja utilitzen protocols aliens, pot ser interessant, igualment, dur a terme la dinàmica anterior, des d'una perspectiva avaluativa. D'aquesta manera, es pot determinar quin coneixement té el centre dels protocols existents i es pot valorar la possibilitat d'incorporar-los a la dinàmica del centre.

D'altra banda, i atès que ja s'utilitzen alguns protocols, aquesta activitat pot esdevenir una bona oportunitat per reflexionar entorn a l'adequació, coherència i usabilitat dels protocols a fi i efecte de prendre les decisions necessàries per tal que esdevinguin un recurs útil al servei de l'equip del centre. Per facilitar-vos la presa de decisions, posem a la vostra disposició una graella a l'**Annex 4**, amb algunes preguntes per motivar la reflexió i el debat. Aquestes preguntes poden res respostes en grup (tal i com es proposa a la dinàmica de l'opció A) i, posteriorment, fer una posada en comú.

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Una vegada duta a terme aquesta activitat (opció A o opció B), serà l'equip directiu del centre qui valorarà la conveniència d'incorporar nous protocols, elaborar-ne de propis o modificar els ja existents.
- ☞ Sigui quina sigui la decisió presa entorn els protocols, seria molt adequat donar-los a conèixer a tota la comunitat educativa, aprofitant els espais de trobada ja existents.

Annex I. Llista de protocols de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit del gènere

Nom del protocol	Descripció
1. Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront conductes d'odi i discriminació en cas de conflicte greu amb l'alumnat en l'àmbit de la coeducació i la violència masclista o homòfoba.	El protocol inclou recursos i orientacions per a la prevenció, la detecció i la intervenció enfront actituds i expressions discriminatòries o qualsevol acte de violència. Disponible a: http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conductes-odi-discriminacio/documents/Protocol_8_prev-det-interv_conductes_odi_discriminacio.pdf
2. Protocol per a l'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centres educatius	L'objectiu general del protocol del Departament d'Educació és posar a l'abast dels centres educatius orientacions i pautes d'actuació per a l'adequada atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere de cara a garantir el seu lliure desenvolupament. Disponible a: http://xtec.gencat.cat/web/.content/curriculum/coeducacio/protocols/documents/08_protocol-transgeneres.pdf
3. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals.	Protocol d'actuació per prevenir, detectar i intervenir davant situacions d'assetjament i ciberassetjament entre l'alumnat. Disponible a: http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-ciberassetjament-entre-iguals/index.html
4. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat.	L'objectiu general del protocol del Departament d'Educació és dotar els centres educatius d'eines per prevenir, detectar i intervenir davant la violència masclista entre iguals. Disponible a: http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/violencia-masclista/documents/protocol-violencia-masclista-unificat.pdf
5. Protocol mutilació genital femenina.	Protocol d'actuació per prevenir la mutilació genital femenina. Secretaria per a la Immigració. Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya. Disponible a: https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/immigracio/recursos_professionals/prevencio_mutilacio_genital/
6. Protocol per a la prevenció i l'abordatge del matrimoni forçat a Catalunya	Protocol d'actuació per prevenir el matrimoni forçat a Catalunya. Secretaria per a la Immigració. Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya. Disponible a: https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/05immigracio_refugi/08recursosprofessionals/Protocol-per-a-la-prevencio-i-labordatge-del-matrimoni-forcat.pdf

Annex 2. Pauta per a la reflexió sobre l'ús dels protocols

Nom del protocol	Quina necessitat /s heu identificat en aquest àmbit?	Prioritat en la aplicació d'aquest protocol (alta, mitja, baixa)
1. Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront conductes d'odi i discriminació en cas de conflicte greu amb l'alumnat en l'àmbit de la coeducació i la violència masclista o homòfoba.		
2. Protocol per a l'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centres educatius		
3. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l' assetjament i el ciberassetjament entre iguals .		
4. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat.		
5. Protocol mutilació genital femenina .		
6. Protocol per a la prevenció i l'abordatge del matrimoni forçat a Catalunya		

Annex 3. Valoracions generals relatives als protocols

Nom del protocol	Valoracions de tots els grups
1. Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront conductes d'odi i discriminació en cas de conflicte greu amb l'alumnat en l'àmbit de la coeducació i la violència masclista o homòfoba.	
2. Protocol per a l'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centres educatius	
3. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals.	
4. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat.	
5. Protocol mutilació genital femenina.	
6. Protocol per a la prevenció i l'abordatge del matrimoni forçat a Catalunya	

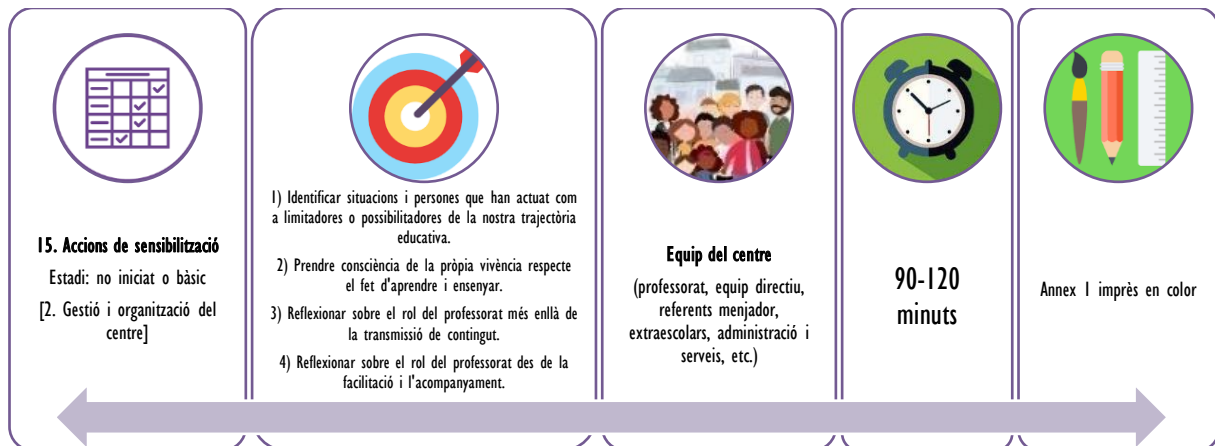

Annex 4. Avaluació en l'ús dels protocols

Pregunta	Resposta
1. De quins protocols disposeu al centre per a garantir la igualtat i la no discriminació de l'alumnat per raons de gènere?	
2. A la pràctica, quins protocols utilitzeu en el vostre dia a dia? Per quin motiu?	
3. Què milloràrieu d'aquests protocols?	
4. Heu detectat situacions per les que no disposeu de pautes d'actuació? En cas que sí, creieu que seria convenient elaborar un protocol o cercar-ne algun de ja existent?	

14. UN JOC DE CARTES PER PREDIR EL FUTUR

I. Presentació

- ☞ Totes les persones ens hem socialitzat, hem après i integrat les estructures desiguals pròpies de la nostra societat. Per tant, si no revisem allò que hem après, correm el risc de perpetuar-ho i reproduir-ho.
- ☞ El primer pas per evitar perpetuar aquestes desigualtats és prendre consciència, sensibilitzar-nos del paper que exercim en tant que professionals de l'educació.
- ☞ Precisament, aquesta activitat proposa un espai des del qual reflexionar sobre el rol del professorat com a model de socialització i de transmissió del coneixement, per tal d'elaborar propostes, de manera conjunta, que facin dels espais de trobada de l'equip del centre, espais lliures d'estereotips i prejudicis i permeables al sentit coeducatiu.

IMPORTANT! L'activitat que us proposem és una activitat de reflexió personal que requereix certa intimitat. Es pot fer com a exercici individual o compartit. Si es decideix compartir l'activitat s'ha de generar un espai de confiança i de seguretat. Cada persona pot decidir quins aspectes de la seva vida vol (o no) compartir. També es pot fer una ronda de cartes individual i després compartir en assemblea comentaris i conclusions generals.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de fer l'activitat, visionar els vídeos on les noies del projecte "Camins"⁴ reflexionen sobre els elements personals, relacionals i els espais que han suposat limitadors o possibilitadors en la seva trajectòria educativa.

⁴ Més informació del projecte a: <https://www.uvic.cat/camins>

<https://www.youtube.com/watch?v=phDx7VbwVEA>

1. La persona dinamitzadora presentarà l'activitat, els seus objectius i funcionament, i seguidament mostrarà a les participants cadascuna de les cartes (ja retallades) que hi ha a l'**Annex 1**. Es tracta de fer una revisió de les experiències d'aprenentatge i ensenyament a través d'un joc de cartes que conté algunes preguntes per reflexionar sobre el rol del professorat com a transmissor d'informacions, però també d'afectes, valors i formes de relació [10 minuts].
2. Seguidament, demanarà a les persones participants que facin una tria d'unes 5-6 cartes (en funció de l'estona que es vulgui dedicar a l'activitat) i a partir d'aquí s'iniciarà la dinàmica. Es començaran posant les cartes de cap per avall (exceptuant la carta verda que serà la darrera que es farà servir, com a tancament de l'activitat) i la persona dinamitzadora agafarà la de sobre de tot i la llegirà en veu alta. A continuació, obrirà un torn de paraules per tal que les persones puguin compartir les seves vivències i reflexions amb la resta del grup [40-60 minuts].
3. Com a tancament de l'activitat, es posarà cara amunt la carta verda i es demanarà a les persones participants que la responguin en forma de roda i s'afegirà una altra pregunta (si el temps ho permet):

1) De quina manera ens podríem organitzar com a professionals, per tal de no perdre de vista la mirada coeducativa en tot allò que fem?
2) Quins canvis organitzatius —per petits que siguin— ens poden ajudar a aquest fi?

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Una possible estratègia per seguir aprofundint en el trajecte fet a través d'aquesta activitat és instaurar de manera cíclica un espai anomenat "El nostre joc de cartes". La idea seria que cada x mesos/setmanes o el que es consideri, es promogui un espai de trobada per reflexionar sobre els aspectes que plantegen les cartes. Poden ser espais de curta durada (1 hora) en què "es jugui" amb 1-2 cartes, per exemple.

4. Per saber-ne +

Las actitudes del profesorado ante la coeducación: propuestas de intervención (2008)

-Xavier Bonal-

- Llibre que aporta un corpus teòric i pràctic per aprofundir en la coeducació als centres educatius.

Ser nena, ser nen. Com se n'aprèn, com s'educa? (2020)

-Rosa Guitart-

- Llibre que aprofundeix, d'una manera molt amena i pràctica, en els processos de socialització i aprenentatge al voltant del gènere.

Educar a un niño en el feminismo (2020)

-Iria Marañón-

- Llibre que permet reflexionar sobre la nostra manera d'educar a fi i efecte de modificar aquells aspectes que contribueixen a perpetuar les desigualtats.

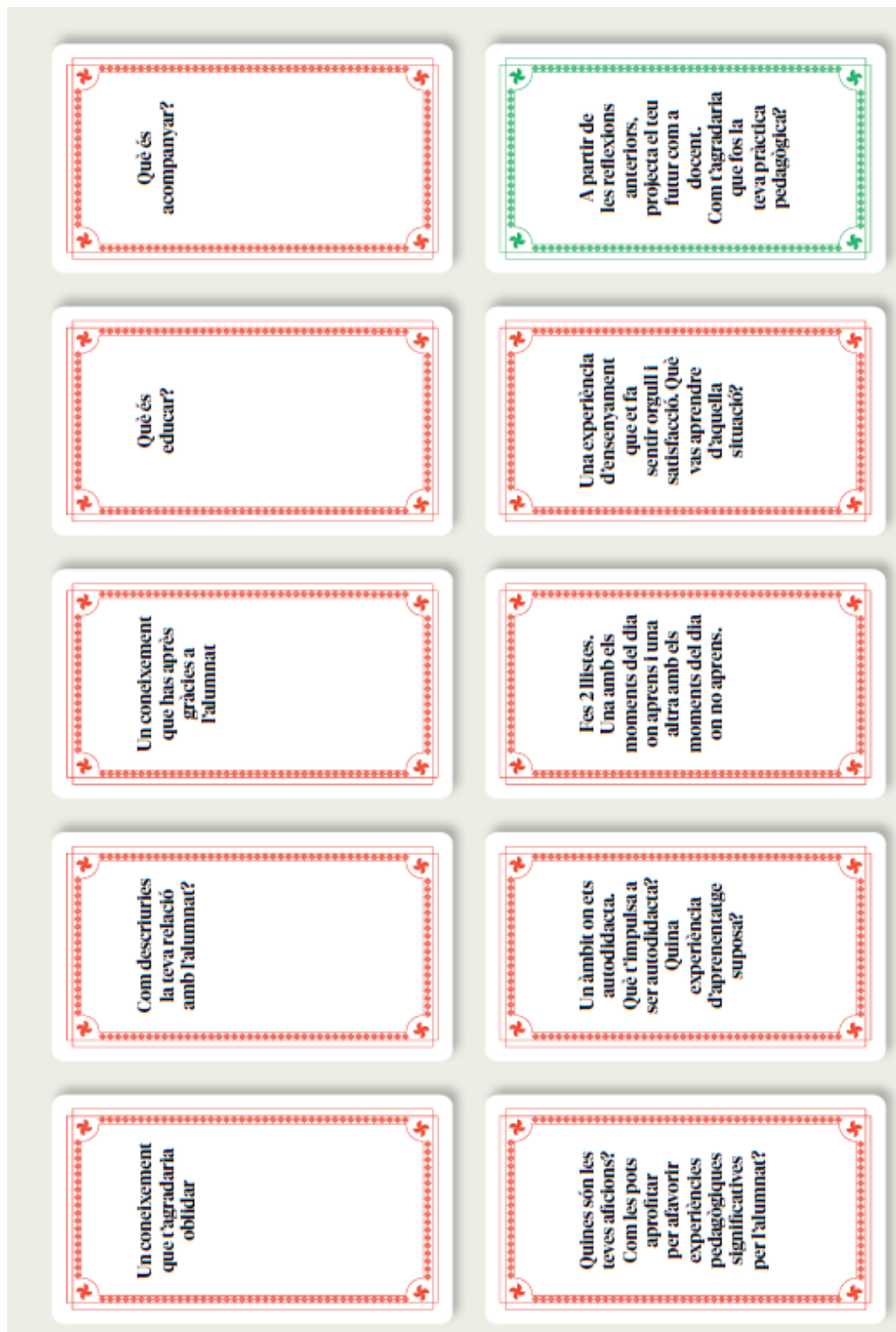

Annex I. Baralla de cartes

Annex I. Baralla de cartes (2a part)

15. ALIANCES QUE TRANSFORMEN

I. Presentació

- ☞ Adoptar la perspectiva comunitària en l'educació és una tasca indefugible si volem fer front als reptes que ens planteja un context social cada vegada més complex.
- ☞ Tal i com evidencien nombroses recerques, la suma d'iniciatives multiplica els impactes (educatius i no educatius); per tant, promoure estratègies basades en la col·laboració, la coresponsabilitat i la horitzontalitat, no només permet distribuir d'una manera més harmoniosa (i eficient) els esforços, sinó assolir uns millors resultats.
- ☞ Si ens endinsem específicament en l'àmbit de la coeducació, participar i comptar amb els recursos que ofereix l'entorn comunitari del centre, esdevé una estratègia clau per a la diversificació dels esforços, l'aprenentatge i la sostenibilitat de les accions que es promouen.
- ☞ Tanmateix, sovint les aliances que estableixen els centres educatius en l'àmbit de la coeducació, tenen un caràcter puntual i es relacionen, per exemple, amb la participació de l'alumnat del centre en jornades específiques com ara, el dia de la dona.
- ☞ Aquesta activitat s'adreça a aquells centres que, o bé no participen o no col·laboren en activitats, campanyes, projectes, xarxes, etc. de l'entorn per aprofundir en el treball coeducatiu, o que només hi participen o col·laboren quan se'ls ho demana (per tant, ho fan de manera reactiva).
- ☞ L'activitat vol promoure un espai per reflexionar sobre la importància de la teixir aliances amb l'entorn comunitari i elaborar un 1r diagnòstic d'iniciatives, organitzacions, etc. en l'àmbit coeducatiu amb qui es podrien establir aliances.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. Es dona la benvinguda a les persones participants i s'expliquen els objectius i desenvolupament de l'activitat [5-10 minuts].
2. Seguidament, es presenta el vídeo (que s'enllaça a continuació), i que permet introduir els conceptes de treball col·laboratiu, enfoc comunitari, etc. [5 minuts].

<https://www.youtube.com/watch?v=phDx7VbwVEA>

3. A continuació, la persona dinamitzadora obre un espai de debat en base a una sèrie de preguntes orientades a fomentar la reflexió sobre la importància de treballar en xarxa en l'àmbit de la coeducació i l'estat del centre pel que fa a les aliances que estableix en aquest àmbit. En el transcurs del debat, va prenent nota de les aportacions en una graella com la de l'**Annex 1** [30 minuts].

1. Per què penseu que és important treballar la coeducació amb els agents de la comunitat?
2. En quin estadi penseu que ens trobem com a centre?
3. A què creieu que és degut?
4. Pensant en el dia a dia del centre, quines oportunitats i dificultats veieu?

4. Una vegada finalitzat el debat, demana a les participants que s'ajuntin en grups de 2-3 persones (en funció del nombre de participants) i reparteix una còpia de l'**Annex 2** a cada grup. Durant 10-15 minuts, cada grup haurà d'identificar oportunitats de col·laboració amb l'entorn en l'àmbit de la coeducació [10-15 minuts].
5. A continuació es fa una roda de propostes mitjançant una persona portaveu de cada grup. En el transcurs d'aquest procés, la persona dinamitzadora va prenent nota de les aportacions.

3. Pistes per seguir avançant

Una vegada efectuada l'activitat, es pot valorar la conveniència d'elaborar un document estratègic que estableixi les aliances a fer amb els agents de l'entorn com a estratègia per a la sostenibilitat dels processos en clau coeducativa.

4. Per saber-ne +

Las actitudes del profesorado ante la coeducación: propuestas de intervención (2008)

-Xavier Bonal-

- Llibre que aporta un corpus teòric i pràctic per aprofundir en la coeducació als centres educatius.

Ser nena, ser nen. Com se n'aprèn, com s'educa? (2020)

-Rosa Guitart-

- Llibre que aprofundeix, d'ua manera molt amena i pràctica, en els processos de socialització i aprenentatge al voltant del gènere.

Educar a un niño en el feminismo (2020)

-Iria Marañón-

- Llibre que permet reflexionar sobre la nostra manera d'educar a fi i efecte de modificar aquells aspectes que contribueixen a perpetuar les desigualtats.

Annex I. Buidatge de les reflexions sobre el treball en xarxa

Pregunta	Aportacions
1. Importància del treball en xarxa	
2. Estadi en què es troba el centre pel que fa al treball coeducatiu amb l'entorn i motius	
3. Oportunitats per treballar la coeducació des d'una visió comunitària	
4. Dificultats per treballar la coeducació des d'una visió comunitària	

Annex 2. Amb quins agents, campanyes, etc. podríem col·laborar per avançar en el treball coeducatiu?

Pregunta	Resposta
1. Coneixeu campanyes, jornades, actes puntuals, etc. del territori (municipi, barri, districte) relacionats amb la coeducació (i les seves derivades) a on podríeu participar com a centre? Quin/s?	
2. Estadi en què es troba el centre pel que fa al treball coeducatiu amb l'entorn i motius	
3. Oportunitats per treballar la coeducació des d'una visió comunitària	
4. Dificultats per treballar la coeducació des d'una visió comunitària	

16. APRENEM PLEGADES

I. Presentació

- ☞ La coeducació als centres educatius és una eina cabdal per a la transformació social. Tanmateix, i tot i que partim d'una situació més equilibrada que la de les generacions anteriors, moltes vegades és necessari ampliar la mirada coeducativa en l'acció docent mitjançant formació i recursos per a incorporar-la en el dia a dia.
- ☞ En coherència, disposar d'un pla de formació vertaderament coeducatiu implica, d'una banda, vetllar per incorporar la perspectiva de gènere en qualsevol acció formativa que es promogui des del centre educatiu i, de l'altra, organitzar activitats formatives que abordin la coeducació de manera específica.
- ☞ Des d'una perspectiva centrada en l'educació comunitària, apostar per un pla de formació compartit entre l'equip del centre i les famílies esdevé un recurs potentíssim, no només en clau coeducativa, sinó també per a la millora dels vincles entre aquests agents, atès que proporciona un espai de (re)coneixement des del qual expressar inquietuds, motivacions i expectatives sobre el fet educatiu. Endemés, comptar amb la implicació de les famílies i de l'AFA/AMPA, pot ser de gran utilitat en termes de sostenibilitat econòmica d'aquest tipus d'accions.
- ☞ Aquesta activitat s'adreça a aquells centres que, o bé, no preveuen accions coeducatives al seu pla de formació, o bé que en promouen, però només s'adrecen al professorat.
- ☞ La finalitat d'aquesta activitat és l'elaboració conjunta d'un calendari pel curs escolar amb les accions coeducatives que es considerin més adients i coherents als objectius del centre en matèria de coeducació.

ATENCIÓ! Abans de dur a terme aquesta activitat, caldrà haver definit els objectius coeducatius i haver definit les accions coeducatives que duren a terme.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. S'introdueix l'activitat i es demana les persones participants que facin grups de tres o quatre (segons el nombre de participants). Caldrà que cada grup compti amb representants de famílies i de l'equip del centre [5 minuts].

2. Seguidament, se'ls hi proposa que pensin en 3 activitats (1 per trimestre) per treballar la coeducació al centre, d'acord als objectius coeducatius establerts al PEC. En aquest punt caldrà que tothom pugui visibilitzar quins són els objectius coeducatius del centre. Per fer-ho, es reparteixen 3 còpies de l' **Annex 1** a cada grup [30 minuts].
3. Una vegada definides les activitats, una portaveu de cada grup presenta la seva proposta a la resta de persones participants. Mentrestant, la persona dinamitzadora va prenent nota de les activitats proposades en un lloc visible per a la resta de participants (pissarra, pantalla digital, etc.) [20 minuts].
4. Seguidament, es proposa a les participants que debatin i acordin les 3 activitats més adequades i coherents a la realitat i els objectius coeducatius del centre [30 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Una vegada acordades les accions formatives coeducatives pel nou curs, caldrà incorporar-les al Pla de Formació del nou curs escolar, que serà aprovat en Consell Escolar de Centre, tant per part de l'equip del centre com de les famílies. És important que la proposta d'activitats pugui ser finançada, ja sigui externament (a través d'un ens públic o privat extern) o a través de l'AFA /AMPA del centre. Altrament, no serà viable dur-la a terme.
- ☞ Posteriorment, i en cas que la proposta sigui aprovada, us recomanem dur a terme una nova reunió per tal d'acordar els passos a fer per a poder dur a terme les activitats planificades.
- ☞ Una vegada finalitzada cadascuna de les activitats que heu planificat, us proposem que faciliteu una enquesta de valoració breu a les persones participants per tal de copsar els aprenentatges efectuats, la satisfacció, així com àmbits de millora i nous àmbits d'interès. Aquesta informació us serà de gran utilitat per a planificar la proposta de formació de cara a noves edicions! A l'**Annex 2** trobareu una proposta de qüestionari per inspirar-vos!
- ☞ D'altra banda, una vegada finalitzat el curs, és un bon moment per reflexionar sobre com ha funcionat la proposta formativa, tant des d'una perspectiva més general de les persones que us heu encarregat d'impulsar-la, com des de la perspectiva de les persones participants (a partir dels resultats de les enquestes que els hi haureu facilitat). Aquesta reflexió us permetrà bastir una nova proposta formativa per a seguir aprofundint en la coeducació. Molta sort en el vostre trajecte!

4. Per saber-ne +

Recursos formatius coeducació àmbit privat

- **Associació Candela** (<https://candela.cat/inici/>)
- **Fil a l'Agulla** (<https://filalagulla.org/es/>)
- **Coeducacció** (<https://coeducaccio.coop/>)
- **L'Esberla** (<https://www.esberla.cat/>)

Recursos formatius coeducació àmbit públic

- Catàleg de serveis de la Diputació de Barcelona per a donar suport a la funció educativa de les famílies (<https://www.diba.cat/es/web/educacio/cataleg/suport-families/activitats>)
- Cursos formació Coeducació i Igualtat de Gènere pel professorat Gencat (<http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/coeducacio/formacio/>)
- Programa Coeduca't de la Generalitat de Catalunya (<https://blocs.xtec.cat/coeducacioigualtat/>)

Annex I. Fitxa de l'activitat formativa

Pregunta	Resposta
1. Nom de l'activitat formativa	
2. Per què creiem que és necessària? (d'acord als objectius coeducatius establerts al PEC i a la realitat del centre)?	
3. Què volem aconseguir a través d'aquesta activitat?	
4. A qui s'adreça aquesta activitat?	
5. Quines estratègies o canals podem utilitzar per incentivar la participació?	
6. Quin és el millor moment per dur-la a terme, tenint en compte les necessitats de les diferents persones destinatàries, tant pel que fa a l'horari, com al moment del curs escolar?	
7. Què necessitem per dur-la a terme?	
8. Quina persona o persones podrien dinamitzar-la?	
9. Com es podria finançar o cofinançar?	
10. Hi ha altres coses que haguem de tenir en compte?	

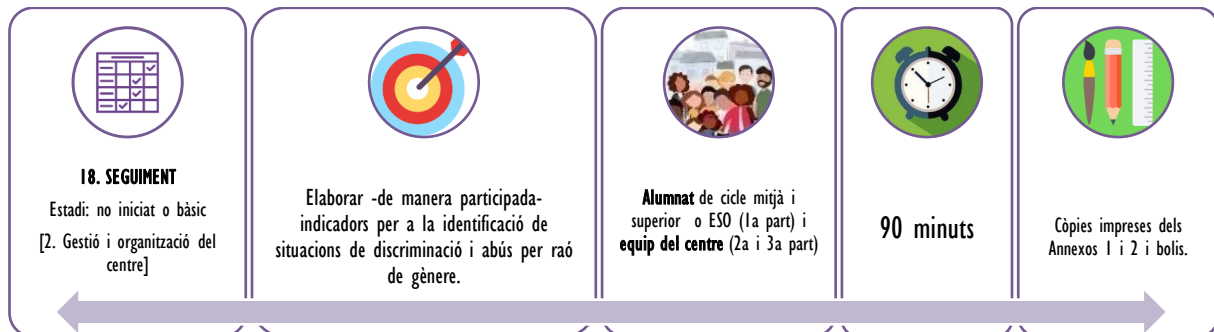

Annex 2. Proposta de qüestionari per passar a les persones participants una vegada finalitzada l'activitat formativa

- 1. T'han resultat útils els continguts d'aquesta activitat?**
  - Molt
  - Bastant
  - Poc
  - Gens

- 2. T'ha agradat el to, ritme, actitud, etc. de la persona que ha impartit l'activitat**
  - Molt
  - Bastant
  - Poc
  - Gens

- 3. L'activitat ha acomplert les teves expectatives inicials?**
  - Sí, i fins i tot les ha superat
  - Sí, s'ha ajustat a les expectatives que tenia inicialment
  - No, no s'ha ajustat a les meves expectatives

- 4. Podries dir-nos 2-3 coses que hagis après a través d'aquesta activitat?**

- 5. Què has trobat a faltar o què milloraries d'aquesta activitat?**

- 6. En una escala del 0 al 10, en quina mesura estàs satisfet/a amb aquesta activitat?**

- 7. De tot el què s'ha tractat al llarg d'aquesta activitat, hi ha algun tema sobre el que t'agradaria seguir aprofundint per saber-ne més? Quin/s?**

- 8. Hi ha alguna altra temàtica relacionada amb la coeducació sobre la que t'agradaria formar-te de cara als propers cursos i que consideres que podria ser d'interès per a la resta de la comunitat educativa d'aquest centre? Quina/es?**

- 9. Ets:**
  - Mare, pare o altres cuidadors/es
  - Un representant de l'equip del centre

- 10. Si hi ha qualsevol altra cosa que vulguis comentar-nos, fes-ho a continuació i ho tindrem en compte. Moltes gràcies!**

17. DIMENSIONEM

I. Presentació

- ☞ Els centres educatius són ecosistemes plens de vida que acullen diàriament nombroses interaccions. En alguns casos, aquestes interaccions poden contribuir a perpetuar o , fins i tot, engrossir les desigualtats per raons de gènere entre l'alumnat.
- ☞ Davant d'aquestes situacions, que en molts casos són conegudes i compartides pels professionals, sovint manquen espais per poder-hi reflexionar de cara a bastir estratègies que des d'una lògica proactiva, impliquin els diferents agents educatius del centre (equip del centre, alumnat i famílies).
- ☞ L'activitat que us proposem, està adreçada a aquells centres en què els seus professionals no disposen d'eines ni espais per comunicar els conflictes que es produeixen entre l'alumnat per raons de gènere, o bé que sí que se'ls comuniquen, però que ni disposen d'espais per analitzar-los ni reflexionar-hi.
- ☞ Entenem que el primer pas per a poder fer un seguiment dels conflictes que es produeixen al centre, és elaborar un marc conceptual comú sobre què implica i què o implica una situació discriminatòria per raons de gènere. Per aquest motiu, us convidem a promoure un espai de trobada entre l'equip del centre i l'alumnat des del qual reflexionar sobre aquelles situacions potencialment generadores de desigualtats per raons de gènere.

2. Desenvolupament de l'activitat

la part (alumnat: 45')

1. Cada tutor/a, aprofita l'espai de conversa o similar, per dinamitzar l'activitat que té per objectiu, identificar entre totes i tots, situacions que s'han donat o que es puguin donar al centre, entre l'alumnat o entre l'equip i l'alumnat, i que suposin una discriminació per raons de gènere. Per tal d'animar al debat, cal transmetre la idea que estem parlant de qualsevol situació més o menys visible, més o menys greu que suposi un perjudici per raó de gènere i que es produeixi a dins de l'aula, als passadissos, al pati, al menjador, etc. [5 minuts].
2. Per fer-ho més fàcil, s'agrupa l'alumnat en grups de 3-4 persones i els reparteix una graella (**Annex 1**) que hauran d'emplenar durant 10-15 minuts, anotant un màxim de 5 situacions. Es pot posar algun exemple per trencar el gel [15 minuts].

3. Seguidament, una persona portaveu de cada grup exposarà a la resta les situacions que han identificat i les explicarà breument. Durant la roda de presentacions, el tutor/a anirà anotant cadascuna de les accions en un lloc ben visible de la classe i les anirà agrupant, ja sigui per temes, persones involucrades, etc. [15 minuts].
4. Al finalitzar la roda de presentacions, es disposarà d'un arbre conceptual amb les principals propostes que la tutor/a llegirà en veu alta i convidarà al grup a prioritzar-les de més a menys greus [10 minuts].
5. D'aquesta manera, cada grup classe disposarà d'un llistat de situacions discriminatòries per raons de gènere, prioritzades segons la seva intensitat/ rellevància. Aquestes propostes, es poden traslladar a la direcció a través de la figura del delegat/de de classe (o similar) o bé que sigui el propi tutor/a qui les comparteixi amb l'equip directiu.

2a part (equip del centre 45-60')

En la mateixa línia que la 1a part de l'activitat, us proposem de generar un espai de reflexió i debat entre les i els professionals del centre (professorat, equip directiu, responsables del menjador, administració, etc.) seguint la proposta anterior.

3a part (equip reduït del centre 60')

1. Una vegada realitzades les dinàmiques amb l'alumnat i l'equip del centre, us proposem que, un grup més reduït de persones representatives de l'equip del centre (4-6 persones) dueu a terme una tasca de revisió i selecció de totes les aportacions efectuades, tant per part de l'alumnat com per part del professorat.
2. Es tracta, en primera instància, d'agrupar les propostes de manera temàtica i segons la seva intensitat. Seguidament, caldrà convertir les propostes efectuades (situacions observades o hipotètiques) en indicadors objectius, que aportaran informació per valorar les característiques i la intensitat d'un fet. Podeu utilitzar la plantilla que trobareu a l'**Annex 2**. Us en posem alguns exemples:

Situació observada o hipotètica	Indicador
Els nens no deixen jugar a les nenes al futbol perquè els diuen que no són prou bones.	✓ Privar a una persona d'un joc a l'hora del pati
Fer comentaris grollers a un nen o una nena a qui li agraden persones del mateix sexe.	✓ Insultar/intimidat a una persona per la seva orientació sexual

3. Per concloure l'activitat, la persona dinamitzadora s'emplaçarà a fer arribar les propostes a l'equip directiu a fi i efecte d'aprofundir en el procés iniciat.

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ La persona dinamitzadora farà arribar a l'equip directiu el llistat d'indicadors resultants de l'activitat per tal que es valori la conveniència de recollir-los en algun document del centre (per exemple les NOFC) o de generar un document nou. En cas que l'equip directiu aposti per aquesta via, seria molt interessant socialitzar aquest document amb la resta de la comunitat educativa.
- ☞ D'altra banda, una bona manera de poder compartir amb la resta de l'equip l'anàlisi i reflexió entorn els conflictes que es produeixen al centre per raons de gènere és elaborar un instrument de registre d'aquests conflictes. A l'**Annex 3** trobareu una proposta que esperem que us sigui inspiradora!
- ☞ Més enllà d'aquest instrument de registre, caldrà vetllar per la generació d'espais de treball i reflexió entre l'equip del centre (en la seva globalitat), des dels quals analitzar les situacions que es produeixen de cara a donar-hi una resposta el més coherent i coordinada possible a nivell intern. Una proposta per començar a fer

camí pot ser incorporar a l'ordre del dia de les reunions de l'equip del centre "l'anàlisi de casos en clau de gènere". La idea és que les i els professionals dels diferents espais del centre puguin compartir amb la resta de l'equip les incidències que s'han produït per raons de gènere (d'acord amb els indicadors establerts prèviament) i en base a l'instrument de registre, per tal de generar un espai de debat i reflexió des del qual poder aportar solucions novadores, coherents i transversals.

Annex I. Situacions (REALS O HIPOTÈTIQUES) discriminatòries per raons de gènere

Descriu la situació: què ha passat, a on, quines persones hi ha estat implicades, etc. MÀXIM 5!	Penseu que és una situació molt greu, greu o lleu?

Annex 2. Indicators de discriminació per raons de gènere al nostre centre

Indicador	Gravetat (molt greu/ greu/lleu)	Espai físic (aula, pati, menjador, etc.)	Persones implicades (alumnat/ alumnat i professorat)

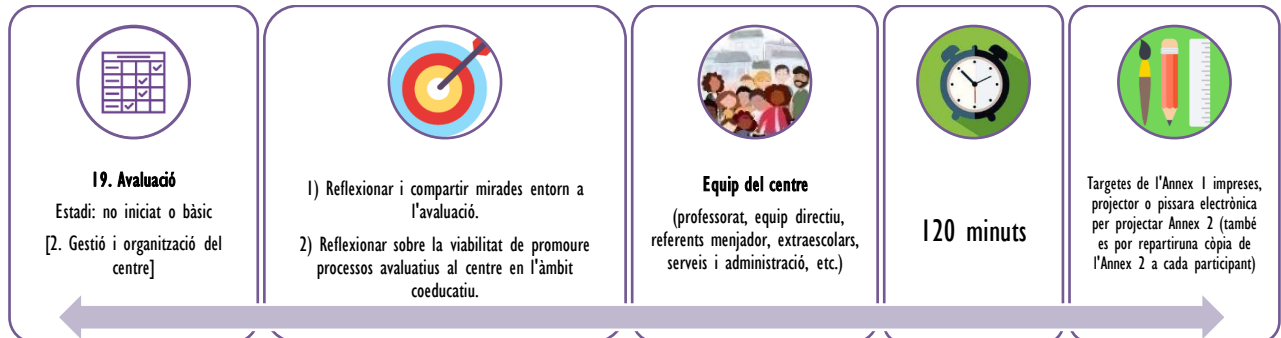

Annex 3. Instrument pel registre i seguiment de les incidències per raó de gènere al centre

Data i lloc incidència	Indicador/s de discriminació associat/s	Descripció de la situació que s'ha produït	Com s'ha acompanyat i gestionat la situació?	La incidència es dona per resolta o cal fer algun altre pas com a equip, amb les famílies, etc.?	Propostes de millora per evitar aquest tipus de situacions

18. LA LLAVOR DE L'AVALUACIÓ

I. Presentació

- ☞ Sovint, l'avaluació (d'activitats, projectes, programes, etc.) és vista per a les persones que l'han d'implementar com una tasca feixuga i sense sentit, un tràmit que cal realitzar per "cobrir l'expedient".
- ☞ Des d'aquesta perspectiva, és fàcil entendre que l'avaluació no es consideri una tasca prioritària, fet que generalment és relegada al final d'una llarga cadena de processos. Això fa que, malgrat els esforços dedicats, sovint no disposem d'evidències dels resultats obtinguts o, encara millor, dels canvis que la nostra tasca genera, ja sigui en clau coeducativa o en altres àmbits.
- ☞ Tanmateix, l'avaluació -ben planificada i orientada- pot esdevenir una font de creixement, d'aprenentatge i de cura pels i les professionals implicats, una autèntica llavor per a la transformació!
- ☞ L'activitat que us proposem s'adreça als centres que no han iniciat el camí de l'avaluació de les accions coeducatives que duen a terme, o bé que ho han fet d'una manera tímida. En coherència, us proposem un espai per compartir les idees al voltant de l'avaluació i elaborar propostes per començar-la a materialitzar. Us animeu a plantar aquesta llavor?

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora introdueix l'activitat i explica que llegirà un conjunt de frases relacionades amb l'avaluació i que les persones participants hauran de compartir les seves impressions, tant si hi estan d'acord com en desacord [5 minuts].
2. Es llegeix cadascuna de les frases (**Annex 1**) i, seguidament, s'obre un torn de debat d'uns 5 minuts per debatre arguments a favor i en contra. Mentrestant, la persona dinamitzadora pren notes de les aportacions [30 minuts].
3. Una vegada tancada la roda de debat, la persona dinamitzadora llegeix en veu alta les aportacions més rellevants, incidint especialment en aquelles que han generat un major consens o discrepància [5 minuts].
4. Seguidament, demana a les persones participants que responguin conjuntament les preguntes que apareixen a l'**Annex 2**, debatent, si cal, sobre cadascuna d'elles. L'objectiu d'aquesta dinàmica, és aportar coneixement de quines són les condicions en què es troba cada centre per endegar el treball avaluatiu en matèria coeducativa. Aquesta informació pot ser-vos de molta utilitat a l'hora de prendre decisions [45 minuts].
5. La persona dinamitzadora tanca la sessió repassant les principals aportacions de la darrera dinàmica [5 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ L'activitat proposada us permetrà conèixer quin és el vostre context amb relació a l'avaluació, i si les condicions del vostre centre afavoreixen o no l'impuls d'accions avaluatives.

4. Per saber-ne +

Guies pràctiques d'avaluació d'Ívalua

- Àmplia col·lecció de guies sobre avaluació contextualitzades en l'àmbit de les polítiques públiques però que poden aportar moltes pistes: <https://ivalua.cat/es/node/75>

Pla director de Coeducació de la Generalitat Valenciana

- Aquest document inclou nombrosos exemples d'indicadors d'avaluació estructurats per àmbits que poden ser inspiradors a l'hora d'elaborar la proposta d'avaluació:
<https://ceice.gva.es/documents/161634256/165603089/Pla+Director+de+Coeducaci%C3%B3/41bf1d73-e9c9-4589-9f4c-bdab09fe0fcb>

Annex I. Creences entorn a l'avaluació

1. L'avaluació s'ha convertit en una eina de justificació

2. Les avaluacions es fan al final del projecte, activitat, etc..

3. L'avaluació si no és rigorosa i objectiva, no serveix

4. Només una persona externa al projecte pot avaluar

5. L'avaluació influeix i transforma

6. L'avaluació genera cohesió i espais de cura

Annex 2. Test d'autodiagnòstic

Pregunta	Resposta	Recomanació
1. Com a equip, valorem l'avaluació com una oportunitat o com un problema?	a. Oportunitat b. Problema	L'avaluació és una tasca que interpel·la a tot l'equip del centre (amb independència de qui la lideri). En aquest sentit, comptar amb un equip engrescat i motivat i que vegi l'avaluació com una aliada és cabdal.
2. Com a equip, tenim ben identificades les accions coeducatives que duem a terme i que són susceptibles de ser avaluades?	a. Sí, les tenim molt ben identificades b. No, no hi ha una visió conjunta de les accions coeducatives que impulsem	Un bon pla d'avaluació ha de tenir molt ben identificat allò que avaluarem. En aquest sentit, convé reflexionar a nivell d'equip sobre les accions que fem en clau coeducativa, ja que sovint, aquestes no es comuniquen i no són conegudes per la totalitat dels i les professionals del centre.
3. Les accions coeducatives que duem a terme, tenen uns objectius clars que puguem avaluar una vegada finalitzat el curs o tancada l'acció?	a. Sí b. No	L'avaluació és una tasca orientada a mesurar el desenvolupament (avaluació del procés) com els resultats i l'impacte d'allò que fem. En aquest sentit, avaluar –entès com un judici sobre allò que hem assolit o no respecte el què ens proposàvem inicialment- implica haver definit prèviament uns objectius. Altrament no és possible mesurar el seu grau de consecució.
4. Com a centre, disposem d'alguna persona referent en matèria de coeducació que pogués liderar el procés d'avaluació (amb o sense assessorament extern)?	a. Sí b. No	Tot i que l'avaluació és una tasca que pot arribar a implicar al conjunt de professionals del centre, cal que algú la lideri. En el cas que ens ocupa, el més recomanable seria que la persona referent en coeducació assumís aquest rol. Tanmateix, pot succeir que aquesta persona requereixi d'un suport intern o extern, ja sigui per la carrega de treball que suposa l'avaluació o pels coneixements que implica.
5. Com a centre, tenim la capacitat i motivació per destinar una part dels nostres espais de coordinació o de treball a l'avaluació de les accions coeducatives?	a. Sí b. No	Avaluar és un procés continu que, com a tal, requereix d'uns espais periòdics de treball. Cal, per tant, i com a requisit previ a l'acció avaluadora, garantir l'existència d'aquests espais i, si cal, planificar-los prèviament per tal de garantir que l'avaluació podrà arribar a bon port.

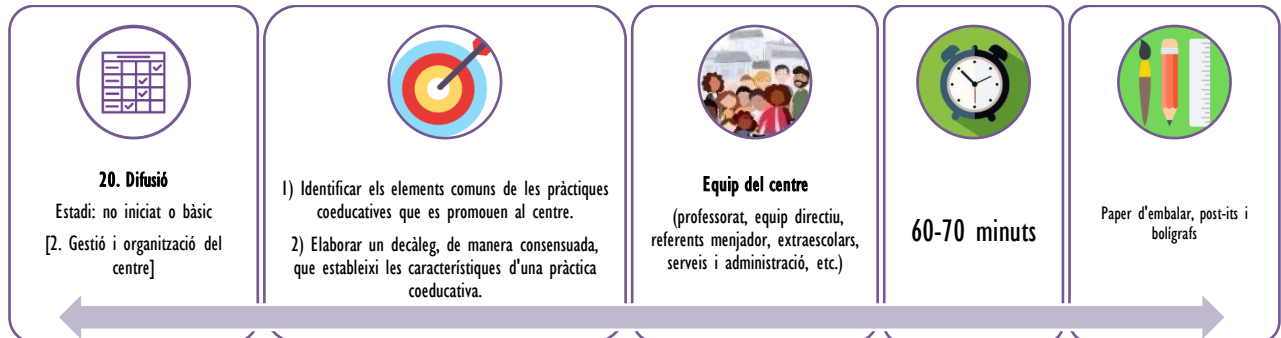
Resultats del test

- **Més de 4 respostes "a":** Enhorabona! Disposeu d'un substrat fèrtil des del qual fer germinar la llavor de l'avaluació!
- **De 3 a 4 respostes "a":** Ja us queda poc! Encara és necessari abonar una mica més el sòl per disposar d'unes condicions favorables per a la sembra.
- **De 0 a 2 respostes "a":** Ànims! Sembla ser que el terreny encara no és del tot fèrtil per fer-hi germinar la llavor, però amb una mica de temps segur que poden canviar les condicions!

19. DECÀLEG DE BONES PRÀCTIQUES

1. Presentació

- ☞ En algunes ocasions hem escoltat aquella frase que diu que “Allò que no és nombrat no existeix”. En el cas que es ocupa, aquesta es refereix a que, malgrat els esforços titànics d'alguns centres per a promoure la coeducació a través de la seva intervenció educativa, sovint no es disposen dels espais adients per a difondre aquesta tasca i els resultats assolits cap a les famílies o altres agents de la comunitat educativa.
- ☞ Això merma el potencial d'aquestes accions i en dificulta la seva continuïtat i coherència més enllà de l'espai escolar.
- ☞ Des d'aquesta òptica, la difusió de l'acció coeducativa, no només pot contribuir a visibilitzar allò que es fa, i per tant a reconèixer el seu valor i utilitat, sinó que, endemés, esdevé una estratègia clau per amplificar-la i promoure'n un major impacte.
- ☞ Aquesta activitat, està pensada per aquells centres que, tot i promoure accions coeducatives, no les donen a conèixer, ni internament (professorat, alumnat, famílies), ni externament i s'orienta a la creació d'un decàleg que estableixi els criteris que defineixen una acció coeducativa. En aquest sentit, considerem que el 1r pas per a promoure la difusió de la nostra acció coeducativa és caracteritzar-la de manera conjunta.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de l'activitat, la persona dinamitzadora demana a les participants que facin un llistat de les accions o estratègies coeducatives que impulsen en el seu dia a dia.
D'altra banda, i com a element previ a l'activitat, caldrà penjar un paper d'embarcar (o similar) en un lloc ben visible, que actuarà com a mural per acollir les aportacions de les participants.
1. El dia de l'activitat, la persona dinamitzadora dóna la benvinguda, presenta l'activitat, els objectius i com es desenvoluparà [5 minuts].
2. Seguidament, demana a les participants pensin en les activitats que han seleccionat prèviament i que escriguin les característiques comunes que tenen les activitats triades. Per cada característica s'utilitza un post-it [5-10 minuts].
3. A partir d'aquí, s'obre una roda d'intervencions en què cada persona llegeix els seus post-its (i justifica les aportacions). En el transcurs de les aportacions, la persona dinamitzadora recull els post-its i els va enganxant, agrupant-los temàticament [10 minuts].

4. Una vegada feta la roda d'intervencions, es disposarà d'un mapa de conceptes, agrupats temàticament. La persona dinamitzadora enumerarà aquells conceptes que generen més consens (els més repetits) i els que generen menys (els menys repetits), i demanarà a les persones participants si hi estan d'acord. Pel que fa als menys repetits, caldrà valorar si, tot i no ser tan visibles com els altres, es consideren rellevants a efectes d'elaborar el decàleg. L'objectiu és establir un diàleg amb les participants que permeti identificar aquells criteris comuns (10 aproximadament) que defineixen una acció coeducativa que sigui coherent amb la realitat del centre [40 minuts].
5. Es tanca la sessió agraint la participació i explicant que les aportacions es compartirà amb l'equip directiu per valorar com seguir procedint [5 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Aquesta activitat pot ser de molta utilitat, no només per la difusió de les accions, sinó també pel disseny de noves propostes pedagògiques. El fet de disposar, per escrit, dels criteris que defineixen una acció coeducativa esdevé un recurs de gran valor per aprofundir en l'acció coeducativa del centre i possibilita la coherència i continuïtat de la intervenció amb independència dels i les professionals que la promoguin, dels temps i dels espais del centre.
- ☞ Per tal de donar continuïtat al procés iniciat, i una vegada elaborat el decàleg (o recurs similar), es pot valorar la possibilitat d'endegar un procés per detectar què es podria difondre a qui i per a què.

4. Per saber-ne +

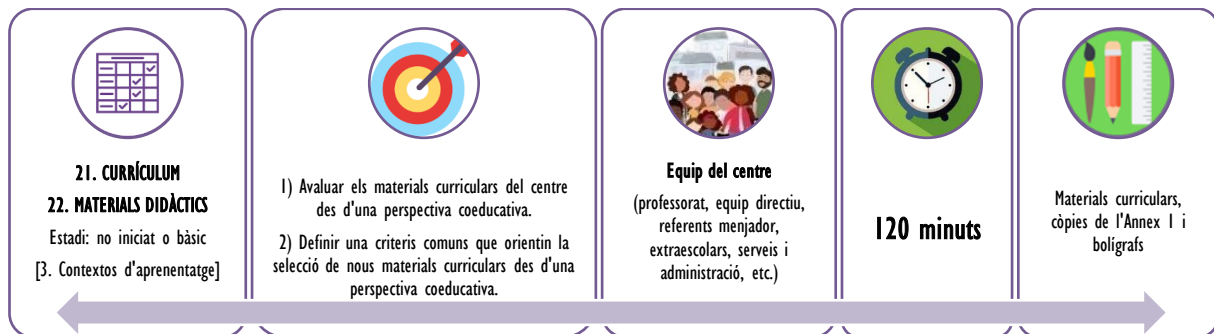
Bones pràctiques coeducatives

-Curs Ateneu- XTEC-

- Pràctica 1 del Mòdul 2 de formació en clau coeducativa a on s'aporten idees per a definir els criteris que caracteritzen una acció coeducativa.
- Disponible a: https://ateneu.xtec.cat/wiki/form/wikiexport/cursos/escola_inclusiva/dco2/modul_2/practica_1

20. L'INVENTARI DE LA COEDUCACIÓ

I. Presentació

- ☞ Els materials curriculars són un recurs pedagògic clau en els processos d'ensenyament i aprenentatge.
- ☞ Tot i l'aparició, als darrers anys, de nous formats, fruit de l'emergència de les noves tecnologies, val a dir que els llibres de text continuen essent, en molts centres educatius, l'instrument més emprat per desenvolupar els continguts curriculars.
- ☞ Si bé és cert que les avaluacions posen de relleu certs avenços en matèria de sexisme, tant pel que fa al format com al contingut, encara s'observen certes inèrcies que cal apaivagar per tal que aquest tipus d'instruments esdevingui una eina al servei de la coeducació.
- ☞ L'activitat que us proposem s'orienta: d'una banda, a la diagnosi dels materials curriculars, per tal d'avaluar-los des d'una perspectiva coeducativa i detectar la persistència d'estereotips i prejudicis; en segon lloc, i fruit de la diagnosi, a la definició d'uns criteris comuns que permetin orientar la futura tria de materials curriculars des d'una perspectiva coeducativa.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Prèviament a l'activitat, se seleccionen diferents materials curriculars, de manera aleatòria, que siguin representatius dels diferents cicles impartits al centre educatiu.
1. La persona dinamitzadora explica l'activitat i proposa a les participats que s'agrupin en parelles (a poder ser, de diferents cicles o àmbits). Seguidament, se'ls entrega un dels materials curriculars que s'ha seleccionar prèviament i una pauta d'anàlisi estàndard (**Annex 1**) [5 minuts].
2. Es demana que cada parella analitzi els continguts del material i respongui les qüestions que apareixen a la pauta [40 minuts].
3. Seguidament, cada parella comparteix amb la resta, els resultats del seu anàlisi i la persona dinamitzadora en pren nota en la pauta d'anàlisi general (**Annex 2**) [15 minuts].
4. Al finalitzar la roda de presentacions, s'obre un debat al voltant de la següent qüestió. En el transcurs del debat, la persona dinamitzadora pren nota de les aportacions (**Annex 3**) [30 minuts].

- ✓ Quina valoració feu dels materials curriculars analitzats des d'una perspectiva coeducativa? Destaqueu les forteses i les els aspectes a millorar.

5. Una vegada transcorregut el debat, la persona dinamitzadora formula una darrera pregunta per tal d'identificar conjuntament aquells criteris que poden resultar més útils a l'hora d'escollir nous materials curriculars. En el transcurs del debat, va prenent nota de les aportacions. [30 minuts].

- ✓ Dels criteris que heu utilitzat per fer la revisió, quins considereu que us poden ser d'utilitat per triar nous materials didàctics?
- ✓ Hi ha algun criteri que considereu que caldria incorporar?

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ L'activitat que heu dut a terme us haurà permès prendre el pols de l'estat d'una petita part dels materials curriculars (fonamentalment llibres de text) del vostre centre des d'una perspectiva coeducativa. Per seguir aprofundint en aquesta línia us proposem: 1) incorporar en l'anàlisi, altres materials curriculars (i no només llibres) i ampliar-ne l'abast; 2) dur a terme aquesta activitat a l'aula amb el suport de l'alumnat per tal de promoure el debat i la reflexió al voltant de la coeducació i la reproducció dels rols i estereotips de gènere.
- ☞ D'altra banda, al finalitzar l'activitat disposareu d'una proposta de criteris per a la revisió i tria dels materials curriculars des d'una perspectiva coeducativa. Seria recomanable compartir aquesta proposta amb la resta del claustre per tal d'elaborar un llistat definitiu acordat pel conjunt dels professionals del centre i que esdevingui una veritable guia.
- ☞ Us adjuntem algunes propostes⁵ per a la transformació dels materials en clau coeducativa i intercultural que esperem que us puguin orientar:

Propostes per a transformar els materials en clau coeducativa i intercultural

- ✓ Passa del currículum com a representació de la realitat al currículum com a creació (cultural) de la realitat.
- ✓ Hackeja el material a partir dels resultats de l'anàlisi per crear contrarelatats de diversitat afectiva, sexual, de gènere i cultural.
- ✓ Introdueix continguts que ajudin a fomentar una idea diversa del cos, el gènere, la sexualitat, la identitat, la cultura, la religió, el idioma i les famílies.
- ✓ Visibilitza els sabers de les dones i de persones de cultures minoritzades.
- ✓ Introdueix la sexualitat en el currículum.
- ✓ Incorpora els sabers, les experiències i les curiositats de l'alumnat (i de les seves famílies).
- ✓ Diversifica els formats: vídeos, cançons, sèries, documentals, collage, fotografies, relats, teatre, dansa...
- ✓ Experimenta amb l'alumnat o amb altres company*es la construcció de materials pedagògics com a noves formes de producció, transmissió i distribució del coneixement.
- ✓ Experimenta amb l'alumnat noves formes de construir i d'habitar, críticament.
- ✓ Comparteix els materials amb altres docents de l'institut i de la comunitat educativa en sentit ampli (a través de xarxes socials...).

⁵ Propostes extretes del document: "Camins. Una mirada crítica a l'educació des d'una perspectiva intercultural i de gènere". Document disponible a: <https://mon.uvic.cat/ceig/files/2019/11/Guia-Camins.pdf>

4. Per saber-ne +

Blanco, Nieves (2000). "Mujeres y hombres para el siglo XXI. El sexismo en los libros de texto"

- Aquest capítol està dedicat a estudiar el sexisme en els llibres de text utilitzats al primer cicle de l'ESO.

Subirats, Marina i Tomé, Amparo. (1992). Pautes d'observació per a l'anàlisi del sexisme en l'àmbit educatiu.

- Presenta unes pautes de fàcil maneig amb l'objectiu de sensibilitzar el professorat sobre els trets sexistes que existeixen en els centres escolars.

Annex I. Pauta d'anàlisi del material curricular

A revisar	Resposta
1. Freqüència amb què apareixen personatges masculins i femenins al llarg del recurs	
2. Hi ha una representació equilibrada de personatges femenins i masculins?	
3. Qui són els protagonistes de les accions descrites? Són figures individuals o es tracta de col·lectius? Són personatges identificables o anònims?	
4. Apareixen personatges de diferent orientació sexual? En quins casos i de quina manera?	
5. Apareixen personatges de minories culturals? En quins casos i de quina manera?	
6. Quins models de família s'inclouen? Se segueix representant personatges femenins bàsicament per les seves relacions familiars?	
7. Quins models de gènere es potencien?	
8. Quines característiques personals i corporals tenen homes i dones?	
9. Quin diferències s'observen en els rols que desenvolupen homes i dones?	
10. Altres qüestions a destacar?	

Annex 2. Pauta d'anàlisi general

A revisar	Material 1	Material 2	Material 3	Material 4	Material 5
0. Nom del material curricular 1					
1. Freqüència amb què apareixen personatges masculins i femenins al llarg del recurs					
2. Hi ha una representació equilibrada de personatges femenins i masculins?					
3. Qui són els protagonistes de les accions descrites? Són figures individuals o es tracta de col·lectius? Són personatges identificables o anònims?					
4. Apareixen personatges de diferent orientació sexual? En quins casos i de quina manera?					
5. Apareixen personatges de minories culturals? En quins casos i de quina manera?					
6. Quins models de família s'inclouen? Se segueix representant personatges femenins bàsicament per les seves relacions familiars?					

Maleta de recursos pedagògics WUNGU

WUNGU. Gènere i diversitat cultural a l'escola

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

7. Quins models de gènere es potencien?					
8. Quines característiques personals i corporals tenen homes i dones?					
9. Quines diferències s'observen en els rols que desenvolupen homes i dones?					
10. Altres qüestions a destacar?					

Annex 3. Valoració dels materials curriculars des d'una perspectiva coeducativa

Fortaleses (aspectes a consolidar)	Debilitats (aspectes a millorar)

21. ERRADIQUEM LES DIFERÈNCIES

 <p>23. FOMENT DE LA PARTICIPACIÓ IGUALITÀRIA DE L'ALUMNAT Estadi: no iniciat o bàsic [3. Contextos d'aprenentatge]</p>	 <p>1) Compartir les pràctiques educatives adreçades a promoure la participació de tot l'alumnat i al repartiment equitatiu de responsabilitats. 2) Identificar aquelles pràctiques susceptibles de ser replicades al conjunt del centre educatiu per tractar-se de pràctiques d'èxit.</p>	 <p>Equip del centre (professorat, equip directiu, referents menjador, extraescolars, serveis i administració, etc.)</p>	 <p>90 minuts</p>	 <p>Còpies de l'Annex I en paper (1 per grup), bolígrafs i paperògraf o similar.</p>
---	---	--	---	---

I. Presentació

- ☞ Un dels reptes que planteja l'educació en l'actualitat és aprendre a viure junts, realitzar projectes comuns i preparar-nos per a gestionar els conflictes des d'una perspectiva constructiva.
- ☞ Des d'aquest prisma, tots els centres educatius han de dur a terme actuacions adreçades a millorar la convivència des d'una gestió positiva de la diferència i a garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom.
- ☞ Tanmateix, encara avui, es perpetuen dinàmiques discriminatòries que posen en risc el principi d'igualtat tan anhelat.
- ☞ L'activitat que us proposem, pretén: generar un espai entre les i els professionals del centre, per compartir aquelles pràctiques que s'orienten a fomentar la igualtat entre l'alumnat, per tal d'identificar aquelles que siguin susceptibles de ser replicades.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora presenta l'activitat i demana a les persones assistents que s'agrupin per cicles o per àmbits (per exemple, referents de l'espai de migdia, de cicle inicial, mitjà, d'extraescolars, etc.) i se'ls planteja la següent pregunta:

✓ **Al llarg del DARRER TRIMESTRE, quines accions heu dut a terme —a dins o fora de l'aula— per promoure una participació activa de tot l'alumnat (amb independència del seu gènere), així com un repartiment equitatiu de tasques i responsabilitats?**

A través d'aquesta pregunta, es pretén fer emergir totes les estratègies promogudes pels i les professionals del centre i afavorir-ne el coneixement mutu, ja que sovint, les accions que s'impulsen individualment, no es donen a conèixer a la resta de professionals [10 minuts].

2. Cada grup disposa d'uns 20 minuts per fer un llistat de les accions desenvolupades (**Annex 1**) i prioritzar-les segons la seva rellevància en termes d'impacte (essent la que tingui el número 1 la més important, i així successivament) [20 minuts].
3. A continuació, es demana a una persona de cada grup que expliqui a la resta de persones les accions que han anotat. La persona dinamitzadora va prenent nota de les aportacions en algun lloc ben visible per a la resta de participants [30 minuts].
4. Una vegada feta la roda de presentacions, la persona dinamitzadora resumeix les aportacions, incidint en aquelles qüestions més rellevants [5 minuts].
5. Seguidament, s'obre un nou torn de debat, per valorar quines de les accions que s'han compartit, podrien ser replicades des d'altres cicles o espais del centre. Per fer-ho, la persona dinamitzadora, demana a les participants que s'agrupin en grups de 3-4 persones representants de diferents cicles o àmbits i se'ls planteja la següent pregunta [10 minuts].

✓ De totes les accions proposades, trieu les 3 que us sembli més rellevants i que es podrien implementar de manera transversal als diferents cicles o espais del centre.

6. Ja per acabar, una persona portaveu de cada grup, exposa les 3 accions triades i la persona dinamitzadora en va prenent nota. Una vegada feta la roda de propostes, es llegeixen en veu alta les accions que han obtingut més vots i s'explica a les persones participants que en base a aquesta informació, se seguirà avançant en el treball coeducatiu al centre [10 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Una vegada finalitzada l'activitat, caldrà valorar l'encaix entre les accions proposades i la disponibilitat i possibilitats de l'equip per implementar-les.

4. Per saber-ne +

Sociograma GRODE

- Sociograma elaborat pel grup GRODE de la UAB per analitzar les relacions que s'estableixen a l'aula.

La participació de l'alumnat en pràctiques democràtiques i inclusives als centres: Un estudi de cas

- En aquest estudi s'analitzen les pràctiques educatives que afavoreixen la participació, inclusió i la democràcia entre l'alumnat. Disponible a:
http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/4306/trealu_a2015_farre_laura_participacioalumnat.pdf?sequence=1&isAllowed=y

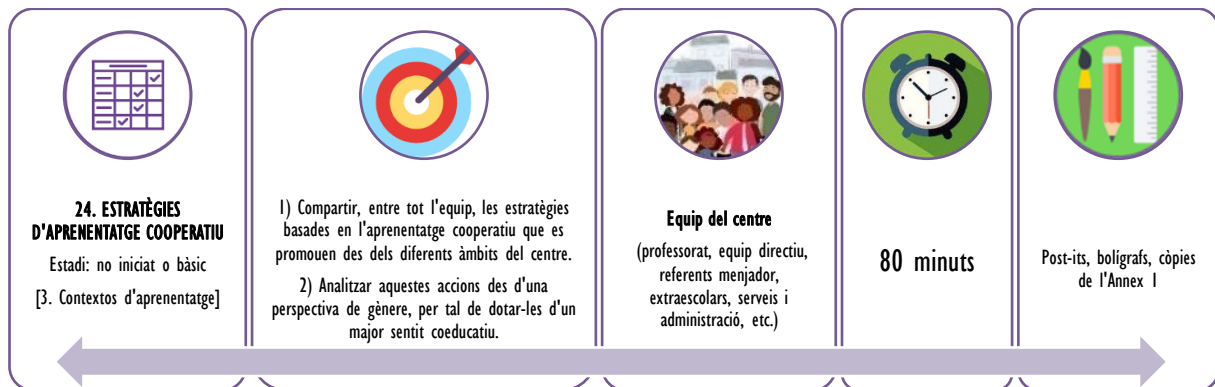

Annex I. Llistat d'accions per afavorir la participació i el repartiment equitatiu de tasques entre tot l'alumnat

Nom de l'acció	Breu descripció (1 frase)	Qui l'ha impulsat?	Per què s'ha impulsat?	Quins canvis o millores ha promogut (en termes de gènere)?	Prioritat

22. LES ULLERES DE LA COEDUCACIÓ

I. Presentació

- ☞ La metodologia orienta una determinada praxis a la consecució d'uns objectius d'ensenyament establerts prèviament.
- ☞ Als centres educatius, optar per una metodologia o una altra pot tenir implicacions molt diferents pel que fa a la qualitat de les relacions que s'estableixen entre els diferents agents de la comunitat educativa.
- ☞ En aquest sentit, una metodologia participativa i cooperativa, obre la porta a la transformació, afavoreix les relacions i potencia el coneixement mutu i l'empatia, alhora, que promou el sentit de pertinença envers el centre educatiu.
- ☞ Des d'una perspectiva coeducativa, promoure estratègies basades en l'aprenentatge cooperatiu (tals com: l'aprenentatge entre iguals, l'ensenyament recíproc, treball per projectes, etc.), genera noves i millors oportunitats i esdevé un condicionant positiu per a l'assoliment de l'èxit educatiu.
- ☞ L'activitat que us proposem, s'orienta a la reflexió de la metodologia basada en l'aprenentatge cooperatiu des d'una perspectiva coeducativa. Per tant, està adreçada a aquells centres que, o bé no promouen estratègies fonamentades en l'aprenentatge cooperatiu, o bé les promouen, però sense un enfoc específicament coeducatiu.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora presenta l'activitat i demana a les persones assistents que s'agrupin per cicles o per àmbits (per exemple, referents de l'espai de migdia, de cicle inicial, mitjà, d'extraescolars, etc.) i reparteix 5 post-its a cadascun dels grups. Seguidament, se'ls planteja la següent pregunta:

✓ **Quines accions basades en l'aprenentatge cooperatiu heu impulsat (dins o fora de la classe, durant el migdia, a l'espai d'extraescolars, etc.) al llarg del DARRER TRIMESTRE?**

A través d'aquesta pregunta, es pretén fer emergir totes les estratègies d'aprenentatge cooperatiu promogudes pels i les professionals del centre i afavorir-ne el coneixement mutu. Durant 5-10 minuts, cadascun dels grups anota una acció a cada post-it [10 minuts].

2. A continuació, es demana a una persona de cada grup que expliqui a la resta de persones les accions que el seu grup ha anotat als post-its. La persona dinamitzadora va prenent nota de les aportacions i a mesura que es presenten les accions, va enganxant els post-its en algun lloc ben visible de l'espai [30 minuts].
3. Una vegada feta la roda de presentacions, la persona dinamitzadora resumeix les aportacions, incidint en aquelles qüestions més rellevants [5 minuts].
4. Seguidament, es demana a cadascun dels grups que triï una de les accions que ha exposat, i l'analitzi des d'una perspectiva coeducativa. Per fer-ho, es reparteix una pauta d'avaluació (**Annex 1**) a cadascun dels grups, orientada a aportar pistes per analitzar fins a quin punt, s'ha tingut en compte l'enfoc coeducatiu a l'hora de dissenyar i promoure l'acció. Els grups disposen de 10 minuts per dur a terme l'anàlisi [10 minuts].
5. Com a tancament de l'activitat, es demana a cada grup que comparteixi els resultats del petit anàlisi efectuat i aporti una petita reflexió a tall propositiu. Mentrestant, la persona dinamitzadora pren nota de les aportacions i s'emplaça a fer-les arribar a l'equip directiu per tal de seguir aprofundint en el procés iniciat [20 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Les reflexions sorgides al llarg de l'activitat, esdevenen un recurs molt útil per a elaborar un llistat de requisits, indicadors, criteris, etc. a tenir en compte a l'hora de dissenyar, dinamitzar i avaluar qualsevol acció o estratègia pedagògica amb un enfoc coeducatiu.
- ☞ En aquest sentit, i en funció del cotext de cada centre, es pot valorar la possibilitat de seguir aprofundint en el procés iniciat a través d'aquesta activitat.

4. Per saber-ne +

Video: Aprenentatge cooperatiu a l'Escola Can Puig de Banyoles

- Vídeo que recull l'experiència de treball cooperatiu de l'Escola Can Puig de Banyoles:
http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=26932

Aprenentatge basat e projectes coeducatiu (Generalitat Valenciana)

- Article que recull una reflexió i propostes sobre com treballat l'ABP des d'una perspectiva coeducativa:
<https://portal.edu.gva.es/coeduca/va/cefire-2/destaca/abp/>

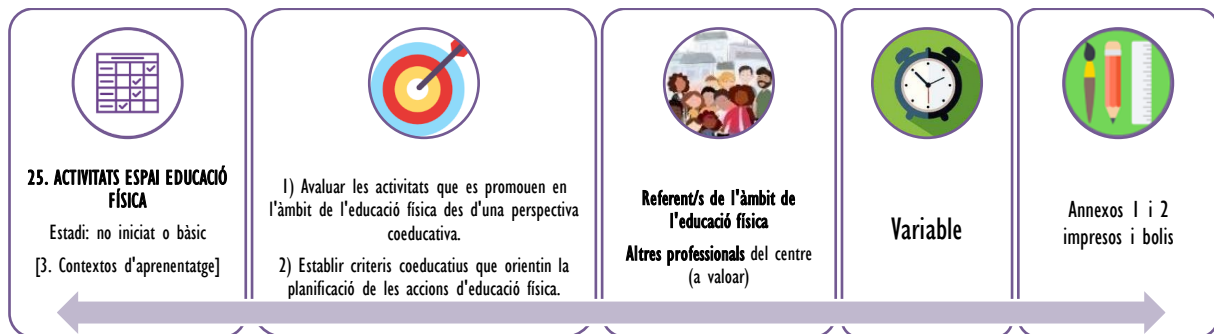

Annex I. Avaluació de l'acció des d'una perspectiva coeducativa

Pregunta	Resposta
1. A l'hora de dissenyar l'acció, s'han tingut en compte les diferències individuals en el si del grup (per raó de gènere, origen, etc.)?	
2. S'han tingut en compte les necessitats dels nens i les nenes? De quina manera?	
3. L'acció s'orienta, entre d'altres, a afavorir la coeducació? De quina manera?	
4. El desenvolupament de l'acció es basa en metodologies participatives que afavoreixin la participació de nens i nenes en igualtat de condicions?	
5. En quina mesura l'acció ha contribuït a la igualtat per raó de gènere i la no discriminació?	

23. CUIDEM-NOS: EDUCACIÓ FÍSICA I COEDUCACIÓ

I. Presentació

- Podem concebre la coeducació en el marc de l'educació física, com una forma d'educació que considera que l'alumnat ha de tenir els mateixos drets i oportunitats. Suposa, entre altres coses, no acceptar el model masculí com a universal, tractar de corregir els estereotips sexistes, proposar un currículum equilibrat dirigit a eliminar les desigualtats existents, desenvolupar totes les qualitats individuals independents del gènere i actuar intencionalment en contra de la discriminació sexual.
- Tanmateix, i tot i els avenços fets, el currículum ocult continua essent ben present a l'espai d'educació física, per la naturalesa de l'activitat, essent d'interacció entre persones, tractant la consciència i valoració del propi cos, els usos i tècniques corporals segons el sexe i l'edat, els models corporals dominants, etc. transmesos a partir dels estereotips masculins i femenins.
- Per poder avançar cap a la coeducació, cal un nou model educatiu on la intenció i la finalitat siguin el coneixement personal, la millora psicofísica i la socialització de l'alumnat en comportaments solidaris, equilibrats i justos.
- L'activitat que us proposem pretén aportar pautes per a la reflexió i la revisió de les activitats proposades en l'àmbit de l'educació física des d'una perspectiva coeducativa per tal d'incorporar criteris que facilitin la planificació de les activitats que es promouen. S'adreça, tant als i les professionals d'educació física, com a altres professionals d'aquells centres que promouen accions en el marc de l'educació física sense una perspectiva coeducativa, o bé amb perspectiva coeducativa, però sense una planificació prèvia.

2. Desenvolupament de l'activitat

Mitjançant la "pauta per a l'avaluació de l'educació física des d'una perspectiva coeducativa" (**Annex 1**), la persona o persones participants en aquesta activitat, disposaran d'un recurs des del qual reflexionar i aportar propostes de millora (**Annex 2**) a fi i efecte d'alinear les accions promogudes en el marc de l'espai d'educació física amb els principis coeducatius del centre.

En funció de a profunditat amb què es vulgui dur a terme l'anàlisi, i de les persones implicades, la temporalització d'aquesta activitat variarà. És per aquest motiu que no hem establert una durada prefixada.

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Una vegada duta a terme l'avaluació, seria recomanable compartir-ne les reflexions i les propostes de millora amb la resta de l'equip del centre.
- ☞ Endemés, es podria recollir per escrit una proposta operativa amb els criteris per orientar el disseny, implementació i avaluació de les accions que es desenvolupen en el marc de l'educació física.

4. Per saber-ne +

Coeducació i educació física: una proposta didàctica per a la sensibilització del professorat (2007)

- Olga Checa Herranz-

- Guia didàctica per al professorat d'educació física que aporta un corpus **teòric, així com nombroses propostes d'activitats en clau coeducativa.**
- Disponible a:
<http://www.xtec.cat/sgfp/llicencies/200607/memories/1579a.pdf>

Coeducació a l'educació física. Proposta didàctica per a la disminució de la desigualtat de gènere a les classes d'educació física (2018)

-Raquel Pomares Manzano-

- Treball de final de màster que aporta un marc teòric i propostes operatives per a la revisió de l'àmbit de l'educació física des d'una perspectiva coeducativa.
- Disponible a:
<https://www.recercat.cat/bitstream/handle/2072/374806/Pomares%20Manzano,%20Raquel.pdf?sequence=1>

Guia per a la promoció de l'activitat física en les noies (2010)

- Ministerio de Igualdad-

- Guia PAFIC per la promoció de l'activitat física en les noies. 2010 Ministerio de Igualdad. Aquesta guia partint de la investigació en centres docents proposa treballar i intervenir en els estereotips de gènere en l'activitat física dels centres educatius, a primària i ESO.
- Disponible a:
http://ucec.cat/carpeta12/noticies/Guia_PAFIC_CSD_2012_cat.pdf

Annex I. Pauta per a l'avaluació de l'educació física des d'una perspectiva coeducativa

Àmbit 1. Llenguatge	
Situació donada	Proposta de millora
☐ Utilització del fals masculí genèric	✓ Comunicació uniforme. Dirigir-se per igual a tothom.
☐ Atribucions de diminutius a noies i superlatius a nois	✓ Evitar l'ús de diminutius, superlatius ni frases estereotipades
☐ Abundància d'opinions dels nens/nois i manca de comunicació envers les nenes/noies	✓ Fer ús del torn de paraula per igual, per tal de garantir l'equilibri del nombre de preguntes, opinions, dubtes, intervencions, etc.
☐ Utilització de models masculins com a referència d'èxits i representació d'activitats o accions a classe.	✓ Utilització de models per igual i utilitzar models d'homes i dones que trenquen els estereotips clàssics.
☐ Faltes de respecte entre companys, interrupcions d'exercicis, mofa, etc. sense mediació.	✓ Cercar estratègies d'intervenció assertives buscant sempre la reflexió i la causa que ha motivat la situació.
Àmbit 2. Organització	
Situació donada	Proposta de millora
☐ L'alumnat tendeix a agrupar-se per sexes, nivells d'habilitat motriu o per afinitat.	✓ Plantejar el treball mixt de manera progressiva. Combinar agrupacions lliures per a una posterior agrupació predeterminada a partir dels criteris que el professorat consideri més oportuns.
☐ Domini dels nens/nois sobre els territoris més amplis i centrals i les nenes/noies als espais perifèrics i reduïts.	✓ Crear hàbits de distribució i ús equitatiu de l'espai. Establir rotacions i variar el tipus d'espai (pista, pati, gimnàs, etc.).
☐ Classificació estereotipada dels recursos didàctics, possessió excessiva del material convencional.	✓ Diversificar el material i promoure una distribució i gestió equitativa; utilitzar materials alteratius i jocs no tradicionals.
Àmbit 3. Disseny de les activitats	
Situació donada	Proposta de millora
☐ Activitats amb fonamentació de la força, potència i resistència	✓ Promoure activitats variades per fomentar habilitats i capacitats diverses (ritme, tàctica, flexibilitat, coordinació, agilitat, etc.).
☐ Predominança d'activitats competitives	✓ Compaginar activitats competitives amb les cooperatives
☐ Esports i activitats associades majoritàriament a nens/nois	✓ Promoure activitats complementàries que afavoreixi la reflexió sobre aquests rols i estereotips i la seva ruptura.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sondejar a l'alumnat sobre les seves preferències i motivacions en l'àmbit de l'educació física a fi i efecte d'elaborar una proposta didàctica inclusiva i globalitzadora.
<ul style="list-style-type: none"> □ Realització d'esports convencionals (futbol, basquet, handbol, voleibol, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Impulsar jocs i esports alternatius (Korfball, Kinball, Goubak, etc.)
<ul style="list-style-type: none"> □ Avaluació basada en paràmetres competitius del sistema educatiu i de l'esport masculí (amb criteris d'avaluació creats des de la base que el masculí és l'exemple). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Establir objectius de forma progressiva, adaptar el nivell de dificultat a les activitats, per poder-les avaluar en funció de les habilitats individuals.

Àmbit 4. Actituds i creences

Situació donada	Proposta de millora
<ul style="list-style-type: none"> □ Els nens/nois i nenes/noies generalment rebutgen determinades activitats, donant lloc a expressions estereotipades. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Indagar en l'ús d'aquestes expressions mitjançant activitats que propiciïn la reflexió. A l'apartat "per saber-ne més" trobareu un parell de recursos per orientar la pràctica.
<ul style="list-style-type: none"> □ Existeixen certes actituds que mostren comportaments corporals que transmeten relacions de dominació, drets i privilegis. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Intervenir en casos de pressió excessiva entre companys o companyes, així com accions despectives o gestos ofensius. ✓ Treballar el valor del respecte i la tolerància vers les diferències en creences i actituds pròpies de l'alumnat. A l'apartat "per saber-ne més" trobareu un parell de recursos per orientar la pràctica. ✓ Elaborar amb l'alumnat un decàleg de bones pràctiques per a la convivència durant l'espai d'educació física. Aquest decàleg pot adaptar-se a cada nivell.
<ul style="list-style-type: none"> □ Es produeixen situacions d'infravaloració, assetjament verbal, emocional i/o físic o bé, comentaris ofensius i de caràcter homofòbic. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Establir, de manera consensuada amb l'alumnat, un decàleg de bones pràctiques per a la convivència durant l'espai d'educació física. ✓ Impulsar protocols contra l'assetjament a nivell de centre. ✓ Promoure espais de reflexió individual i grupal com a eina de prevenció d'aquest tipus de conductes.

Àmbit 5 Famílies

Situació donada	Proposta de millora
<ul style="list-style-type: none"> □ Famílies que es mostren reticents a determinades pràctiques esportives degut a estereotips tradicionals de gènere en l'esport. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Establir espais de diàleg amb la família a fi i efecte de garantir el màxim respecte per les preferències de l'alumne/a en l'àmbit esportiu. ✓ Aportar informació a la família dels recursos existents a nivell esportiu per tal de poder fer efectiva la tria de l'alumne/a.
<ul style="list-style-type: none"> □ Famílies que no possibiliten la pràctica de l'educació física de les alumnes per causes diverses. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Abordar aquests casos a nivell de centre a fi i efecte de donar una resposta el màxim coherent i globalitzadora possible. ✓ Disposar de protocols que prevegin les actuacions a fer en aquest tipus de casos.

Annex 2. Propostes de millora en l'àmbit de l'educació física

Proposta de millora	Àmbit corresponent (veure Annex I)	Justificació del canvi	Canvis esperats (en clau coeducativa)	Necessitats per fer efectiu el canvi (materials, RRHH, etc.)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

24. EL MAPA DE LA COEDUCACIÓ

I. Presentació

- ☞ Sovint, la pròpia dinàmica dels centres educatius deixa molt poc marge per a la reflexió, especialment per a tot l'equip del centre, i no només el professorat.
- ☞ A la pràctica, la manca d'aquests espais pot esdevenir disfuncional pels objectius educatius que es persegueixen, ja que les accions promogudes des d'un determinat espai del centre poden no tenir continuïtat, o fins i tot ser antagòniques a les que es promouen des d'un altre espai del centre.
- ☞ Assumint la necessitat de promoure aquests espais de trobada, però, alhora, des de la constatació de la dificultat de portar-ho a terme degut a la intensitat del dia a dia dels centres educatius, cal cercar un punt mig entre l'estació DESIG i l'estació REALITAT a on cada equip pugui acomodar-se.
- ☞ L'activitat que us proposem pretén generar un espai de trobada entre tot l'equip del centre, per compartir la pràctica coeducativa que porten a terme els i les diferents professionals, amb l'objectiu d'identificar sinèrgies i discrepàncies en l'impuls de la coeducació. Des d'aquest (re)coneixement serà possible avançar cap a una acció coeducativa que sigui transversal i coherent, amb independència dels espais i dels temps a on es promogui.
- ☞ L'activitat s'adreça a aquells centres que, o bé, promouen accions coeducatives en el marc de l'aula, o bé les promouen des de diferents espais del centre, però sense connexió ni coherència entre elles.

ATENCIÓ! Abans de dur a terme aquesta activitat, seria molt recomanable haver definit els objectius coeducatius (activitat 1).

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de l'activitat, es proposarà a les persones participants que responguin les preguntes de l'**Annex 1**, o bé per cicle (infantil, inicial, mitjà, superior) o per àmbit (espai de menjador/migdia, extraescolars, etc.) D'aquesta manera, s'optimitzarà el temps de la trobada grupal. En paral·lel, la persona dinamitzadora prepararà un mural gran a on dibuixarà grans cercles (o quadres), tants, com espais a on identificar les accions que es promouen (per exemple: espai aula; espai menjador; extraescolars; pati; etc.).

1. El dia de l'activitat, la persona dinamitzadora presentarà l'activitat, tot explicant la voluntat que esdevingui un espai des d'on compartir l'acció coeducativa que promouen els i les professionals del centre des dels diferents espais (aula, pati, menjador, extraescolars, etc.), amb l'ànim d' aprendre les unes de les altres, mai de jutjar la feina de l'altre/a [5 minuts].
2. Seguidament, demanarà que una persona referent de cada grup, comparteixi amb la resta, les accions/estratègies coeducatives que han identificat, així com els criteris que han tingut en compte per considerar aquells acció com a coeducativa. Mentrestant, la persona dinamitzadora incorporarà cadascuna de les accions al mural (que haurà preparat prèviament) i anotarà en un full, paperògraf o similar, els criteris que s'han tingut en compte per fer la tria [30 minuts].
3. Una vegada feta la roda de presentacions, es demanarà a les persones participants que s'agrupin, aquest cop barrejades (per nivells, àmbits, etc.) en grups de 3-4 persones (segons el nombre d'assistents) i que reflexionin i responguin les preguntes del **Annex 2**. [15 minuts]
4. Seguidament, una persona portaveu de cada grup, compartirà amb la resta les seves aportacions i mentrestant, la persona dinamitzadora anirà prenent nota [20 minuts].
5. Una vegada feta la roda, la persona dinamitzadora farà una devolució de les propostes més rellevants, incidint, per exemple, en aquelles accions o estratègies que es podrien fer extensibles a tots els àmbits del centre; en les discrepàncies o similituds de les diferents accions/estratègies, etc. i valorarà amb el grup, la possibilitat de seguir aprofundint en la feina feta mitjançant noves trobades [15 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Si bé és cert que l'activitat proposada té valor de per si, en tan en quan proposa la generació d'un espai de treball transversal des del qual compartir la feina feta i aportar criteris, també esdevé una palanca de canvi des de la qual, aprofundir en la reflexió per a millorar l'acció coeducativa.
- ☞ En aquest sentit, si el context és favorable, seria molt recomanable donar continuïtat a la trobada mitjançant altres espais de treball (mensuals, per exemple), que permetin aprofundir i acordar criteris comuns per considerar quan una acció és o no coeducativa i establir sinèrgies entre els diferents espais, per a promoure una acció el més coordinada i transversal possible; etc.

Annex I. Llista d'estratègies o accions coeducatives

Descripció de l'acció o estratègia que dueu a terme per afavorir la igualtat entre nens i nenes o nois i noies	Per què l'impulseu i què voleu aconseguir en clau coeducativa?	Per què considereu que és coeducativa?
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

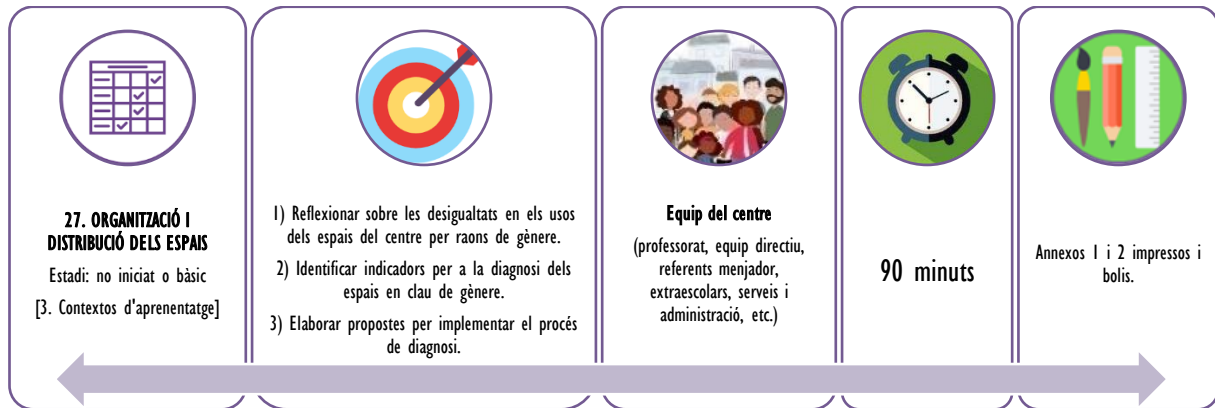
Annex 2. Anàlisi de les accions coeducatives

Pregunta	Resposta
1. Quines similituds heu observat entre les accions/estratègies coeducatives que es promouen des dels diferents espais del centre?	
2. I quines diferències heu detectat?	
3. Penseu que hi ha accions/estratègies promogudes des d'un únic espai que es podrien estendre a d'altres espais del centre?	
4. Heu identificat accions que no considereu coeducatives? Quines i per quin motiu?	

25. FEM D'INVESTIGADORES

I. Presentació

- ☞ L'ocupació i ús dels espais sol respondre a un complex sistema de regles i es porta a terme d'acord a una jerarquia de poder segons la qual hi ha persones que tenen dret a utilitzar un espai determinat mentre que d'altres en queden excloses. Es tracta de drets que deriven d'una herència, d'uns costums i d'unes jerarquies socialment acceptades que impliquen unes desigualtats molt profundes en termes de gènere.
- ☞ Al sistema educatiu actual encara prevalen un conjunt de dispositius culturals, tant pel que fa als aspectes simbòlics més generals, com en els dispositius escolars en concret, que empenyen a nens i nenes a un comportament diferent pel que fa a l'ocupació, el domini i l'ús de l'espai.
- ☞ Per tant, i tot i que aquesta qüestió podria semblar ja superada, es fa necessari vetllar des dels centres educatius per garantir l'ús equilibrat dels diferents espais escolars, especialment els espais fora d'aula que són camp fèrtil per a la generació de dinàmiques discriminatòries i la reproducció de rols de gènere al tractar-se d'espais menys supervisats i regulats que el context aula.
- ☞ Tanmateix, i com a pas previ a l'elaboració de propostes per a la millora dels diferents espais del centre, es fa molt necessari disposar d'eines per dur a terme una radiografia d'aquests espais des d'una perspectiva coeducativa.
- ☞ Aquesta activitat s'encamina, precisament, a la reflexió conjunta que possibiliti l'elaboració d'una pauta per a l'observació dels diferents espais del centre, fent especial èmfasi en el pati, que sovint esdevé un espai a on solen confluïr les dinàmiques més discriminatòries en termes de gènere. És molt recomanable comptar amb la participació de persones referents dels diferents espais del centre (professorat, responsables de l'espai de menjador, extraescolars del centre, consergeria o administració, etc.).

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora introdueix l'activitat explicant-ne el sentit, objectius i desenvolupament [5 minuts].
2. A continuació, es planteja la següent pregunta a les participants i se'ls demana que responguin individualment (roda de respostes) [10 minuts]:

- ✓ Creus que en aquest centre es produeixen situacions desiguals pel que fa als usos dels espais?
- ✓ En cas que sí, podries posar algun exemple o exemples?

3. Seguidament, es demana a les persones participants que s'apleguin en grups de 2-3 persones (incidint en la importància que la composició de cada grup sigui el màxim heterogènia possible) i es reparteix una còpia de l'**Annex 1** a cada grup, tot explicant que l'objectiu d'aquesta dinàmica és identificar aquells aspectes a observar als diferents espais del centre i que puguin aportar pistes sobre les desigualtats de gènere que hi tenen lloc. Es poden posar alguns exemples per tal d'inspirar la reflexió:

- Nombre d'infants per gènere que ocupen l'espai central del pati (per exemple, la pista)
- Nombre i proporció d'infants per gènere que practiquen esports durant l'estona de pati
- Nombre de nens que juguen amb nenes
- Nombre d'infants per gènere que juguen a jocs quietos
- Etc.

Cada grup disposa d'entre 15 i 20 minuts per elaborar el seu llistat de propostes [15-20 minuts].

4. A continuació, es fa una posada en comú de les propostes mitjançant una persona portaveu per cada grup que ho comparteix en veu alta amb la resta del grup. En el transcurs de les aportacions, la persona dinamitzadora en va prenent nota en una còpia en blanc de l'Annex 1. [20 minuts].
5. Una vegada feta la roda d'aportacions, llegeix en veu alta les propostes, incidint especialment en aquelles que han tingut més consens [5 minuts].
6. A continuació, planteja a tot el grup les següents qüestions i en va prenent nota en una graella com la de l'**Annex 2** [20 minuts].

- ✓ Com pensem que es podria dur a terme aquest diagnòstic (implicant l'alumnat, per exemple)?
- ✓ Quin moment pensem que seria més adequat per promoure aquest diagnòstic?

7. Es conclou l'activitat agraint la participació de les persones i explicitant la voluntat de donar continuïtat al procés endegat a través d'aquesta activitat [5 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Les propostes sorgides en aquesta reunió, esdevenen un material base de gran utilitat per elaborar la pauta d'observació dels espais del centre en clau de gènere. En cada cas caldrà valorar com s'acaba definint aquesta pauta i qui participa en la seva validació i tancament.
- ☞ D'altra banda, i una vegada es disposi d'aquesta pauta (o pautes específiques per a cada espai), caldrà dissenyar l'estratègia per a administrar-les. En aquest sentit, el fet d'haver reflexionat al llarg de l'activitat sobre com orientar el diagnòstic dels espais escolars pot ser de gran utilitat per bastir una estratègia que impliqui la màxima diversitat d'agents.

4. Per saber-ne +

Patis coeducatiu. Guia per a la transformació feminista dels espais escolars

- Vídeo que presenta una guia del Col·lectiu Punt 6 i Coeducació er a la transformació dels espais escolars des d'una perspectiva coeducativa.
- Disponible a:
<https://serveiseducatiu.xtec.cat/baixllobregat6/portada/patis-coeducatiu-guia-per-a-la-transformacio-feminista-dels-espais-escolars/>

Guia de patis coeducatiu -Generalitat Valenciana-

- Guia que aporta un corpus teòric i pràctic des del qual repensar l'espai de pati amb una perspectiva coeducativa.
- Disponible a:
https://ceice.gva.es/documents/169149987/172590358/Guia_de_patis_coeducatiu.pdf

Canviar l'escola: la coeducació al pati de jocs (1998) - X. Bonal-

- En aquesta publicació es descriu un procés d'investigació-acció centrat en el pati i es dissenyen estratègies per a transformar el pati a partir de models de pautes d'observació i fitxes de propostes d'intervenció.

Annex I. En què ens podem fixar per analitzar les desigualtats d'usos dels espais del centre des d'una perspectiva de gènere?

Espai de referència	Ítems o àmbits d'observació
ENTRADA DEL CENTRE I PASSADISSOS	
AULA	
PATI	

ESPAI DE MENJADOR	
EXTRAESCOLARS DEL CENTRE	
ALTRES	

Annex 2. Propostes per promoure la diagnosi dels espais del centre en clau de gènere

Qüestió	Propostes
Com dur-la terme	
Qui la promourà	
Quan es podria realitzar	
Altres qüestions	

26. PER NADAL, NO TOT S'HI VAL

I. Presentació

- ☞ Els recursos educatius permeten als infants desenvolupar les seves capacitats i competències.
- ☞ En coherència, és important vetllar per la qualitat d'aquests recursos i acompanyar-los en l'ús que en fan, a fi i efecte que aquests materials contribueixin a fomentar els valors de l'equitat i la diversitat, ja que a vegades, i de manera inconscient, aquests recursos contribueixen justament al contrari, a reproduir i perpetuar una determinats estereotips de gènere que suposen un escull per avançar cap a la plena igualtat.
- ☞ L'activitat que us proposem s'orienta a 1) identificar els continguts sexistes de les campanyes publicitàries de les joguines; 2) reflexionar sobre les conseqüències i l'impacte que això suposa pel desenvolupament dels infants.
- ☞ L'activitat s'adreça tant a l'equip del centre, com a les famílies, ja que partim de la convicció que les persones adultes tenen una gran responsabilitat a l'hora d'escollir i "consumir" els jocs i joguines.

ATENCIÓ! Us proposem de fer aquesta activitat pels volts del Nadal, perquè és quan podreu trobar més catàlegs de publicitat de les joguines.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de l'activitat, caldrà aconseguir 3-4 catàlegs de publicitat en què apareguin joguines per a infants fins a dotze anys (aproximadament).
1. La persona dinamitzadora proposa que les persones s'agrupin en grups de 3-4 persones (es recomana que els grups siguin heterogenis, és a dir, que estiguin formats per famílies i membres de l'equip del centre) i demana a cada grup que revisi detingudament els continguts del catàleg a partir de la pauta d'observació (**Annex 1**) [20 minuts].
2. Seguidament, una persona de cada grup, comparteix amb la resta de participants les seves reflexions. Mentrestant, la persona dinamitzadora pren nota de les aportacions i escriu els criteris proposats per cada

grup en diferents post-its, que va penjant en una paret ben visible de l'espai. A mesura que es proposen nous criteris, els agrupa per tal d'anar generant un mural conceptual [25 minuts].

3. Una vegada feta la roda, la persona dinamitzadora, remarca aquelles aportacions més rellevants, tant pel que fa a l'anàlisi del catàleg, com dels criteris aportats i es compromet, en nom de l'equip, a seguir aprofundint en el procés iniciat, per tal que l'escola disposi d'uns criteris comuns que orientin la selecció de jocs i joguines des d'una perspectiva no sexista [15 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Les propostes aportades a través d'aquesta activitat poden ser de gran utilitat per elaborar un document que reculli els criteris a considerar per triar les joguines i altres recursos pedagògics des d'una perspectiva coeducativa.
- ☞ Tenint en compte la gran responsabilitat que tenim les persones adultes a l'hora d'acompanyar i aportar criteris en la tria de joguines, seria recomanable fer arribar el document de criteris (en format infografia o similar) a les famílies, per tal de garantir la màxima continuïtat i coherència possible entre l'àmbit escola i llar.

4. Per saber-ne +

Guía de juguetes no sexistas
-Govern Aragó-

- Document del govern d'Aragó que aporta elements per a la reflexió i recursos pràctics.
- Disponible a:
<https://violenciagenero.igualdad.gob.es/pactoEstado/docs/masquepinkblue.pdf>

Jocs, joguines i lleure no sexista
-Institut Català de les Dones-

- Recull temàtic del Centre de Documentació de l'Institut Català de les Dones, en què hi ha monografies, fullets, recursos electrònics, audiovisuals, jocs de taula.
- Disponible a:
https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/cdoc_recullematic_lloureinfantil_nosexista.pdf

Llibre: Jugar i divertir-se tothom.
Recull de jocs no competitius (1998)
-Rosa Guitard-

- Aquest llibre conté una selecció de jocs no competitius amb l'objectiu d'ajudar a les persones que tenen cura d'infants a prendre consciència de l'eina que el joc infantil esdevé a les seves mans.

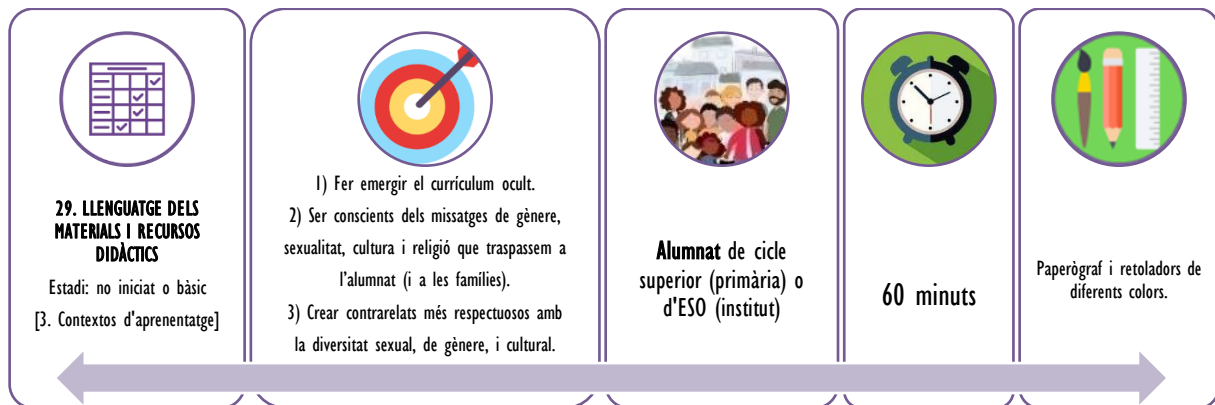

Annex I. Pauta d'observació del catàleg en termes de gènere

Pregunta	Comentaris
1. Les joguines van dirigides indistintament a nens i a nenes?	
2. És explícita aquesta separació?	
3. Qui apareix a les imatges i amb quina actitud?	
4. Quin tipus de joguines va dirigit a les nenes? I als nens?	
5. Està relacionat amb els estereotips de gènere?	
6. Aquesta distinció és igual per a totes les edats?	
7. Hi ha joguines neutres? Quines són?	
8. En base al que heu observat, podríeu establir 3 criteris a tenir en compte a l'hora de triar joguines per tal d'assegurar que no siguin sexistes?	

27. HACKEJANT EL CURRÍCULUM

I. Presentació

- ☞ Des de la pedagogia tradicional, el currículum s'entén com una representació neutra i objectiva de la realitat. Tanmateix, i des d'una mirada crítica, el currículum, així com els materials pedagògics que utilitzem, són un acte de producció de sentit i de significat de la realitat.
- ☞ Des d'aquest prisma, el currículum inclou uns missatges ocults implícits en relació amb el sexe, el gènere, la sexualitat, la cultura, la religió, la família, la identitat i la convivència. I com a professionals cal que ens qüestionem sobre quin punt de vista escollim per a representar la realitat. Novament la resposta no és ni innocent, ni neutra.
- ☞ Aquesta activitat convida a revisar els materials pedagògics a la llum de la coeducació i de la interculturalitat per construir contrarelats de la diversitat afectivosexual, de gènere i cultural.

ATENCIÓ! Per dur a terme aquesta activitat cal garantir que l'alumnat estigui familiaritzat amb alguns conceptes tals com: la identitat de gènere, l'expressió de gènere, l'orientació afectivosexual, etc.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. S'introdueix l'activitat incidint en els seus objectius. Seguidament el professor/a que la dinamitza, proposa a l'alumnat que s'ajunti en grups de 4 persones i que cada grup esculli un recurs pedagògic (llibre, unitat didàctica, vídeo, etc.) [10 minuts].
2. A continuació, es reparteix a cada grup una pauta d'anàlisi (vegeu **Annex 1**), que conté un llistat de preguntes i qüestions a observar per a fomentar la reflexió. Cada grup disposarà de 20-25 minuts per treballar la pauta [20-25 minuts].
3. Una vegada efectuada la revisió, es fa una posada en comú. En el transcurs del debat, el professor/a pren nota de les aportacions més rellevants [25 minuts].
4. Seguidament, repassa en veu alta els elements més rellevants del debat i com a tancament de la sessió, fa una roda amb l'alumnat demanant-los que responguin, individualment, què els ha cridat més l'atenció de l'activitat que han fet i què s'emporten amb ells/es [10 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Aquesta activitat pot formar part d'una seqüència més àmplia que possibiliti l'aprofundiment en àmbits diversos relacionals amb la coeducació i la diversitat cultural.

4. Per saber-ne +

Blanco, Nieves (2000). "Mujeres y hombres para el siglo XXI. El sexismo en los libros de texto"

- Aquest capítol està dedicat a estudiar el sexisme en els llibres de text utilitzats al primer cicle de l'ESO.

Transgenere'm, promoció per la Igualtat de Gènere (2017)

-Institut Gaudí, Reus-

- Guia que proporciona eines a la comunitat educativa per ajudar en la millora de l'ús del llenguatge dins i fora de les aules.
- Disponible a: <https://agora.xtec.cat/iesgaudi/wp-content/uploads/usu31/2017/11/Dise%c3%b1o-guia.pdf>

Subirats, Marina i Tomé, Amparo. (1992). Pautes d'observació per a l'anàlisi del sexisme en l'àmbit educatiu.

- Presenta unes pautes de fàcil maneig amb l'objectiu de sensibilitzar el professorat sobre els trets sexistes que existeixen als centres escolars.

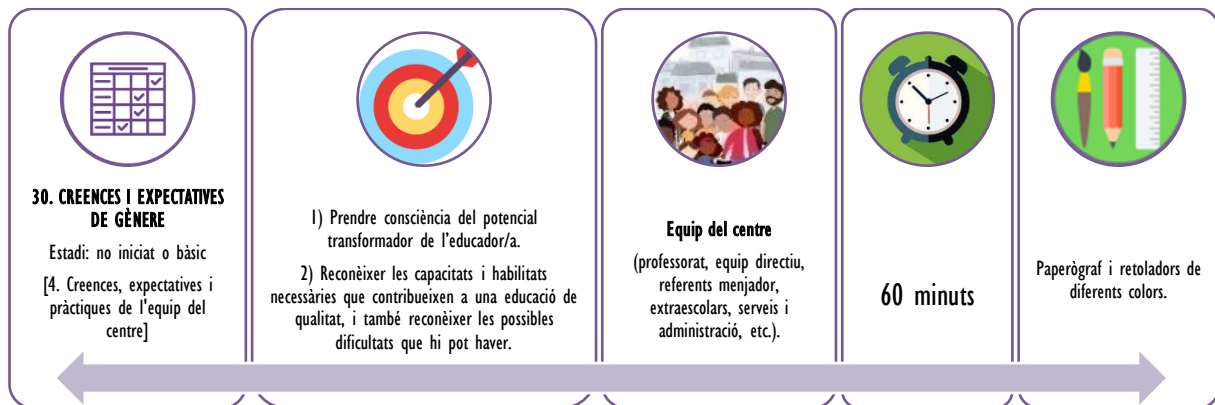

Annex I. Pauta per a l'anàlisi dels recursos pedagògics (alumnat)

Àmbit d'anàlisi	Aspectes concrets a revisar	Comentaris
PRESENCIA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Apareixen dones, persones amb identitats, expressions de gènere i sexualitats diverses? ▪ Apareixen persones amb identitats culturals i religioses diverses? ▪ Apareixen diversos models de família? ▪ Quina és la identitat de gènere de les persones protagonistes? ▪ Hi ha persones amb identificacions culturals múltiples?	
LLENGUATGE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Quin llenguatge fan servir els textos (masculí genèric, doble forma, mots col·lectius, femení plural)? ▪ S'utilitzen expressions racistes, masclistes o LGBTQI-fòbiques?	
REPRESENTACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Quina és la idea de gènere i sexualitat que es transmet en el discurs o en les imatges? ▪ Segueix una lògica binària o introdueix la diversitat de desenvolupament sexual, identitats de gènere i sexualitats? ▪ Reprodueix estereotips de gènere o ajuda a crear contrarelats més diversos? ▪ Quina és la idea de diversitat cultural que es transmet? Es vincula diversitat cultural a migració? ▪ Si apareixen persones d'orígens i contextos culturals diversos amb quines temàtiques estan relacionades? ▪ Reprodueix estereotips culturals i religiosos o ajuda a crear contrarelats de la diversitat cultural i religiosa? ▪ Es visibilitza el treball de les cures en el discurs o en les imatges?	

28. ELS PETITS CANVIS SÓN PODEROSOS

I. Presentació

- ☞ Totes les persones ens hem socialitzat, hem après i integrat les estructures desiguals pròpies de la nostra societat. Per tant, si no revisem allò que hem après, correm el risc de reproduir-ho i perpetuar-ho.
- ☞ En aquest sentit, disposar d'espais de reflexió, debat i formació com a equip de professionals, és essencial, no només per un desenvolupament personal sa, sinó també per garantir una transmissió de valors lliures d'estereotips i de sexisme.
- ☞ Tanmateix, per a molts i moltes professionals, disposar d'espais per desenvolupar-se, és un desig que xoca amb un dia a dia en què la prioritat esdevé l'acció directa amb l'alumnat i les seves famílies.
- ☞ L'activitat que us proposem, pretén esdevenir una llavor que permeti fer aflorar, encara que sigui tímidament, petits espais de cura d'equip per compartir, reflexionar i aprendre envers el fet coeducatiu.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. S'introdueix l'activitat explicant que es tracta d'identificar les característiques, habilitats o destreses que ha de tenir una/a professional de l'equip del centre per ser coeducatiu/va. A aquest efecte, es creen grups de quatre persones (aproximadament i en funció del nº de persones participants) i es tria una persona voluntària per grup. Aquesta serà com una peça de fang i la resta del grup haurà de modelar-la per crear la imatge d'un/a professional coeducatiu/va, pensant en les seves característiques, habilitats o destreses [5 minuts].
2. Es reparteix un paperògraf i es repassen les siluetes de les escultures sobre el paper, ajudant-nos de la paret o una superfície dura per dibuixar. Els grups escriuran dintre de la figura els elements (característiques, habilitats, valors, capacitats, destreses) que creuen que calen per dur a terme una tasca coeducativa. Ho faran amb el mateix color. La dinamitzadora anirà preguntant què cal a les mans? Què cal al cap? I a la panxa? I deixar l'espai perquè investiguin i debatin. Exemples: escolta activa, capacitat d'acompanyament, valorar la diversitat...

A fora de la silueta s'escriuran, en un altre color, els elements que no volen i que dificultarien la tasca coeducativa dels / de les educadors/es. Exemples: falta d'escolta, manca de revisió dels prejudicis propis...[30 minuts].

3. Cada grup presenta la seva figura a la resta. Posem èmfasi en els aspectes nous que aporta cada grup. Reforcem la idea de l'enorme potencial transformador que tenen les i els professionals, la seva importància com a referents i agents socialitzadors d'un món més equitatiu [15 minuts].
4. Per tancar la dinàmica es fa una roda dient cadascú quin creu que és el seu fort a l'hora d'educar (millor si es pot resumir en una paraula) i quins aspectes relacionats amb la coeducació o el gènere li agradaria abordar amb més profunditat. Mentrestant [5 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Les aportacions fetes a través d'aquesta activitat, poden ser de gran utilitat per identificar aquells aspectes en què l'equip se set fort, així com aquells àmbits de millora i d'aprofundiment.
- ☞ Així mateix, observar la motivació de l'equip i les seves expectatives, pot ser una bona estratègia per definir una proposta que sigui realista i adequada al context de cada equip.

4. Per saber-ne +

Las actitudes del profesorado ante la coeducación: propuestas de intervención (2008)

-Xavier Bonal-

- Llibre que aporta un corpus teòric i pràctic per aprofundir en la coeducació als centres educatius.

Ser nena, ser nen. Com se n'aprèn, com s'educa? (2020)

-Rosa Guitart-

- Llibre que aprofundeix, d'ua manera molt amena i pràctica, en els processos de socialització i aprenentatge al voltant del gènere.

Educar a un niño en el feminismo (2020)

-Iria Marañón-

- Llibre que permet reflexionar sobre la nostra manera d'educar a fi i efecte de modificar aquells aspectes que contribueixen a perpetuar les desigualtats.

29. PRIMERES IMPRESSIONS

I. Presentació

- ☞ L'acollida és el conjunt sistemàtic d'actituds i actuacions que promou el centre per acompanyar els nous membres de la comunitat educativa i fer-los participants dels projectes que s'hi desenvolupen.
- ☞ En aquest sentit, el centre ha d'elaborar un Pla d'Acollida que defineixi els procediments a seguir durant l'arribada de nous membres de la comunitat i vetllar per l'existència d'una estructura organitzativa que permeti plantejar l'acollida com un procés gradual i seqüenciat en el temps, sense quedar restringida a un primer contacte o trobada inicial.
- ☞ En aquest procés és cabdal considerar l'aspecte emocional, especialment en el cas de l'alumnat nouvingut i de les seves famílies, així com de l'alumnat amb necessitats educatives tant especials com específiques, per tal de facilitar l'arribada a un entorn de relació i d'aprenentatge nou i promoure l'establiment de vincles que facilitaran el procés d'adaptació al nou entorn educatiu.
- ☞ Endemés, l'acollida a les famílies pot marcar la seva futura participació i implicació en la vida del centre, per la qual cosa cal vetllar perquè les famílies sentin el centre com a propi i en puguin esdevenir part activa el més aviat possible.
- ☞ Per tant, una bona acollida ha d'afavorir i permetre compartir què es fa al centre, per què es fa i de quina manera, com i quan poden participar les famílies en tot el procés. A més, és un bon moment per conèixer i compartir les expectatives, necessitats, responsabilitats d'ambdues parts i iniciar els primers compromisos, que poden quedar recollits en la carta de compromís educatiu.
- ☞ Des d'una perspectiva coeducativa, vetllar per un procés d'acollida que afavoreixi la coresponsabilitat de les famílies esdevé molt estratègic i pot afavorir molts dels processos que s'establiran posteriorment amb les famílies.
- ☞ Aquesta activitat es concep com un espai introductor des del qual reflexionar conjuntament sobre la importància de plantejar un bon procés d'acollida i de projectar una imatge acollidora, amable i integradora del centre, com un ingredient més per afavorir el treball coeducatiu. S'adreça, especialment, a aquells centres que no disposen d'un pla d'acollida o que no conceben el pla d'acollida com un recurs al servei de la coeducació.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora dóna la benvinguda i explica que a través d'aquesta activitat es vol fer visible la importància de les primeres impressions i com aquestes poden determinar l'actitud amb què ens dirigim a una persona o grups de persones. Aquesta activitat vol fer visible els prejudicis que duem incorporats a la nostra mirada i qüestionar-los per evitar una interacció esbiaixada amb les famílies [10 minuts].
2. A continuació reparteix una còpia de l'**Annex 1** a cada persona a on apareixen una sèrie d'il·lustracions i una sèrie de categories. La dinàmica consisteix a unir la fotografia de la persona amb la categoria que es considera que li correspon [5 minuts].
3. Seguidament, la persona dinamitzadora explica que en realitat no és important si s'ha encertat o no la dinàmica proposada i aporta elements per a la reflexió [10 minuts]:

Elements per a la reflexió

El que és important és reflexionar sobre la importància de les primeres impressions i com aquestes primeres impressions poden estar basades en prejudicis o idees preconcebudes que condicionen la qualitat i quantitat dels vincles amb les persones. De vegades, prejutgem l'alumnat, les famílies o la resta del professorat pel seu aspecte, la roba que porten, la llengua que parlen, el país d'on provenen, per la seva creença espiritual o la seva expressió de gènere. Aquests judicis normalment es fonamenten en estereotips. Responen a imatges distorsionades, exagerades, simplificades o magnificades, que s'han construït de manera social i mediàtica per un interès deliberat o per manca d'empatia. Per tant, és fonamental prendre consciència de quines són les etiquetes amb les quals ens estem relacionant amb l'alumnat, les famílies, el professorat, el conjunt de la comunitat educativa, l'entorn, etc.

4. Una vegada compartida la reflexió, i vista la importància de les primeres impressions i de com aquestes poden esdevenir factors condicionants de processos posteriors, es proposa a les participants que reflexionin sobre la imatge que projecta el centre durant el procés d'acollida de les famílies, entès com el primer contacte que aquestes estableixen amb el centre. Algunes qüestions per inspirar el debat:

- ✓ Com a equip, quina imatge penseu que projecteu envers les famílies?
  - ✓ És una imatge acollidora? Integradora?
- ✓ Quin moment penseu que seria més adequat per promoure aquest diagnòstic?
- ✓ Les accions que promoueu en el marc del procés d'acollida s'orienten a afavorir la implicació de pares i mares des d'un principi de coresponsabilitat?
  - ✓ Tenim sistematitzades les accions a promoure durant l'acollida?
- ✓ Com podríem dotar d'un enfoc coeducatiu a allò que fem durant el procés d'acollida?

Es tracta d'establir un primer diàleg que permeti assentar les bases per elaborar o revisar el procés d'acollida que es duu al centre des d'una perspectiva coeducativa. Per tant, totes les aportacions són valuoses i esdevenen pistes per seguir avançant. Durant el debat, la persona dinamitzadora pren nota de les aportacions [30 minuts].

5. Es tanca la sessió llegint en veu alta les aportacions més rellevants (aquelles que han tingut més quòrum, per exemple), agraint la participació i transmetent la idea que aquest és un procés al que es procurarà donar continuïtat [5 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Aquesta activitat permet assentar les bases per aprofundir en la mirada coeducativa en el marc del procés d'acollida del centre. A partir d'aquí, caldrà valorar, des de l'equip directiu, com capitalitzar tot el coneixement compartit de cara a revisar el procés d'acollida des d'una perspectiva coeducativa.

4. Per saber-ne +

Projecte de convivència i èxit educatiu (2021)

-Departament d'Educació-

- Aquest document ofereix recursos i pistes molt útils per bastir el Pla d'acollida des de diferents dimensions.
- Disponible a: <http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/documents/PdC.pdf>

Annex I. Qui és qui?

Categories: rap, cuina, DJ, ioga, esport i Andalusia

30. D'ON VINC

I. Presentació

- ☞ Les famílies esdevenen els primers agents socialitzadors que transmeten als seus infants les normes i els valors necessaris per viure i conviure en societat.
- ☞ Tal i com succeeix amb altres agents, les famílies reproduïxen i transmeten idees i missatges, més o menys explícits, que poden tendir a normalitzar les desigualtats de gènere.
- ☞ Comprendre les famílies en tota la seva diversitat és una tasca complexa, que requereix voluntat, temps i una organització a nivell de centre que ho possibiliti.
- ☞ Tanmateix, i des d'una perspectiva coeducativa, vetllar per l'establiment d'uns vincles de qualitat amb les famílies, esdevé molt necessari a fi i efecte de promoure una acció (co)educativa coherent i compartida entre els diferents agents.
- ☞ En aquest sentit, les tutories individuals amb les famílies esdevenen espais molt valuosos que possibiliten la generació de contextos de confiança des dels quals conèixer i reconèixer. I, precisament, un entorn amarat de confiança esdevé una palanca de canvi, sobretot per fer front a aquelles situacions que, des d'una perspectiva de gènere, poden generar un greuge per l'alumne/a.
- ☞ L'activitat que us proposem, proposa un espai des del qual reflexionar sobre els orígens familiars, així com la diversitat de contextos familiars existents, per transitar cap a la formulació de propostes encaminades a fer de les entrevistes familiars amb les famílies un recurs al servei de la coeducació.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de dur a terme aquesta activitat es demana a les persones participants que portin fotos de la seva família i de les persones que han participat en la seva educació durant els primers anys de vida.
1. S'introdueix l'activitat. Es presenten les famílies com a agents socialitzadors clau en la socialització de gènere. S'explica que vivim en un món divers i que totes les experiències són benvingudes. Hi ha persones que hem crescut en famílies monoparentals pels motius que sigui, o homoparentals. D'altres ens haurem criat amb la família extensa i d'altres haurem viscut la separació dels nostres pares/mares i la reconfiguració familiar. També tindrem experiències d'haver perdut algun membre de la família a qui estimàvem. D'altres haurem viscut en institucions tutelades per l'Estat, o tindrem una família que no és biològica. No hi ha models de família o

convivència millors que d'altres, però sabem que hi ha una norma social (com passa amb el gènere i la preferència sexual) sobre el model de família nuclear que de vegades exclou altres formes de família o convivència, i això ens ha pogut fer sentir malament durant alguns moments de la vida. Expliquem que avui compartim com és la nostra família (el que cadascú entén per família) i com ha influït en la nostra educació durant els primers anys de vida. Advertim que és un exercici d'introspecció i que podem connectar amb emocions i experiències del passat. Deixem clar que si algú no té ganes de participar-hi en qualsevol moment pot retirar-se [10 minuts].

2. Es reparteixen cartolines (una per persona) i material per dibuixar, enganxar i retallar. Es convida a tothom a buscar un espai còmode. Demanem que cada persona faci un dibuix de la seva família a la infància amb colors i fotos, si en tenen. Recordem que totes les formes de famílies són benvingudes i que la norma en realitat és molt menys real del que pensem. Recordem també que no és important el resultat, sinó que ens donem un espai en què pensar i reflexionar sobre les persones que la conformen. Podem dibuixar i afegir-hi elements o idees que ens facin pensar en aquestes persones. Podem posar una música tranquil·la per acompanyar aquest moment. [15 minuts].
3. Es demana que afegixin en el seu "quadre" altres persones (o elements que ens hi facin pensar) que hagin tingut una influència rellevant durant els seus primers anys de vida, perquè han tingut cura de nosaltres, han passat hores amb nosaltres i per tant han desenvolupat un rol important en la nostra educació (veïnes, cangur...) [15 minuts].
4. A mesura que les persones vagin acabant, es demana que posin tots els dibuixos o composicions a terra i que donin voltes per l'espai per observar els quadres de les altres persones. Seguidament, es convida a les persones a seure a terra en rotllana i que qui ho vulgui pugui explicar el seu dibuix de manera breu. La persona dinamitzadora fa un tancament sobre la importància que tenen les famílies per a nosaltres, i per tant per als infants amb qui treballem o treballarem. D'altra banda, cal facilitar la reflexió sobre la diversitat familiar present en el grup i la riquesa que això aporta. A més, les famílies no són estàtiques, sinó que varien, s'amplien, disminueixen, es mouen [15 minuts].
5. Una vegada efectuada aquesta 1a dinàmica, i vista la importància de la família com a agent socialitzador, així com la diversitat de contextos, es proposa a les participants que reflexionin sobre com alinear aquesta visió, que parteix del potencial i de la coresponsabilitat, amb les estratègies emprades com a centre durant els espais de tutoria individual amb les famílies:

- ✓ Creieu que les estratègies i accions que emreu durant les tutories amb les famílies són coherents amb la visió de la família que hem estat compartint?
- ✓ Quins passos penseu que es podrien fer per aconseguir que la tutoria individual esdevingui un espai de confiança des d'on compartir i millorar el coneixement mutu?
- ✓ En l'àmbit coeducatiu, com penseu que es podrien potenciar aquests espais per tal que fossin motors de canvi i transformació?

Es tracta d'establir un primer diàleg que permeti assentar les bases per revisar el disseny de les tutories individuals des d'una perspectiva coeducativa. Per tant, totes les aportacions són valuoses i esdevenen pistes per seguir avançant. Durant el debat, la persona dinamitzadora pren nota de les aportacions [20-30 minuts].

6. Es tanca la sessió llegint en veu alta les aportacions més rellevants (aquelles que han tingut més quòrum, per exemple), agraint la participació i transmetent la idea que aquest és un procés al que es procurarà donar continuïtat [5 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- ☞ Aquesta activitat permet assentar les bases per aprofundir en la mirada coeducativa en el marc del procés de tutories amb les famílies. A partir d'aquí, caldrà valorar, des de l'equip directiu, com capitalitzar tot aquest coneixement de cara a promoure canvis en el disseny, enfoc i objectius d'aquests espais.

4. Per saber-ne +

Guia per les reunions amb tutores i tutors (2019)

-FAPAES-

- Guia elaborada per la FAPAES, fruit d'un procés de reflexió conjunt, que estableix aquells aspectes que es consideren més rellevants per abordar en les reunions que s'estableixen amb les famílies.
- Disponible a:
http://fapaes.cat/wp-content/uploads/2018/11/GUIA_REUNIONS_TUTORIA_Fapaes.pdf

"Reflexions sobre una bona vinculació entre les famílies i l'escola" (2010)

- C. Parellada-

- Article que aporta informacions i reflexions sobre la implicació i complicitat de les famílies per aconseguir l'èxit educatiu dels seus fills, així com orientacions sobre com hauria de ser la comunicació i les actituds professionals.

"Escoles, famílies i comunitat" (2017)

-A. Tort i J. Collet-

- Llibre que aporta nombroses propostes per a millorar els vincles entre les famílies i les professionals del centre des d'una perspectiva comunitària.

31. ESCRITS PER A LA IGUALTAT

I. Presentació

- ☞ La carta de compromís educatiu és un document que situa, facilita i afavoreix la cooperació entre les accions educatives de les famílies i la del centre educatiu. Ha d'expressar els compromisos que cada família i els i les professionals del centre s'avenen a adquirir per garantir la cooperació entre les accions educatives de les famílies i la del centre educatiu, en un entorn de convivència, respecte i responsabilitat en el desenvolupament de les activitats educatives”.
- ☞ Si bé és cert que els continguts comuns de la carta s'han de formular amb la participació de la comunitat escolar (especialment dels i les professionals de l'educació i de les famílies) i han de ser aprovats pel consell escolar, a la pràctica les famílies no solen participar en l'elaboració dels continguts d'aquest document, la qual cosa merma les possibilitats de teixir més i millors ponts entre aquests dos agents.
- ☞ Val a dir que l'eficàcia i validesa de la carta estarà determinada pel grau d'informació, comunicació i participació que es doni a les famílies, fet que afavorirà que no es vegi com un document formal sinó com una proposta educativa que té com a objectiu poder concretar necessitats de l'alumnat en el seu procés educatiu amb actuacions compartides entre l'escola i la família.
- ☞ Per tant, caldrà garantir que es considerin els diferents contextos on està arrelat l'alumnat i el procés necessari perquè les demandes no estiguin fora de les possibilitats i les característiques de la família, ja que si no, aquest recurs pot esdevenir font de noves desigualtats.
- ☞ L'activitat que us proposem, convida a l'equip del centre i a les famílies a reflexionar sobre la carta de compromís educatiu, tant pel què fa als continguts, com als procediments de disseny, administració, seguiment, etc.

2. Desenvolupament de l'activitat

Part 1. Grup de debat de l'equip del centre (90 minuts)

1. S'introdueix l'activitat explicant que es tracta de reflexionar entorn de la carta de compromís educatiu, tant des d'un punt de vista del procés (sensibilització, difusió, seguiment, avaluació, etc.), com dels continguts i des d'una perspectiva que consideri el gènere i la diversitat cultural de les famílies [5 minuts].
2. Seguidament, es proposa a les persones participants que s'agrupin en grups de 2-3 persones (segons el nombre de participants) i se'ls reparteix una pauta (vegeu **Annex 1**) amb algunes preguntes que caldrà contestar durant 15-20 minuts.
3. A continuació, la persona dinamitzadora llegeix cadascuna de les preguntes de la pauta i es fa una posada en comú de les reflexions de cadascun dels grups [30 minuts]. En el transcurs de la posada en comú, la persona dinamitzadora pren nota de les aportacions més rellevants. Per fer-ho, pot utilitzar la taula de l'**Annex 2**.
4. Una vegada feta la posada en comú, la persona dinamitzadora llegeix en veu alta les aportacions més rellevants i planteja una nova pregunta [20 minuts].

✓ **Quines accions creieu que caldria promoure per a millorar la carta de compromís educatiu, tant pel que fa als processos com als seus continguts a fi i efecte que esdevingui un recurs al servei de la coeducació?**

5. Com a cloenda de la sessió, la persona dinamitzadora agraeix la participació del grup i s'emplaça a fer arribar les aportacions a l'equip directiu per tal de donar continuïtat i aprofundir en el procés endegat a través d'aquesta activitat.

Part 2. Grup de debat de famílies (60 minuts)

1. Uns dies abans de l'activitat, es fa arribar a les famílies participants un exemplar de la carta de compromís educatiu i se'ls hi demanin que la llegeixin, posant atenció en aquells aspectes que no s'entenen, que millorarien o que troben a faltar.
2. S'introdueix l'activitat explicant que es tracta de reflexionar entorn de la carta de compromís educatiu, tant des d'un punt de vista del procés (com se'ls hi ha fet arribar, qui els hi ha explicat i de quina manera, etc.) com dels continguts (què s'entén i què no, què troben a faltar, etc.) [5 minuts].
3. Seguidament, s'obre un torn de debat, amb una sèrie de preguntes (vegeu **Annex 3**) que la persona dinamitzadora anirà formulant a les persones assistents. Proposem que per a cadascuna de les qüestions s'hi dediquin uns 10 minuts.
4. Com a cloenda de la sessió, la persona dinamitzadora agraeix la participació del grup i s'emplaça a fer arribar les aportacions a l'equip directiu per tal de donar continuïtat i aprofundir en el procés endegat a través d'aquesta activitat.

3. Pistes per seguir avançant

Les aportacions fetes a través d'aquesta activitat, poden ser de gran utilitat per identificar aquells aspectes de millora de la carta i identificar oportunitats per establir ponts entre les famílies i l'equip del centre.

4. Per saber-ne +

"És necessària la carta de compromís?" (2009)

-A. Arasanz-

- En l'editorial d'aquesta revista l'autor reflexiona sobre la carta de compromís educatiu com a mitjà perquè la família es coresponsabilitzi amb l'escola en l'educació dels fills.
- Disponible a:
https://fapel.net/wp-content/uploads/2017/04/jan2010_fapelnews_n11_def.pdf

Carta de compromís educatiu.

-Departament d'Ensenyament-

- Document que aporta diagnòsi i propostes d'actuació amb relació a la carta de compromís educatiu.
- Disponible a:
<http://xtec.gencat.cat/web/.content/comunitat/escolaifamilia/recursos/cartadecompromis/carta-compromis-educatiu.pdf>

Orientacions per a l'elaboració de la carta de compromís educatiu (2015)

-Departament d'Ensenyament-

- Document que ofereix orientacions i models per elaborar la carta de compromís educatiu en funció de les seves necessitats i context. També inclou models per a l'elaboració dels continguts específics addicionals.
- Disponible a:
http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0003/0ee5347c-83d7-42af-84b7-339f96d76dc8/Orientacions_carta_compromis_sense-data.pdf

Annex I. Pauta per reflexionar sobre la carta de compromís educatiu

Pregunta	Reflexions
1. Com a professionals, tenim clara la rellevància de la carta de compromís educatiu com a recurs per implicar a les famílies? Fins a quin punt considerem que hi ha una visió compartida com a equip?	
2. Vetllem per implicar a les famílies en tots els processos relacionats amb la carta? Ens referim al seu disseny o revisió dels continguts (amb el suport de l'AFA/AMPA), la seva difusió, el seguiment amb el tutor/a i la seva avaluació?	
3. Els continguts de la carta, tenen en compte les diferents realitats familiars del centre? En cas que no, quines estratègies podríem promoure?	
4. La carta aborda aspectes relatius a les normes de convivència i d'organització, de funcionament del centre, així com els mitjans de què disposen les famílies per participar en el dia a dia del centre?	

Annex 2. Síntesi de les reflexions de l'equip del centre sobre la carta de compromís educatiu

Aspecte a valorar	Fortaleses	Aspectes a millorar
1. Existència d'una visió compartida		
2. Implicació de les famílies en tots els processos derivats de la carta		
3. Continguts inclusius de la carta		
4. Informació que aporta la carta		

Annex 3. Preguntes per dinamitzar el debat sobre la carta de compromís educatiu amb les famílies

Pregunta	Aportacions més rellevants
1. Recordeu quan va signar la carta del vostre fill/es? Penseu que des del centre es va transmetre amb prou claredat l'objectiu d'aquesta carta?	
2. Pensant en els continguts de la carta, com valoreu el llenguatge que s'utilitza?	
3. Pel que fa als drets i deures que consten a la carta: <ul style="list-style-type: none"> • S'entenen? • Penseu que són assumibles? • Sentiu que se us ha tingut en compte a l'hora de formular-los? • Què milloraríeu o afegiríeu?	
4. En termes generals, penseu que la carta de compromís educatiu és una eina útil? <ul style="list-style-type: none"> • Per què • Què milloraríeu?	

5. Us agradaria participar en la revisió dels continguts de la carta?

32. TEIXIM PONTS

I. Presentació

- ☞ Les famílies esdevenen els primers agents socialitzadors que transmeten als seus infants les normes i els valors necessaris per viure i conviure en societat.
- ☞ Tal i com succeeix amb altres agents, les famílies reproduïxen i transmeten idees i missatges, més o menys explícits, que poden tendir a normalitzar les desigualtats de gènere.
- ☞ Tanmateix, i lluny de culpabilitzar a les famílies, cal concebre aquest fet com una realitat que ens interpel·la a tots i a totes com a societat i promoure una imatge positiva de la família que es focalitzi en el seu potencial transformador, sempre i quan, compti amb els recursos necessaris.
- ☞ Aquest canvi de paradigma, obre la porta a processos transformadors, més enllà de l'àmbit de la coeducació.
- ☞ En aquest sentit, l'activitat que us proposem pretén generar un espai de reflexió, a partir de l'anàlisi de casos pràctics, que possibiliti una gestió transformadora dels conflictes, des d'una perspectiva basada en la diversitat, l'equitat i la justícia social.

2. Desenvolupament de l'activitat

1. La persona dinamitzadora agrupa les persones en 4 grups i explica l'activitat, que es basa a resoldre situacions concretes amb famílies i infants. En cas que el nombre de participants sigui superior a 16, es proposarà de fer 8 grups [5 minuts].
2. Seguidament, reparteix la fitxa amb les situacions a analitzar (**Annex 1**) i un qüestionari (**Annex 2**) i demana a cada grup que esculli una de les situacions de la fitxa. Cada grup ha de llegir la situació i intentar respondre les preguntes que planteja la pauta de l'Annex 2. En cas que haguem fet vuit grups, repartim dos cops cada situació [25 minuts].
3. Cada grup —mitjançant una persona portaveu— comparteix les seves reflexions amb la resta de participants. Es tracta de parlar de les maneres com s'abordaria la situació o conflicte i de les estratègies per generar espais en què les famílies participin [25 minuts].

- Una vegada feta la roda, es posen en comú les estratègies o propostes per incloure la coeducació en les diferents activitats de l'àmbit escolar i s'obre un torn de paraules perquè parlin totes les persones. La persona dinamitzadora es pot servir del material de l'Annex 3 i anota en un lloc ben visible (pissarra, paperògraf, pantalla digital, etc.) totes les idees que han sorgit de cara a recollir estratègies coeducatives amb el treball amb famílies [25 minuts].

3. Pistes per seguir avançant

- Les reflexions aportades al llarg de l'activitat, esdevenen una base molt rica per elaborar un recurs compartit per tot l'equip del centre, que aporti orientacions –coherents al principi de la coeducació- per gestionar situacions complexes des d'un punt de vista de la diversitat.

4. Per saber-ne +

Escola, famílies i comunitat (2017)
-Jordi Collet i Antoni Tort-

- Llibre que aporta un corpus teòric i nombrosos exemples per abordar les relacions entre els equips dels centres i les famílies de manera constructiva.

Educar en la diversitat familiar
(article diari Ara)

- Article que aporta reflexions sobre quin ha de ser el paper dels centres educatius a l'hora d'integrar els diferents models de famílies, a fi i efecte de no reproduir prejudicis i estereotips.
- Disponible a:
https://criatures.ara.cat/criatures/educar-diversitat-familiar-parlar-normalitzar_1_1822200.html

Relació família i escola. Una mirada respectuosa (2018)
-Francesca Mora Jaume-

- Treball de final de Grau que aporta nombroses propostes per a la millora dels vincles entre les famílies i l'equip del centre
- Disponible a:
https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/147420/Mora_Francesca.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Annex I. Fitxes de situacions amb famílies

Situació 1	<p>A la nostra classe hi ha un nen que té dues mares que són parella. El nen viu molt bé aquest fet, però detectes que algunes famílies o altres educadores fan comentaris despectius quan elles no hi són. Un dia a la classe es llegeix un conte en què apareix una família tradicional (heterosexual i nuclear) i el nen et pregunta on és l'altra mama mentre la resta escolten atents i atents el conte.</p>
Situació 2	<p>De cara al proper carnestoltes, el centre educatiu ha decidit que els nens i nenes han de portar una faldilla per decorar-la i per fer un ball davant de les famílies. Dos dies després, vénen dues famílies a parlar amb tu i diuen que no volen que el seu fill porti faldilla perquè és un nen i les faldilles les porten les nenes. No volen que el seu fill la porti perquè creuen que farà el ridícul.</p>
Situació 3	<p>Treballes en una ludoteca. Cada tarda ve la mateixa família. T'agrada que les famílies s'estiguin una estona amb els nens i nenes abans de marxar. Un dia veus que la filla d'aquesta família està jugant amb un amic, juguen a ser Tarzan i a fer veure que van per la selva de liana en liana. El pare/mare ho veu, fa mala cara i es posa al costat d'una cuineta que teniu a la ludoteca. Veus que li demana a la seva filla que vingui a jugar amb la cuineta, que prepararan el sopar, que és millor que "fer el mico". La nena fa cas al seu pare/mare, tot i que veus que preferia continuar jugant a fer la "Tarzana".</p>
Situació 4⁷⁰	<p>A la vostra classe hi ha un infant, el Pau, a qui li agrada portar clips i bosses de mà a l'escola. Al llarg del trimestre expressa en diferents ocasions que no és un nen. Últimament porta els cabells llargs, arriba a la llar d'infants amb cues i xandalls roses. Comences a notar que a les entrades i sortides, la resta de famílies dels nens i nenes de la classe xiuxiuegen, l'equip educatiu no para de criticar la família per deixar-lo "anar així" i fins i tot alguns infants comencen a riure-se'n.</p>

Annex 2. Pauta per analitzar les situacions

Pregunta	Comentaris
1. Com a professionals de l'educació, com us sentiríeu davant d'una situació així?	
2. Quines són les idees principals que us suggereix la situació?	
3. Creieu que cal intervenir-hi? Com?	
4. Penseu una proposta d'acció per tal d'afrontar una situació com la descrita	

Annex 3. Taula per facilitar la dinamització de les situacions

Situació 1

- Un primer element que cal tenir en compte són el tipus de recursos pedagògics (contes, cançons, etc.) dels quals disposem. Són inclusius? Inclouen la diversitat de famílies existents?
- Un segon element té a veure amb com ens dirigim al nen en qüestió i a la resta de nenes i nens. Si les persones en qüestió no tenen cap problema que la seva relació sigui pública, cal que parlem de les dues mares igual que ho fem de la resta de famílies. Si no es menciona o es converteix en tabú, això pot generar que el nen no senti que es valora o reconeix la seva família.
- En aquest cas, és important pensar de quina manera integrem la diversitat perquè els nens i les nenes l'apreguin des de petits/es, però també pot ser una oportunitat per treballar amb la resta de famílies. Podem fer activitats que ens permetin sensibilitzar les famílies en què es pugui veure que hi ha molts tipus de famílies per tal que no reproduixin actituds sexistes.

Situació 2

- Ens trobem davant de l'oportunitat de treballar la coeducació tant amb els infants com amb les famílies. Sense jutjar la decisió de la família —que en última instància és qui decidirà si el seu fill portarà o no portarà faldilla—, és important donar informació a les famílies sobre la importància d'experimentar a aquestes edats, de disfressar-se i de jugar. És un procés fonamental per tot infant i per a la construcció de la seva identitat que està en procés. Portar una faldilla un dia i jugar a futbol un altre, tant si és nen com si és nena, permetrà que se senti lliure d'escollir el que més li agradi i especialment sabrà que té el suport de la seva família, sigui quina sigui la seva tria. Disfressar-se amb una faldilla no ha d'estar relacionat amb l'orientació sexual o la identitat de l'infant. Totes les opcions són igual de vàlides i el fet d'experimentar permet que els nens i nenes vagin aprenent què volen i què és el que els agrada.
- A vegades pot ser difícil parlar d'aquest tema, o bé ens podem trobar amb famílies que hi mostren moltes resistències. És per això que no cal esperar que aparegui una situació com aquesta per començar a plantejar el tema o a generar espais en els quals poder parlar-ne. Des de l'inici cal que aquests temes es treballin i es facin activitats per promoure una actitud respectuosa. Que les i els educadors es disfressin sense problemes, fer activitats per a la sensibilització, oferir materials adreçats a famílies o bé crear espais en els quals parlar-ne ens permetrà desmuntar mites i falses creences.

Situació 3

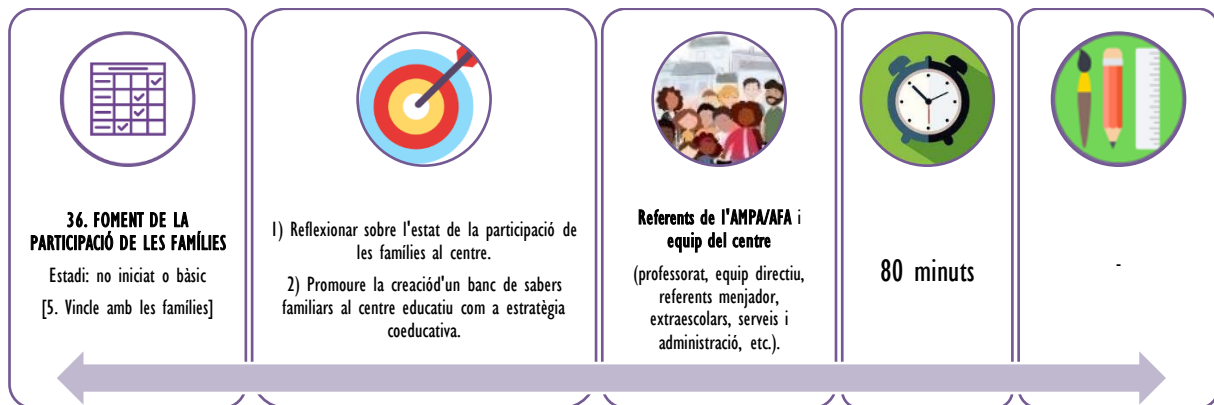
- Ens trobem davant de l'oportunitat de treballar la coeducació tant amb els infants com amb les famílies. És important no jutjar la decisió de la família.
- A vegades pot ser difícil parlar d'aquest tema, o bé ens podem trobar amb famílies que hi mostrin moltes resistències. És per això que no cal esperar que aparegui una situació com aquesta per començar a plantejar el tema o a generar espais en els quals poder parlar-ne. Des de l'inici cal que aquests temes es treballin i es facin activitats per promoure una visió coeducativa dels jocs i les joguines. Que les i els educadors juguin a tots els jocs independentment del seu gènere, fer activitats per a la sensibilització per a famílies, oferir materials adreçats a famílies en què es parli de coeducació i dels estereotips de gènere associats a les joguines o bé crear espais en els quals parlar-ne ens permetrà desmuntar mites i falses creences. Els jocs durant la infantesa són fonamentals per a l'experimentació, jugar a saltar i cridar és tan important i pot ser tan divertit com aprendre a tenir cura dels ninos o jugar amb una cuineta. D'altra banda, els jocs infantils no

Situació 4

- Actualment hi ha un debat sobre com cal gestionar les identitats de gènere d'infants que trenquen la norma. El Pau se sent nena, per tant té una identitat femenina, però és massa petit per dir que és transsexual o transgènere. Antigament es prohibia i castigava aquest tipus de comportaments i experimentacions de manera radical des de les famílies i les escoles o els espais educatius. També es portava els infants directament a unitats psiquiàtriques. Actualment es va obrint la porta cap a enfocar el tema des d'un altre punt de vista. Cal entendre que els infants experimenten fins que saben qui són i qui volen ser i, per tant, cal acompanyar-los sense judicis. Ara bé, el dilema apareix quan comença a haver-hi actituds discriminatòries, bromes, judicis, insults cap a l'infant o la seva família. Les famílies sovint es pregunten com poden acompanyar el seu fill o filla en el procés i experimentació, sabent que patirà violència i discriminació. Com es pot protegir l'infant?
- Cal parlar amb la família del Pau des d'una actitud d'escolta activa i empàtica, sense judicis ni crítiques. Cal saber com es viu des de casa i com s'acompanya aquest procés. Cada cop més, els espais educatius han de tendir a respectar la decisió de les famílies i acompanyar-les en aquest procés. Podem establir maneres de fer i criteris d'actuació de manera conjunta ja que, si no, l'infant a casa rebrà un missatge i a l'escola un altre. És important que tothom treballi perquè el Pau pugui ser qui vulgui ser. Cal recordar que l'educador/a ha de vetllar per una bona comunicació amb la família i pel benestar de l'infant a la classe i a l'escola. En cap moment no s'ha de fer sentir culpable la família o qüestionar l'educació que rep l'infant a casa, ja que qui té l'última paraula en l'educació del seu fill és la família i serà qui decidirà com ha d'afrontar i compartir tot aquest procés.
- D'altra banda, l'educador/a i l'equip del centre educatiu han d'intervenir en moments de xiuxiueigs i crítiques de la resta de famílies o altres educadores/s. Recordem que aquests actes són discriminatoris i poden generar incomoditat, malestar i patiment. Normalitzar la burla o crítica de la diferència és la base d'actes discriminatoris més greus i violents. Seria convenient que a les entrades i sortides dels infants es tallessin els xiuxiueigs i comentaris despectius fent un toc d'atenció a les persones adultes que ho fan. Així com amb el temps facilitar espais de trobades entre les diferents famílies del grup, perquè es fomenti el compartir activitats i la convivència entre elles.
- Finalment, pel que fa a la classe i al dia a dia, cal mantenir un clima entre els companys/es de classe respectuos i d'aprenentatge. Treballar les diferències com una cosa que ens enriqueix i que podem aprendre i no com una molèstia o una raresa. Si hi ha comentaris despectius o actituds discriminatòries, cal abordar-les des del primer moment, ja que és un símptoma que alguna cosa no funciona bé.
- És probable que en algun moment sorgeixi la necessitat d'explicar la situació i el procés del Pau a la resta de famílies i infants. Cal pactar amb la família del Pau i amb l'infant mateix, com i quan fer-ho, tot respectant-ne el ritme i valorant conjuntament els aspectes positius i negatius de fer el pas o no fer-lo. Tenir clar que no hi ha receptes màgiques i que cada procés és diferent, però el que és clar és que el benestar del Pau ha d'estar per davant.

33. CONSTRUIM UN BANC (DE SABERS FAMILIARS)

I. Presentació

- ☞ La participació de les famílies als centres educatius és un fenomen que suscita un gran interès, tant des de la comunitat investigadora, com docent, atès les implicacions que té en l'èxit educatiu de l'alumnat.
- ☞ Als centres educatius, coexisteixen dinàmiques inclusives, que esdevenen salvaguardes i motors de canvi, amb dinàmiques que contribueixen a perpetuar les desigualtats existents entre les famílies. Generalment, les dinàmiques limitadores o excloents estan basades en un sistema de creences que obvia la diversitat de contextos familiars, i des del qual s'assumeix que totes les famílies comparteixen els mateixos poders, sabers i volers, per la qual cosa, la no presència al centre educatiu d'una o més famílies és viscuda com una ingerència i un acte d'irresponsabilitat envers els infants, els professionals del centre i la resta de famílies. En contraposició, s'equipara la presència amb participació i, encara més, amb implicació, assumint així que aquelles famílies no visibles en la vida quotidiana del centre (entrades i sortides, reunions, festes, etc.) no estan implicades (ni interessades) en l'educació dels seus infants.
- ☞ Conseqüentment, algunes iniciatives que sorgeixen des dels equips dels centres, i que s'encaminen a promoure la presència i la participació de les famílies dins del centre, poden contribuir a perpetuar i reproduir les desigualtats, al no considerar la diversitat de contextos familiars existents, tant des d'una perspectiva de gènere com cultural. Imaginem, per exemple, les crides que es fan a les famílies perquè donin suport a la decoració d'un espai del centre en un determinat horari. En aquets cas, el contingut de la pròpia demanda i la ubicació horària de l'activitat, poden estar excloent determinats perfils de famílies, probablement aquells amb majors dificultats de conciliació i que no se sentin cridats a "decorar l'escola".
- ☞ L'activitat que us proposem s'orienta a la construcció d'un Banc de sabers familiars, una eina adreçada a sistematitzar i visibilitzar el capital social de les famílies a través de la creació d'una base de dades que reculli els oficis, però també els sabers, aficions i destreses menys tangibles però que poden esdevenir de gran utilitat per complementar la tasca de l'equip del centre. Aquesta eina esdevé un bon instrument per a la compensació de les desigualtats en termes de gènere: en primer lloc perquè defuig del binomi públic (associat al treball productiu)- privat (associat al treball reproductiu) i contribueix a generar un contínuum en què les dues esferes se situen en un pla d'igualtat; en segon lloc, perquè contribueix a corregir la descompensació a favor dels capitals universitaris, que són els que acostumen a gaudir d'una situació laboral més favorable, en la mesura

que es considera tots els sabers i habilitats, més enllà dels relacionats amb la feina remunerada. Des d'aquest prisma, no s'exclou a ningú, ja que es parteix de la premissa que totes les mares i pares disposen d'uns sabers que són igual d'importants.

- ☞ Aquesta activitat s'adreça, tant als referents de l'equip del centre, com als i a les representants de les famílies (AFA/AMPA o similar) i pot esdevenir un oportunitat per reflexionar de manera conjunta sobre el paper de les famílies al centre, a partir del contrast de les expectatives dels diferents agents. En tot cas, però, proposem que el lideratge de la construcció del Banc de sabers familiars, recaigui en l'equip del centre.

2. Desenvolupament de l'activitat

0. Uns dies abans de l'activitat, la persona dinamitzadora facilita a les persones participants l'enllaç del banc de sabers familiars de l'escola Nova de Cervelló, amb l'objectiu que es familiaritzin i els demana reflexioni sobre la utilitat d'aquest tipus de recurs a partir d'una pauta que també se'ls farà arribar (**Annex 1**):

<https://escolanova.cat/banc-de-families/>

1. La persona dinamitzadora introdueix l'activitat [5 minuts].
2. Seguidament, obre una roda d'aportacions per tal que les persones participants puguin compartir les reflexions efectuades a través de la feina prèvia que se'ls ha encomanat (omplenatge de la taula de l'**Annex 1**) [30 minuts].
3. Una vegada feta la roda, és el moment de valorar la conveniència o no d'impulsar el Banc de Sabers Familiars de manera conjunta (amb l'AFA/AMPA) o només com a equip del centre [10 minuts].
4. En cas que es valori convenient promoure aquest instrument, us proposem reflexionar entorn a algunes qüestions generals [30 minuts]:

- ☞ Quin nom li volem donar al Banc de Sabers Familiars?
- ☞ Aquesta eina, estarà disponible i visible a la pàgina web del centre, o s'enviarà per correu intern a les famílies del centre?
- ☞ Qui analitzarà la informació aportada per les famílies?
- ☞ Quina llengua s'utilitzarà a fi i efecte de no excloure a ningú?
- ☞ Les preguntes aniran adreçades a la família en el seu conjunt o a cadascun dels seus membres adults?
- ☞ Cada quan s'actualitzarà la informació o, més ben dit, cada quan es preguntarà a les famílies?
- ☞ L'enquesta per construir el Banc de Sabers Familiars, s'adreçarà únicament a les mares i pares de l'alumnat del centre, o també a altres cuidadors o familiars de referència (avis i àvies, tietes, etc.?)
- ☞ Com es garantirà la confidencialitat de la informació aportada i la protecció de les dades de caràcter personal?
- ☞ Com donarem a conèixer aquesta eina i la difondrem entre les famílies per tal que se la facin seva?

5. Una vegada abordades aquestes qüestions més generals, arriba el moment d'elaborar el llistat de les preguntes (qüestionari per les famílies) i informatitzar-lo. A l'**Annex 2**, trobareu algunes preguntes que us poden ser d'utilitat per elaborar el vostre propi qüestionari. Aquesta tasca la podeu deixar per una nova trobada.

Recomanacions per elaborar les preguntes del qüestionari

- ☞ Encapçalar el qüestionari amb un text introductori breu però engrescador, que convidi a les famílies a respondre les preguntes.
- ☞ Utilitzar un llenguatge planer sense tecnicismes (per no espantar a ningú!) i que sigui engrescador i motivador.
- ☞ Evitar preguntar més d'una cosa en una única pregunta: és millor dues preguntes curtes que una de llarga.
- ☞ Tot i això, evitar l'ús de moltes preguntes perquè poden cansar. És cabdal que les preguntes que formulem, donin resposta a les necessitats identificades prèviament (vegeu Annex 1). Si no, l'eina perd tot el sentit!
- ☞ Combinar l'ús de preguntes obertes (que permetran una major profunditat en la resposta) amb preguntes tancades. Un excés de preguntes obertes pot dificultar la tasca posterior d'analitzar la informació; en l'altre extrem, la presència exclusiva de preguntes tancades pot deixar molt poc marge per exposar els diferents contextos. Cal trobar l'equilibri!
- ☞ Recomanem recollir la feina remunerada que fa la persona després de les preguntes sobre interessos, habilitats i aficions, per tal que no condicioni la informació aportada.

Annex I. Oportunitats per a la creació d'un banc de sabers familiars

Pregunta	Comentaris
1. Com valoreu el suport que rebeu de les famílies per desenvolupar la vostra tasca (com a AFA/AMPA o com a equip del centre)?	
2. En quins àmbits o per quines tasques us interessaria comptar amb més suport per part de les famílies (ja sigui com a AFA/AMPA o com a equip del centre)	
3. Penseu que el Banc de Sabers Familiars us ajudaria a donar resposta a aquestes necessitats? Per què?	
4. Altres qüestions a considerar	

Annex 2. Exemple de qüestionari per copsar els sabers familiars (qüestionari administrat individualment)

1) Nom i cognoms

2) Codi identificatiu (que ens permetrà relacionar la informació que ens aportis avui amb la que recollim en un futur). El codi identificatiu és el resultat d'ajuntar en MAJÚSCULES la 1a lletra del teu nom, la 1a lletra del 1r cognom, la 1a lletra del 2n cognom i els 3 primers números del teu DNI.

3) Correu electrònic o telèfon de contacte:

4) Parentiu i curs

5) Quin tipus de suport pots oferir a l'escola? Tria tantes opcions com consideris.

- Puc donar suport en les sortides que es fan a fora de l'escola (acompanyament a la piscina, al teatre, excursions o a d'altres activitats)
- Puc col·laborar en activitats puntuals que organitza l'escola (Sant Jordi, Santa Cecília, Castanyada, etc.) Puc posar a disposició del professorat i/o l'AMPA els meus coneixements i/o experteses personals i/o laborals (que explicaré tot seguit)
- Altres

6) En quins àmbits creus que podries aportar alguna cosa a l'escola? Ens referim a aquelles coses que se't donen bé i que t'agrada fer, independentment de si treballes o no d'això. (es pot fer oberta o tancada per àmbits predefinitos segons els interessos de l'equip i de l'AFA/AMPA).

7) Quina disponibilitat tens per oferir aquest suport/s? (graella amb franges horàries i dies de la setmana, per exemple)

8) Ens podries dir quina és la teva professió o professions?

9) Si hi ha qualsevol altra cosa que vulguis comentar-nos i que consideris que pot complementar la informació que ens has aportat, fes-ho a continuació i ho tindrem en compte.

10) 11) Ja per acabar, dones el teu consentiment a la cessió de les dades que has aportat a l'AFA/AMPA i a l'equip directiu? La finalitat d'aquesta cessió és que l'AFA/AMPA i el centre puguin disposar de la informació per poder donar resposta a les necessitats relacionades amb l'escola. MOLTES GRÀCIES!

IV. Annex A. Fonts de les activitats

Nom activitat	Font activitat
1. LA CUINA DE LA COEDUCACIÓ	Adaptació activitat 3.1 de la publicació: Jiménez, E., Vilaplana, G. i Cela, X. (2015). <i>Pam a pam, coeduquem</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya Disponible a: https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf
2. EN LA BONA DIRECCIÓ	Pròpia
3. AMB EL LLENGUATGE NO S'HI JUGA	Adaptació activitat 5.1 de la publicació: Jiménez, E., Vilaplana, G. i Cela, X. (2015). <i>Pam a pam, coeduquem</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya Disponible a: https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf
4. CONVIVÈNCI(ES)	Adaptació de l'activitat 1a de l'Annex 2 de la publicació: Generalitat de Catalunya (2021). <i>Projecte de convivència i èxit educatiu</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya. Disponible a: http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/documents/PdC.pdf
5. PASSEM A L'ACCIÓ!	Adaptació de la proposta operativa del capítol 2 de la publicació: Roset, M., Pagès, E., Lojo, M. i Cortada, E. (2008). <i>Guia de coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre</i> . Barcelona: Institut de les Dones. Disponible a: https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/publicacions_eines10.pdf
6. PLUJA D'IDEES COEDUCATIVES	Pròpia
7. ORGANITZEM-NOS	Pròpia
8. LA GIMCANA DE LA LLENGUA	Adaptació activitat 5.3 de la publicació: Jiménez, E., Vilaplana, G. i Cela, X. (2015). <i>Pam a pam, coeduquem</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya Disponible a: https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf
9. CRÒNICA D'UN VIATGE	Pròpia amb incorporació d'una dinàmica proposada a la publicació: Ripoll, O., Masip, M. i Vallvé, C. (2019). <i>Repensem els projectes educatius comunitaris en clau 360</i> . Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Disponible a: https://www.educacio360.cat/wp-content/uploads/2019/03/Guia-Comunitats-que-Eduquen.pdf
10. QUI FA QUÈ?	Adaptació de l'activitat 1.3 de la publicació: Consell Comarcal del Maresme. <i>Guia Maleta Coeducadora</i> . Mataró: Consell Comarcal del Maresme. Disponible a: https://www.cmaresme.cat/ARXIUS/2019/SIAD/Guia_Maleta_Coeducadora_CCM.pdf
11. QUI FA QUÈ A L'ESCOLA?	Pròpia, inspirada en activitat QUI FA QUÈ d'aquest dossier.
12. FEM ENDREÇA	Pròpia
13. ITINERARIS PER A LA IGUALTAT	Pròpia
14. UN JOC DE CARTES PER PREDIR EL FUTUR	Adaptació de l'activitat 3 de la publicació: Rodrigo, Desiré i Fuentes, Patricia (2019). <i>Camins. Una mirada crítica a l'educació des d'una perspectiva intercultural i de gènere. Guia educativa per al professorat</i> . Vic: UVic-UCC. Disponible a: https://mon.uvic.cat/miradespoliedriques/files/2020/05/Guia-Camins.pdf
15. ALIANCES QUE TRANSFORMEN	Pròpia
16. APRELEM PLEGADES	Adaptació activitat 7.4 de la publicació:

	Jiménez, E., Vilaplana, G. i Cela, X. (2015). <i>Pam a pam, coeduquem</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya Disponible a: https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf
17. DIMENSIONEM	Pròpia
18. LA LLAVOR DE L'AVALUACIÓ	Pròpia
19. DECÀLEG DE BONES PRÀCTIQUES	Pròpia
20. L'INVENTARI DE LA COEDUCACIÓ	Adaptació de la proposta operativa del capítol 6 de la publicació: Roset, M., Pagès, E., Lojo, M. i Cortada, E. (2008). <i>Guia de coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre</i> . Barcelona: Institut de les Dones. Disponible a: https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/publicacions_eines10.pdf
21. ERRADIQUEM LES DIFERÈNCIES	Pròpia
22. LES ULLERES DE LA COEDUCACIÓ	Pròpia
23. CUIDEM-NOS: EDUCACIÓ FÍSICA I COEDUCACIÓ	Adaptació de la proposta didàctica de la publicació: Pomares, R. (2018). <i>Coeducació a l'educació física. Proposta didàctica per a la disminució de la desigualtat de gènere a les classes d'Educació Física</i> (treball final de màster). Disponible a: https://www.recercat.cat/bitstream/handle/2072/374806/Pomares%20Manzano,%20Raquel.pdf?sequence=1
24. EL MAPA DE LA COEDUCACIÓ	Pròpia
25. FEM D'INVESTIGADORES	Pròpia
26. PER NADAL, NO TOT S'HI VAL	Adaptació activitat 6.4 de la publicació: Jiménez, E., Vilaplana, G. i Cela, X. (2015). <i>Pam a pam, coeduquem</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya Disponible a: https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf
27. HACKEJANT EL CURRÍCULUM	Adaptació de l'activitat 5 de la publicació: Rodrigo, Desiré i Fuentes, Patricia (2019). <i>Camins. Una mirada crítica a l'educació des d'una perspectiva intercultural i de gènere. Guia educativa per al professorat</i> . Vic: UVic-UCC. Disponible a: https://mon.uvic.cat/miradespoliedriques/files/2020/05/Guia-Camins.pdf
28. ELS PETITS CANVIS SÓN PODEROSOS	Adaptació activitat 4.3 de la publicació: Jiménez, E., Vilaplana, G. i Cela, X. (2015). <i>Pam a pam, coeduquem</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya Disponible a: https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf
29. PRIMERES IMPRESSIONS	Adaptació de l'activitat 2 de la publicació: Rodrigo, Desiré i Fuentes, Patricia (2019). <i>Camins. Una mirada crítica a l'educació des d'una perspectiva intercultural i de gènere. Guia educativa per al professorat</i> . Vic: UVic-UCC. Disponible a: https://mon.uvic.cat/miradespoliedriques/files/2020/05/Guia-Camins.pdf
30. D'ON VINC	Adaptació activitat 7.1 de la publicació: Jiménez, E., Vilaplana, G. i Cela, X. (2015). <i>Pam a pam, coeduquem</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya Disponible a: https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf
31. ESCRITS PER A LA IGUALTAT	Pròpia
32. TEIXIM PONTS	Adaptació activitat 7.3 de la publicació: Jiménez, E., Vilaplana, G. i Cela, X. (2015). <i>Pam a pam, coeduquem</i> . Barcelona: Generalitat de Catalunya Disponible a: https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf

**33. COSTRUÏM UN BANC (DE
SABERS FAMILIARS)**

Pròpia